

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Sammanfattning

I betänkandet behandlar miljö- och jordbruksutskottet regeringens förslag i budgetpropositionen för 2016 (prop. 2015/16:1) inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och 19 motionsyrkanden som har väckts under den allmänna motionstiden 2015/16. Bland motionerna finns alternativa budgetförslag från Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag om anslag för utgiftsområdet, som uppgår till totalt 18,9 miljarder kronor för 2016. Vidare tillstyrker utskottet regeringens förslag om vissa bemyndiganden om ekonomiska åtaganden.

Utskottet har följt upp regeringens resultatredovisning för utgiftsområdet och föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför i det avsnittet och tillkännager detta för regeringen.

Samtliga motionsförslag som behandlas i betänkandet avstyrks.

Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna har inte deltagit i anslagsbeslutet. Dessa partier redovisar i stället sina ställningstaganden i särskilda yttranden.

I betänkandet finns två reservationer och fem särskilda yttranden.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	4
Redogörelse för ärendet.....	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Budgetprocessen i riksdagen.....	7
Rambeslutsprocessen.....	7
Uppföljning av regeringens resultatredovisning.....	7
Betänkandets disposition.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23.....	9
Bakgrund.....	9
Propositionen.....	9
Utskottets ställningstagande.....	10
Anslag inom utgiftsområde 23.....	16
1:1 Skogsstyrelsen.....	16
1:2 Insatser för skogsbruket.....	17
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt.....	19
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.....	19
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.....	19
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar.....	21
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.....	21
1:8 Statens jordbruksverk.....	23
1:9 Bekämpande av växtskadegörare.....	24
1:10 Gårdsstöd m.m.....	24
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.....	25
1:12 Finansiella korrigeringar m.m.....	25
1:13 Strukturstöd till fisket m.m.....	26
1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.....	28
1:15 Livsmedelsverket.....	29
1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor.....	31
1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.....	35
1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	35
1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.....	39
1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket.....	40
1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.....	43
1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.....	43
1:23 Främjande av rennäringen m.m.....	43
1:24 Sveriges lantbruksuniversitet.....	44
1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.....	46
1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien.....	47
Nya anslag.....	48
Utskottets ställningstagande.....	51
Övriga motioner.....	52
Kompletterande uppgifter.....	53
Reservationer.....	56
1. Utbetalning av direktstöd m.m., punkt 3 (SD).....	56

2. Utbetalning från landsbygdsprogrammet, punkt 4 (KD)	56
Särskilda yttranden	57
1. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (M)	57
2. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (SD)	59
3. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (C)	62
4. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (L)	64
5. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (KD)	66
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	68
Propositionen	68
Motioner från allmänna motionstiden 2015/16	69
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens och oppositionens anslagsförslag	72
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets anslagsförslag	75
<i>Bilaga 4</i>	
Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23	
Areella näringar, landsbygd och livsmedel	76
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Utgiftsutveckling inom jordbruk, fiske och livsmedel (mnkr)	88
Tabell 2 Resultatmått som redovisas för området hållbar landsbygd	89
Tabell 3 Resultatmått som redovisas för området småskalig livsmedelsproduktion	89
Tabell 4 Resultatindikatorer för jordbruks- och livsmedelsproduktion	90
Tabell 5 Resultatindikatorer för ett hållbart fiske	94
Tabell 6 Budgetutnyttjande för de fem prioriterade områdena (PO) inom fiskeriprogrammet, utfall 2007–2014	95
Tabell 7 Resultatindikatorer som redovisas för området vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism	95
Tabell 8 Resultatindikatorer för offentlig kontroll och redlighet i livsmedelskedjan	96

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 och tillkännager detta för regeringen.

2. Anslag inom utgiftsområde 23

a) Anslagen för 2016

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 23 enligt utskottets förslag i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 23 punkt 10 och avslår motionerna

2015/16:908 av Betty Malmberg (M),

2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 9, 18 och 19,

2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkandena 7 och 15,

2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD),

2015/16:2603 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 3,

2015/16:2608 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2015/16:2990 av Helena Lindahl och Anders Ahlgren (båda C),

2015/16:3145 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 och

2015/16:3152 av Kristina Yngwe m.fl. (C).

b) Bemyndiganden om ekonomiska åtaganden

Riksdagen bemyndigar regeringen att

1. under 2016 för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 37 000 000 kronor 2017, 37 000 000 kronor 2018 och 46 000 000 kronor 2019–2022,

2. under 2016 för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 58 224 000 kronor 2017 och 42 776 000 kronor 2018,

3. under 2016 för anslaget 1:13 Strukturstöd till fisket m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 170 000 000 kronor 2017–2023,

4. under 2016 för anslaget 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 830 000 000 kronor 2017–2023,

5. under 2016 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 500 000 000 kronor

för mjölkföretag i Sverige som under senare år har gjort väsentliga investeringar i ökad mjölkproduktion,

6. under 2016 för anslaget 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 205 000 000 kronor 2017–2023,

7. under 2016 för anslaget 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 000 kronor 2017–2023,

8. under 2016 för anslaget 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 180 000 000 kronor 2017–2019,

9. under 2016 för anslaget 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 400 000 000 kronor 2017–2022.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2015/16:1 utgiftsområde 23 punkterna 1–9 och avslår motionerna

2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 5 och

2015/16:3145 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 2.

3. Utbetalning av direktstöd m.m.

Riksdagen avslår motion

2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 6.

Reservation 1 (SD)

4. Utbetalning från landsbygdsprogrammet

Riksdagen avslår motion

2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 13.

Reservation 2 (KD)

5. Övriga motioner

Riksdagen avslår motionerna

2015/16:912 av Betty Malmberg (M) och

2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1.

Stockholm den 8 december 2015

På miljö- och jordbruksutskottets vägnar

Matilda Ernkrans

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Matilda Ernkrans (S), Ulf Berg (M)*, Isak From (S), Maria Strömkvist (S), Åsa Coenraads (M)*, Jan-Olof Larsson (S), Stina Bergström (MP), Gunilla Nordgren (M)*, Monica Haider (S), Anders Forsberg (SD)*, Lars Tysklind (L)*, Jens Holm (V), Marianne Pettersson (S), Runar Filper (SD)*, Cecilie Tenfjord-Toftby (M)*, Eskil Erlandsson (C)* och Magnus Oscarsson (KD)*.

* Avstår från ställningstagande under punkt 2, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlas regeringens budgetproposition 2916/17:1 i de delar som gäller utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och ett antal motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2015/16. Regeringens förslag till riksdagsbeslut och förslagen i motionerna finns i bilaga 1.

I bilaga 2 finns en sammanställning av regeringens förslag till anslag för 2016 och de avvikelser från dessa som Moderaterna, Sverigedemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Kristdemokraterna föreslår i sina anslagsmotioner. I bilaga 3 finns utskottets förslag till anslagsfördelning.

Vid kammarens sammanträde tisdagen den 24 november anmäldes att Folkpartiet liberalerna beslutat att byta partinamn till Liberalerna, med förkortningen (L).

I betänkandet behandlas vidare utskottets uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 för 2015. Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport för utgiftsområdet finns i bilaga 4.

Budgetprocessen i riksdagen

Rambeslutsprocessen

Budgetprocessen innebär bl.a. att riksdagen i första steget i budgetprocessen fastställer en utgiftsram för varje utgiftsområde. Utgiftsramen anger det belopp som utgiftsområdets anslag högst får uppgå till (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Riksdagen har, med bifall till regeringens förslag, bestämt utgiftsramen för 2016 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel till 18 919 553 000 kronor (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:FiU1, rskr. 2015/16:51). I detta ärende ska miljö- och jordbruksutskottet föreslå för riksdagen hur anslagen för utgiftsområdet ska fördelas inom utgiftsområdesramen. Riksdagens ställningstagande till anslag för utgiftsområdet ska göras genom ett enda beslut (11 kap. 18 § riksdagsordningen).

Uppföljning av regeringens resultatredovisning

Enligt budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har beslutat.

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut (4 kap. 8 § regeringsformen). Som en del i utskottens uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen

presenterar. Riksdagen har beslutat om riktlinjer för bl.a. den löpande uppföljningen av regeringens resultatredovisning (framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21). Av riktlinjerna framgår att riksdagen beställer och tar emot information om resultatet av statens verksamhet.

Utskottet har mot den bakgrunden analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen.

Betänkandets disposition

Betänkandet har disponerats så att regeringens resultatredovisning behandlas först. Därefter behandlas de förslag i budgetpropositionen och i motioner som gäller anslag inom utgiftsområde 23. Slutligen behandlas regeringens övriga förslag i budgetpropositionen och ett antal motionsförslag som väckts under den allmänna motionstiden 2015/16. Förslagen i dessa motioner gäller en rad olika frågor med en mer allmän landsbygdspolitisk inriktning.

Utskottets överväganden

Regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som miljö- och jordbruksutskottet anför om regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel och tillkännager detta för regeringen.

Bakgrund

Som en del i utskottets löpande uppföljning beslutade miljö- och jordbruksutskottet den 12 mars 2015 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Uppföljningarna har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Syftet har varit att ta fram ett beslutsunderlag inför behandlingen av budgetpropositionen för 2016 och att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen. En utgångspunkt för gruppens arbete har varit att det ska vara möjligt för utskottet att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag för att kunna göra prioriteringar i beredningen av regeringens budgetförslag och genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen. Uppföljnings- och utvärderingsgruppens rapport för utgiftsområde 23 redovisas i bilaga 4 till detta betänkande.

Propositionen

Riksdagen har beslutat om målet för utgiftsområde 23. Målet är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart. För skogspolitiken finns vidare två jämställda mål beslutade av riksdagen; ett produktionsmål och ett miljömål. Det finns även ett övergripande mål för samepolitiken: att verka för en levande samisk kultur byggd på ekologisk hållbar rennäring och andra samiska näringar.

Av regeringens resultatredovisning framgår inte i vilken mån det övergripande målet för utgiftsområdet har uppnåtts. För att mäta resultaten i förhållande till det nya målet använder regeringen resultatindikatorer som redovisas under ett antal rubriker som regeringen valt för olika områden. Det

framgår emellertid inte vilket mål de olika indikatorerna avser, eller hur de förhåller sig till det nya övergripande målet för utgiftsområdet.

Av resultatredovisningen framgår bl.a. att antalet företag i norra Sverige med mjölk-, svin- och äggproduktion har minskat kontinuerligt under de senaste fem åren. Den totala produktionen för flertalet av de stödberättigade produktionsgrenarna har emellertid ökat något under de senaste två åren. Enligt redovisningen har satsningarna för att främja ekologisk produktion och konsumtion bidragit till en ökning av både den ekologiska odlingen och marknaden för ekologiska produkter. När det gäller miljö minskar belastningen av växtnärsämnen på havet och övergödningen i vattendragen, även om övergödningens problem alltjämt kvarstår i många områden. Vidare har jordbrukets utsläpp av växthusgaser långsiktigt minskat till följd av en minskad användning av mineralgödsel och minskad djurhållning. Enligt resultatredovisningen fortsätter produktionen av biogas från jordbruket att öka. Av resultatredovisningen framgår också att antalet fiskbestånd inom biologiskt hållbara gränser ökar, även om utvecklingen för torsken i Östersjön alltjämt är oroande. Förädlingsvärdet för den svenska fiskeflottan har ökat totalt med drygt 15 procent mellan 2008 och 2013, men stora skillnader kan observeras för olika typer av fisken och för olika storlekar på fartyg. När det gäller livsmedelsområdet framgår bl.a. att antalet kontroller på regional och lokal nivå har ökat med 36 procent mellan 2011 och 2013, men att stora skillnader kan observeras mellan olika kommuner, dvs. å ena sidan kommuner som i allt väsentligt uppfyller kraven och å andra sidan kommuner som uppvisar allvarliga brister i sin kontroll.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har analyserat regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 i budgetpropositionen. Analysen har syftat till att vara ett underlag för utskottets behandling av budgetpropositionen och för den fortsatta mål- och resultatdialogen med regeringen. Uppföljningen har liksom tidigare år avsett jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdena. Detta innebär att det inte har ingått att närmare studera resultaten av de insatser som görs för skogen, djurhälsan, landsbygdsprogrammet eller inom samepolitik eller utbildning och forskning. Uppföljningen har inriktats på att följa upp de synpunkter som utskottet har haft tidigare år på dels redovisade resultat, dels resultatredovisningens struktur. I detta har även ingått att översiktligt följa redovisningen för de områden som utskottet har följt upp under senare år, bl.a. småskalig livsmedelsproduktion, fiske, ekologiskt jordbruk och vissa frågor inom landsbygdsprogrammet.

Det pågår sedan flera år en dialog mellan riksdagen och regeringen om hur regeringens resultatredovisning kan förbättras. I förra årets betänkande om regeringens förslag i budgetpropositionen för 2015 framförde utskottet att det var angeläget att dialogen mellan ansvarigt departement och utskottet vidmakthålls och utvecklas även efter den aviserade departementsförändring

som trädde i kraft den 1 januari 2015. Utskottet noterar att regeringen i årets budgetproposition inte kommenterar det faktum att det under ett antal år har förts en årligt återkommande dialog om utvecklingen av resultatredovisningen i budgetpropositionen för utgiftsområde 23 mellan regeringen och miljö- och jordbruksutskottet. Utskottet upplever att denna dialog har varit till nytta för bägge parter och att resultatredovisningen har utvecklats och förbättrats i flera avseenden som ett resultat av denna dialog. Utskottet vill poängtera att det är önskvärt att mål- och resultatdialogen mellan regeringen och utskottet fortsätter även i framtiden.

En utgångspunkt för utskottet har varit att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag för att kunna göra prioriteringar i beredningen av regeringens budgetförslag och genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen. Regeringens redovisning och bedömning av resultat ska ha en klar och tydlig struktur, då detta bidrar till en ökad förståelse för hur statliga anslagsmedel används och vilka resultat de får i förhållande till mål och anslagna medel. I förra årets budgetproposition föreslog regeringen ett nytt övergripande mål för utgiftsområdet, vilket antogs av riksdagen. Utskottet betonade då att det är viktigt att regeringen tar fram relevanta indikatorer för det nya målet. Under avsnittet för resultatredovisning nämns emellertid varken det nya målet eller något annat mål, med undantag för skogspolitikens två jämförbara mål. Det framgår därför inte vilket mål de olika indikatorer som presenteras under ett tjugotal rubriker avser, eller hur de förhåller sig till det nya övergripande målet för utgiftsområdet. Utskottet anser därför att det inte går att utläsa av regeringens resultatredovisning i vilken grad som genomförda insatser har bidragit till att nå det fastställda målet.

Enligt utskottets mening är det önskvärt att regeringens resultatredovisning tydligt anknyter till det nya övergripande målet samt till de övriga mål som finns på området samt att konkreta uppföljningsbara delmål fastställs för de olika resultatområdena. Utskottet anser att detta bör vara en prioriterad fråga för det fortsatta utvecklingsarbetet med mål- och resultatredovisningen för utgiftsområdet eftersom detta skulle skapa bättre förutsättningar för riksdagen att följa kopplingen mellan mål, statliga insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag.

Strukturen har ändrats i och med att den föregående regeringens fyra övergripande mål nu har upphört (strukturen följde tidigare dessa mål). Den nuvarande strukturen är emellertid frikopplad från det nya målet för utgiftsområdet. Regeringen kommenterar inte i vilken utsträckning genomförda insatser har bidragit till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet. Strukturen har även ändrats när det gäller under vilket resultatområde indikatorer redovisas. Till exempel redovisas livsmedelssektorns konkurrenskraft och tillhörande indikatorer i samband med resultatområdet hållbar landsbygd. Föregående år redovisades dessa indikatorer tillsammans med andra indikatorer som mätte jordbrukssektorns konkurrenskraft.

I förra årets uppföljning av regeringens resultatredovisning menade utskottet att det var positivt att det redovisades statistik om småskalig livsmedelsproduktion. Denna statistik redovisas i årets redovisning i samband med resultatområdet hållbar landsbygd. Utskottet anser att regeringen skulle kunna överväga att besluta om resultatindikatorer för småskalig livsmedelsproduktion eftersom utskottet tidigare har konstaterat att det alltså är viktigt att uppmärksamma de frågor som utskottet har lyft fram i tidigare uppföljningar för att förbättra förutsättningarna för den småskaliga livsmedelsproduktionen.

Utskottet pekade i förra årets uppföljning på vikten av långsiktighet i användningen av indikatorer och att relevanta indikatorer redovisas även fortsättningsvis för det föreslagna nya målet. I årets budgetproposition konstaterar utskottet att resultatindikatorer redovisas för flertalet resultatområden, samt att tidigare använda indikatorer återkommer i årets resultatredovisning. Detta är enligt utskottet positivt eftersom det ökar transparensen och gör det möjligt att följa resultatutvecklingen över tid för enskilda resultatområden, trots att ett nytt mål gäller för utgiftsområdet.

Genomgående redovisas statistik som gör det möjligt att redovisa längre tidsserier. Detta är enligt utskottet positivt eftersom det gör det enklare för riksdagen att följa utvecklingen för specifika indikatorer. Problemet kvarstår att resultatindikatorerna i några fall snarare beskriver ett tillstånd eller en utveckling än ett resultat. Detta gör det svårt att direkt kunna påvisa vilka effekter olika insatser har.

Utskottet har tidigare poängterat att det t.ex. är otydligt på vilket sätt som indikatorer för prisutvecklingen och strukturutvecklingen inom jordbruksområdet kan knytas till uppnådda resultat av statliga insatser. Utskottet har förståelse för att det ibland kan vara svårt att direkt påvisa effekterna av insatserna och att resultatindikatorerna av den anledningen ibland beskriver ett tillstånd eller en utveckling snarare än ett resultat. Det vore emellertid önskvärt om regeringen i kommande års resultatredovisningar tydligare anger för vilka resultatområden det saknas lämpliga indikatorer. Det är också viktigt att i möjligaste mån försöka renodla resultatredovisningen till att avse resultat och inte till att redogöra för insatser.

Utskottet noterar att det i årets budgetproposition redovisas indikatorer för utgiftsområdet för flertalet resultatområden. Det saknas dock indikatorer för t.ex. goda matvanor samt offentliga kontroller och upphandling för resultatområdet livsmedel. Avsaknaden av delmål och indikatorer innebär att det inte går att följa mål- och resultatutvecklingen. När det gäller offentliga måltider och upphandling skriver regeringen att indikatorn antal kommuner som har kostpolicy inte längre kan redovisas eftersom det inte längre görs någon datainsamling. Utskottet anser därför att regeringen bör återkomma i nästa års budgetproposition med förslag på förtydligande av ett uppföljningsbart delmål samt lämpliga indikatorer för dessa områden.

Inga indikatorer redovisas för resultatområdet internationellt arbete. Utskottet har tidigare år konstaterat att det delar regeringens bedömning att det

är svårt att påvisa konkreta effekter av budgetmedel och svenska insatser eftersom de globala målsättningarna är övergripande. Utskottet vill dock samtidigt understryka vikten av att det går att mäta resultaten av de mål som används. Nyttan av att redovisa resultatutvecklingen i avsaknad av ett uppföljningsbart delmål kan diskuteras.

Utskottet vill återigen peka på vikten av att regeringen analyserar frågan om hur resultatet av statens insatser ska redovisas och analyseras när en så stor andel finansieras av EU och när statens rådighet är begränsad. Utskottet ser fram emot att regeringen redovisar sina överväganden i denna fråga i nästa års budgetproposition.

Slutligen noterar utskottet att regeringens resultatredovisning i utgiftsområde 20 och 23 delvis ger olika bilder av resultat och behov av åtgärder när det gäller övergödning. En möjlighet att göra resultatredovisningen till riksdagen tydligare är att redovisa tidsserier med resultat för olika områden. Utskottet ser fram emot att ta del av en tydligare resultatredovisning.

Utskottet gör följande bedömning när det gäller de områden som uppföljningen omfattar:

Jordbruksområdet

I förra årets budgetproposition konstaterade regeringen att det behövs en ny samlad strategi för att stärka jordbrukssektorns konkurrenskraft. Konkurrenskraftsutredningen (L 2013:01) har haft i uppdrag att utreda möjligheterna för en framtida livskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion. Utredningen överlämnades till Näringsdepartementet våren 2015. Enligt utskottets bedömning är det viktigt att beakta behovet av att kunna följa upp resultatet av de åtgärder som kommer att vidtas.

Som en följd av den kraftiga obalansen på marknaden för svenskt griskött som uppstod under 2013 och våren 2014 utarbetades en handlingsplan av värdekedjans aktörer. Handlingsplanen innehåller åtgärder på både lång och kort sikt och rör såväl grisföretag som slakterier, dagligvaruhandeln och stat. Regeringen konstaterar att handlingsplanen har fungerat som ett viktigt styrinstrument för åtgärder på branschnivå. Utskottet välkomnar handlingsplanen och emotser en redovisning i nästa års budgetproposition av vilka effekter som de olika åtgärderna har haft för att vända den negativa utvecklingen för marknaden för svenskt griskött.

Krisen i mjölknäringen fördjupades under 2014 och våren 2015. Den djupa nedgången i världsmarknadspriserna för mjölk i kombination med att stora investeringar hade gjorts i nya mjölkstallar under senare år ledde till likviditets- och soliditetsproblem för många svenska mjölkföretag. Regeringen bemyndigades att under 2015 ge staten betalningsansvar för kreditgarantier riktat till mjölkföretag som under senare år gjort väsentliga investeringar i ökad mjölkproduktion. En handlingsplan med 87 åtgärder togs fram av organisationer, företag och myndigheter med koppling till

mjölkproduktion för att på kort och lång sikt utveckla branschen. Utskottet välkomnar handlingsplanen och emotser en redovisning i nästa års budgetproposition av vilka effekter de olika åtgärderna har haft för att vända den negativa utvecklingen för svensk mjölkproduktion.

Utskottet har vid tidigare tillfällen lyft fram att det är positivt att regeringen i vissa fall kompletterar resultatredovisningen i budgetpropositionen med särskilda resultatskrivelser. Regeringen kan därför överväga om särskilda resultatskrivelser vore lämpliga när det gäller redovisningen av vilka effekter som åtgärderna för att vända den negativa utvecklingen på marknaden för svenskt griskött och svensk mjölkproduktion har haft.

Regeringen skriver att insatser inom flera områden i livsmedelskedjan har lett till en ökning av både den ekologiska odlingen och marknaden för ekologiska produkter. Utskottet noterar denna utveckling och vill betona det nya landsbygdsprogrammets betydelse för utvecklingen av den ekologiska produktionen och konsumtionen.

Utskottet konstaterar att fokus i regelförenklingsarbetet har flyttats från administrativa kostnader till upplevd administrativ börda. Regeringen skriver samtidigt att regelverket för den gemensamma jordbrukspolitiken har blivit krångligare som ett resultat av den senaste reformen som beslutades i december 2013. Utskottet anser därför att det vore värdefullt om regeringen kunde förtydliga i vilken utsträckning detta kommer att leda till en ökning av jordbrukets administrativa kostnader, eftersom dessa kostnader minskade med 42 procent under perioden 2006–2012. Det är enligt utskottet fortsatt viktigt att arbetet med att minska företagens administrativa kostnader och upplevda administrativa börda fortsätter.

Fiskeområdet

Statens insatser inom fiskeområdet är i hög grad inriktade på tillämpning av EU:s regleringar och stödssystem. Utskottet ser positivt på att antalet bestånd inom biologiskt säkra gränser ökar, även om utvecklingen för torsken i Östersjön fortfarande är oroande. Regeringen menar att genomförandet av EU:s reformerade gemensamma fiskeripolitik skapar förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske framöver. Utskottet delar denna uppfattning.

Regeringen bedömer att nuvarande kontrollregler inom EU måste anpassas till de nya regler som är beslutade enligt grundförordningen och att insatser måste göras under innevarande och kommande år för att informera verksamhetsutövarna om de regelförändringar som införs. Utskottet anser att det är viktigt att minska företagens administrativa kostnader inom fiskeområdet utan att syftet med regelverket äventyras.

Regeringens bedömning är att den höga budgetutnyttjandegraden visar att målet för fiskeriprogrammet utifrån den fastställda indikatorn har uppnåtts. Utskottet menar att det är positivt att budgetutnyttjandegraden har ökat, men anser samtidigt att det är tveksamt hur detta bidrar att nå det fastställda målet för utgiftsområdet. Enligt utskottets mening är det framför allt positivt att

nyttjandegraden inom prioriterat område 2, vattenbruk, insjöfiske samt beredning och saluföring, har ökat relativt kraftigt sedan redovisningen i förra årets budgetproposition.

Livsmedelsområdet

Livsmedelsverket har tidigare anvisats medel för att motverka livsmedelsfusk. Förra året framförde utskottet att det vore värdefullt om regeringen kunde återkomma och redogöra för vilka resultat som resursförstärkningen ledde till. Utskottet anser att det alltså vore angeläget med en sådan redovisning av uppnådda resultat. Regeringen bör därför återkomma med en sådan redogörelse. Det är enligt regeringen fortsatt angeläget med ett aktivt arbete för att öka konsumenternas förtroende för redligheten i livsmedelsproduktionen och stärka samordningen mellan kontrollmyndigheterna för att likrikta och ytterligare riskbasera kontrollerna. Regeringen bedömer att det pågående arbetet vid berörda myndigheter för att utveckla kontrollen i livsmedelskedjan samt ytterligare åtgärder innebär att det finns förutsättningar för att kontrollen på några års sikt kommer att förbättras. Utskottet emotser en redovisning i nästa års budgetproposition av hur kontrollen i livsmedelskedjan har utvecklats. Regeringen skulle kunna överväga om en särskild resultatskrivelse vore lämplig när det gäller redovisningen av denna fråga.

Regeringen skriver att det finns stora variationer i hur väl den svenska livsmedelskontrollen fungerar. Det är enligt utskottet positivt att antalet kontroller på regional och lokal nivå har ökat relativt kraftigt mellan 2011 och 2013. Utskottet konstaterar samtidigt att resultaten från 2014 års revisioner visar att det krävs fortsatta insatser för att nå de nationella målen för livsmedelskontrollen. Utskottet delar regeringens bedömning att skillnaderna mellan kommunerna visar på att det krävs fortsatta ansträngningar för att skapa en effektiv och likvärdig kontroll i hela landet.

Avslutningsvis skriver regeringen att de upphandlande myndigheterna har ett fortsatt behov av stöd, information och vägledning för att kunna genomföra upphandlingar av livsmedel av önskvärd kvalitet. Utskottet anser att det vore intressant om regeringen på ett tydligare sätt kunde beskriva vilka åtgärder som skulle kunna bidra till en sådan utveckling.

Landsbygdsprogrammet

Utskottet anser att det är positivt att landsbygdsprogrammet har kommit på plats och att regeringen har tagit hänsyn till de iakttagelser som framfördes i miljö- och jordbruksutskottets och näringsutskottets uppföljning av delar av landsbygdsprogrammet.

Utskottet

Utskottet föreslår att riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför ovan om regeringens resultatredovisning och tillkännager detta för regeringen.

Anslag inom utgiftsområde 23

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel i enlighet med regeringens förslag och lämnar de bemyndiganden som regeringen har begärt. Oppositionspartiernas alternativa förslag till anslagsfördelning och övriga motionsyrkanden avslås.

Jämför särskilda yttrandena 1 (M), 2 (SD), 3 (C), 4 (L) och 5 (KD).

1:1 Skogsstyrelsen

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 413 452 000 kronor för 2016 till anslaget 1:1 Skogsstyrelsen.

Anslaget får användas för Skogsstyrelsens förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för att medfinansiera insatser enligt rådets förordning (EG) nr 1698/2005 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling.

Skogsstyrelsens offentligrättsliga verksamhet utgörs av avgifter som erhålls vid handel med skogsodlingsmaterial (kontroll av frö- och planthandel) från statliga myndigheter och affärsverk. Skogsstyrelsen bedriver uppdragsverksamhet som i huvudsak finansieras genom avgifter. Undantag är vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Avgiftsintäkterna får disponeras av Skogsstyrelsen.

Förstärkningen av de instrument som disponeras av Skogsstyrelsen för skydd av skog medför ökade utgifter på anslaget. Regeringen anser därför att anslaget bör tillföras 7 000 000 kronor fr.o.m. 2016.

Regeringen anser att anslaget bör tillföras 24 200 000 kronor 2016 för att balansera underskott i uppdragsverksamheten åt Arbetsförmedlingen före 2009.

Regeringen anser att 8 933 333 kronor bör tillföras anslaget för förvaltningskostnader för insatser för skogsbruket 2016. I enlighet med gällande finansieringsprinciper minskas anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket för detta ändamål.

Motionerna

Enligt motion 2015/16:2608 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 7 000 000 kronor. För att den svenska konkurrenskraften ska vara stark måste hela landet leva. Jordbruket, livsmedelsindustrin och skogsindustrin lägger grunden för en livskraftig landsbygd.

I motion 2015/16:3145 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del yrkas att anslaget minskar med 32 000 000 kronor. Folkpartiet liberalerna avvisar regeringens ökning 2016 av anslaget 1:1.

Även enligt motion 2015/16:3152 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 7 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

1:2 Insatser för skogsbruket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 328 206 000 kronor för 2016 till anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket.

Anslaget får användas för utgifter för stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och finansierar natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Anslaget får användas för att täcka utgifter för biotopskydd och naturvårdsavtal.

Anslaget får även användas för utgifter för att upprätta renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Vidare får anslaget användas för vissa administrationskostnader hos Skogsstyrelsen.

I hanteringen av vissa bidrag och ersättningar till skogsägare och för att skapa goda förutsättningar för fleråriga naturvårdsprojekt behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 37 000 000 kronor 2017, 37 000 000 kronor 2018 och 46 000 000 kronor 2019–2022.

De instrument som disponeras av Skogsstyrelsen för skydd av skog bör förstärkas. Regeringen anser därför att anslaget bör tillföras 100 000 000 kronor fr.o.m. 2016.

Regeringen anser att anslaget bör minskas med 11 166 667 kronor för finansiering av förvaltningskostnader för insatser för skogsbruket 2016. I enlighet med gällande finansieringsprinciper ökas anslaget 1:1 Skogsstyrelsen för detta ändamål.

Motionerna

Enligt motion 2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 19 i denna del bör anslaget minskas med 100 000 000 kronor.

I motion 2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget ökas med 50 000 000 kronor. Sverigedemokraterna vill skjuta till ytterligare resurser för att kunna bistå med rådgivning om natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Arbetet med att registrera hittills okända forn- och kulturlämningar bör enligt motionärerna stödjas.

I motion 2015/16:2608 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 100 000 000 kronor.

Anslaget bör enligt motion 2015/16:3145 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del minskas med 102 000 000 kronor. Folkpartiet liberalerna avvisar regeringens ökning av anslaget 2016. Miljöhänsynen inom skogsbruket måste enligt motionärerna öka genom möjlighet att t.ex. variera avverkningsmetoder. Både staten och skogsnäringen har ett långtgående ansvar att skydda skogens ekosystemtjänster, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn.

Även i motion 2015/16:3152 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 100 000 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

Regeringen anser att Sverige behöver en långsiktig skogsstrategi – ett nationellt skogsprogram – som optimerar skogens möjligheter att bidra till en hållbar utveckling av det svenska samhället. Det är tid för ett stort steg mot det biobaserade samhället, med utgångspunkt i skogens möjligheter, värden och bidrag till miljö kvalitetsmålen.

Skogsbruket har också stor betydelse för att nå miljö kvalitetsmål och generationsmål inom miljömålssystemet. Arbetet med att i det praktiska skogsbruket införliva målbilderna för miljö hänsyn är av grundläggande betydelse och följs noga av regeringen. Regeringen anser att fler naturskogar ska skyddas och naturvårdshänsynen ska öka i den brukade skogen. I tillägg till skogsägarnas nödvändiga frivilliga insatser förstärker regeringen nu möjligheterna att värna skogens miljö värden också genom formellt skydd. Resurserna för skydd av värdefull skog föreslås ökas med 100 000 000 kronor fr.o.m. 2016 för ersättning till markägare för skydd av skog samt en årlig förstärkning med 7 000 000 kronor fr.o.m. 2016 för Skogsstyrelsens förvaltning för ändamålet.

Arbetet inom det nationella skogsprogrammet inriktas på att nå programmets vision: Skogen – det gröna guldets – ska bidra till jobb och hållbar tillväxt i hela landet samt till utvecklingen av en växande bioekonomi. Dialogprocessen som pågår inom det nationella skogsprogrammet kommer att fortsätta under 2016. Arbetet tar sin utgångspunkt i skogens ekonomiska, sociala och miljömässiga värden och syftar till att skapa ökad samsyn. Efter avslutad dialogprocess avser regeringen under 2017 att utarbeta ett strategidokument med ett åtgärdsprogram för genomförande de kommande åren.

Skogen erbjuder enligt regeringen möjligheter att skapa sysselsättning också för personer långt från arbetsmarknaden.

Den 3 mars 2015 anförde landsbygdsminister Sven-Erik Bucht i svaret på interpellation 2014/15:264 om skogsnäringens konkurrenskraft att regeringen nu fortsätter det arbete som den förra regeringen påbörjade med ett nationellt skogsprogram. Skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger god avkastning samtidigt som den biologiska

mångfalden behålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen. Sverige behöver en långsiktig skogsstrategi som optimerar skogens möjligheter för utvecklingen av en bioekonomi som tillvaratar skogens hela värdekedja. Det nationella skogsprogrammet ska bidra till att stimulera flera andra strategiska satsningar och politikområden som klimat- och miljöpolitik, landsbygdsutveckling, regional tillväxt och nyindustrialisering liksom utveckling av export och besöksnäring. Arbetet kommer att bedrivas i bred dialog med myndigheter och med organisationer i det civila samhället.

1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 118 572 000 kronor för 2016 till anslaget 1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt.

Anslaget får användas för Statens veterinärmedicinska anstalts förvaltningsutgifter. Avgiftsintäkterna får disponeras av Statens veterinärmedicinska anstalt.

1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 104 305 000 kronor för 2016 till anslaget 1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet.

Anslaget får användas för utgifter för ersättning för veterinär service. Anslaget får användas för utgifter för att minska veterinärkostnaderna för företag med avlägset belägen djurhållning avseende livsmedelsproducerande djur. Större delen av verksamheten är avgiftsfinansierad. Jordbruksverket får disponera avgiftsintäkterna.

1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 14 933 000 kronor för 2016 till anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder.

Anslaget får användas för utgifter för förebyggande hälsokontroll och djursjukdatasystem, i syfte att begränsa skadeverkningarna av sådana djursjukdomar som bara smittar mellan djur, och sådana som kan smitta både djur och människor. Anslaget får även användas till djurskyddsfrämjande åtgärder.

Motionen

Enligt motion 2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 i denna del bör anslaget förstärkas med 5 000 000 kronor. Missförhållanden i landets

djurparker har uppmärksammats de senaste åren. För att säkerställa att man lever upp till fastställda regelverk vill Sverigedemokraterna ge Jordbruksverket i uppdrag att genomföra en rikstäckande översyn.

Kompletterande upplysningar

Ett gott djurskydd är enligt budgetpropositionen en angelägen fråga för regeringen. Att behandla djuren väl är ett etiskt ansvar. En hållbar djurhållning med en god djurhälsa, ett gott förebyggande arbete och ett starkt djurskydd som kan bidra till en låg antibiotikaanvändning är dessutom viktigt för att bekämpa antibiotikaresistens. Regeringen avser att arbeta kontinuerligt för att förbättra skyddet för djuren, såväl i Sverige som för djur utanför Sveriges gränser, med tydliga krav på att djurhållningen ska ge djuren möjlighet att utföra sitt naturliga beteende och att beteendestörningar ska förebyggas. Regeringen kommer därför att fortsätta beredningen av betänkandet Ny djurskyddslag (SOU 2011:75).

Det är regeringens målsättning att upprätthålla Sveriges goda status när det gäller djurhälsa. Som en del av detta kommer regeringen att arbeta nationellt, inom EU och internationellt för en god djur- och folkhälsa. Inom ramen för EU-samarbetet pågår ett arbete med ett nytt gemensamt regelverk för friskare djur, sundare växter och en säkrare jordbruksbaserad livsmedelskedja. Sverige bidrar aktivt i arbetet med målsättningen att förenkla och effektivisera lagstiftningen samt att utveckla de förebyggande insatserna och riskstyrningen. Sverige verkar för en balanserad, ändamålsenlig lagstiftning och för att EU:s medel används på ett så kostnadseffektivt sätt som möjligt.

Utskottet anförde i april 2015 (bet. 2014/15:MJU10) att djurparkerna har en skyldighet enligt djurskyddslagen att ha en god djurmiljö för djuren och att sköta djuren på ett sätt som främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt.

Från och med den 1 januari 2009 är det länsstyrelserna som ansvarar för kontrollen av djurparkernas djurhållning. Till sin hjälp i detta arbete har länsstyrelserna Jordbruksverket, som kan utfärda bestämmelser om hur kontrollen ska utövas samt bistå med råd, stöd och vägledning. Djurparker är skyldiga att arbeta för att bl.a. bevara den biologiska mångfalden, sprida budskapet om bevarandet av den biologiska mångfalden och föra register över parkens djurbestand. De djurparker som är anslutna till Svenska Djurparksföreningen och Europeiska djurparks- och akvarieförbundet (EAZA) följer dessutom egna interna bestämmelser.

Utskottet har tidigare redovisat (bet. 2013/14:MJU10) att Svenska Djurparksföreningen internt har utrett frågor om kritik mot djurhållningen och om regelverket har följts på de olika djurparkerna. De har haft interna inspektioner och översyner och har arbetat med frågor om etik och rutiner internt. Länsstyrelserna har bildat en egen samarbetsgrupp. Jordbruksverket har samarbetat med både länsstyrelserna och djurparkerna, både tillsammans och var för sig. Enligt uppgift från Näringsdepartementet arbetar länsstyrelserna

aktivt med att förbättra kontrollerna, och situationen i djurparkerna förbättras ständigt.

Näringsdepartementet har informerat utskottet om att Jordbruksverket arbetar med ett regeringsuppdrag av den 26 juni 2014 som gäller artskyddsbrott. Uppdraget ska redovisas den 18 december 2015, och i uppdraget ingår att se över vilken vägledning som krävs för att den tillsyn som länsstyrelserna utför och som är kopplad till artskyddsförordningen (2007:845) ska fungera effektivt och fylla sitt syfte. Detta gäller särskilt tillsynen av bl.a. djurparker.

1:6 Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 124 349 000 kronor för 2016 till anslaget 1:6 Bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar.

Anslaget får användas för utgifter för bekämpande av och beredskap mot smittsamma husdjurssjukdomar när ersättning lämnas enligt epizootilagen (1999:657), zoonoslagen (1999:658) eller provtagningslagen (2006:806) eller med stöd av författningar som meddelas i lagarna. Anslaget får användas för statsbidrag till obduktionsverksamhet, för utveckling och genomförande av sjukdomskontroller och för genomförande av EU-lagstiftningen om djurskydd, djurhälsa, foder och livsmedel. Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av kontrollprogram som Sverige enligt EU:s krav är skyldig att bistå med.

1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 57 778 000 kronor för 2016 till anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Anslaget får användas för utgifter för att förebygga skada av vilt och ersättning för sådan skada. När det gäller förebyggande åtgärder mot skador i fisket orsakade av säl bör anslaget användas som nationell offentlig medfinansiering av åtgärder inom ramen för havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020. Bestämmelser om rätten till ersättning regleras i viltskadeförordningen (2001:724).

Regeringen anser att anslaget bör tillföras 20 000 000 kronor fr.o.m. 2016 för att förebygga konflikter kring rovdjur.

Motionerna

Enligt motion 2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 18 bör man se över dagens ersättningsnivåer till dem vars tamdjur blir rivna och dödade av rovdjur. Rennäringen ska värnas eftersom den är en betydelsefull del av samisk kultur och viktig för sysselsättning och boende i Sveriges norra inland och fjällvärld.

I motion 2015/16:2608 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 2 yrkas ökat anslag till ersättningar för viltskador. Tack vare en framgångsrik rovdjurspolitik har våra stora rovdjur gynnsam bevarandestatus. En ökad närvaro av stora rovdjur som varg och björn medför att risken för attacker mot tamboskap blir större. Det är viktigt att den som förlorar tamdjur kan få skäligen ersättning.

Enligt motion 2015/16:3145 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 20 000 000 kronor. Folkpartiet liberalerna avvisar regeringens ökning av anslaget.

Kompletterande upplysningar

Av regeringens proposition framgår att under 2014 angreps 591 får, 28 nötdjur, 2 hästar och 56 hundar av de stora rovdjuren. Naturvårdsverket har fördelat medel från anslaget 1:7 Ersättning för viltskador m.m. för 2014. Den sammanlagda ersättningen som har beviljats av länsstyrelserna för skador orsakade av stora rovdjur på tamdjur och hundar uppgick till 1 200 000 kronor för 2014. Av dessa avsåg 10 procent skador orsakade av björn, 20 procent skador av lodjur och 70 procent skador av varg. Kalmar och Västra Götaland är de län som har högst utbetalningar för skadeförebyggande åtgärder och ersättning för uppkomna skador.

Regeringens intention är att ge goda förutsättningar för jakt och viltförvaltning som näring och fritidssysselsättning och en hållbar förvaltning av viltstammar och därmed skapa arbetstillfällen på landsbygden. Viltet i Sverige är en viktig resurs som ska förvaltas långsiktigt. Jakt är en populär fritidssysselsättning, och vilda djur är en del av den naturupplevelse som många söker såväl genom jakt som genom olika former av viltskådning. Samtidigt är det viktigt att våra vilda djur och fåglar förvaltas på ett klokt sätt så att deras populationer är livskraftiga och den naturliga genetiska variationen bevaras. Det jaktetiska perspektivet ska beaktas i all jakt. En god jakt och viltförvaltning kännetecknas av en bra balans mellan näringsverksamhet och viltvärvar. Exempelvis skapar de ökande klövviltstammarna både möjligheter och problem som måste hanteras.

I regeringens utveckling av en långsiktig vargförvaltning beslutades ett antal uppdrag under våren 2015. Dessa avser att sammanfatta och utvärdera befintlig kunskap om hur angrepp orsakade av stora rovdjur på tamdjur och husdjur kan förebyggas, att utreda vad som krävs för att vargpopulationen i Sverige ska anses ha gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet samt att undersöka om skyddsjakten kan utvecklas.

Regeringen ökar enligt propositionen satsningen på åtgärder för att förebygga och kompensera för rovdjursskador genom att fr.o.m. 2016 tillföra 20 000 000 kronor årligen till anslaget 1:7 Ersättning för viltskador m.m. Genom satsningen förebyggs även konflikter kring rovdjurspolitiken.

1:8 Statens jordbruksverk

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 530 700 000 kronor för 2016 till anslaget 1:8 Statens jordbruksverk.

Anslaget används för Statens jordbruksverks förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för Ansvarsnämnden för djurens hälso- och sjukvård och för utgifter för Centrala djurförsöksetiska nämnden.

Jordbruksverket får disponera intäkterna från avgifter inom områdena Tillsyn, Djur, Växt, Utsäde och Tjänsteexport. Uppdragsverksamheten inom området Vatten upphör fr.o.m. 2016.

Regeringen anser att anslaget bör ökas med 8 000 000 kronor fr.o.m. 2016 för att öka takten i arbetet med att nå miljömålen. Regeringen anser vidare att anslaget bör ökas med 21 000 000 kronor 2016 för hantering av den gemensamma jordbrukspolitiken. Regeringen anser också att anslaget bör ökas med 5 000 000 kronor årligen 2016–2019 för arbete med att främja livsmedelsexport.

Motionerna

Enligt motionerna 2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 19 i denna del och 2015/16:2608 (M) Ulf Berg m.fl. yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 13 000 000 kronor.

Motionärena i motion 2015/16:3145 (FP) av Lars Tysklind m.fl. yrkande 1 i denna del föreslår att anslaget minskas med 36 000 000 kronor. Folkpartiet liberalerna avvisar regeringens föreslagna ökning av anslaget 2016.

I motion 2015/16:3152 (C) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 8 000 000 kronor.

Kompletterande upplysningar

Enligt budgetpropositionen är det viktigt att genomförandet och förvaltningen av den gemensamma jordbrukspolitiken är effektiva och enkla för både brukare och myndigheter. Regeringen föreslår därför att Jordbruksverket tillförs extra resurser för detta 2016–2019.

Näringsdepartementet har informerat utskottet om att Jordbruksverket tog initiativ till Förenklingsresan för lantbrukare, en resa i samverkan med Lantbrukarnas Riksförbund (LRF) och där en rad myndigheter och branschorganisationer deltog. Lantbrukare i olika delar av landet och med olika produktion besöktes för att höra vad de upplevde som krångligt och vad som kan förenklas. Regeringen fortsätter enligt budgetpropositionen att följa myndigheters och branschorganisationers arbete med de åtgärder som föreslogs under Förenklingsresan samt avser att fortsätta delta aktivt i arbetet med att förenkla EU-lagstiftningen för den gemensamma jordbrukspolitiken. Kontrollen av EU:s handelsnormer för ägg kommer att överföras från Jordbruksverket till länsstyrelserna den 1 januari 2016. Regeringen bedömer

att det finns flera samordningsvinster med att föra över kontrollen till länsstyrelserna.

Regeringen förbättrar också möjligheten att fullt utnyttja de finansiella medlen i det nationella stödet till norra Sverige. Tillgång till växtsorter som är anpassade till det svenska klimatet är en förutsättning för en konkurrenskraftig växtodling. För att bibehålla konkurrenskraften behövs dessutom sorter som kan möta ett förändrat klimat. Ett förändrat klimat ger ett förändrat tryck av växtskadegörare. Detta är särskilt viktigt för jordbruket i Mellansverige och i norra Sverige, som har ett begränsat urval av sorter på världsmarknaden att välja mellan på grund av Sveriges särskilda ljus- och temperaturförhållanden.

1:9 Bekämpande av växtskadegörare

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 5 000 000 kronor för 2016 till anslaget 1:9 Bekämpande av växtskadegörare.

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder mot växtskadegörare samt för att ersätta enskilda för skador till följd av sådana åtgärder enligt växtskyddslagen (1972:318). Utgifter för beredskapsåtgärder, akuta skyddsåtgärder, marknadskontroller, inventeringar m.m. mot karantänskadegörare finansieras också med detta anslag liksom undersökningar av växtprover som Jordbruksverket överlämnar för laboratoriemässig diagnostisering. Vidare får anslaget användas till internationellt engagemang inom området bekämpande av växtskadegörare. Slutligen används anslaget för utgifter för verifiering av de svenska skyddade zonerna.

1:10 Gårdsstöd m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 7 632 000 000 kronor för 2016 till anslaget 1:10 Gårdsstöd m.m.

Anslaget får användas för utgifter för gårdsstöd och för andra åtgärder inom den första pelaren av den gemensamma jordbrukspolitiken. Anslaget får även användas för bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 av den 17 december 2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 637/2008 och rådets förordning (EG) 73/2009 finns bestämmelser om direktstöd till lantbrukare.

Bestämmelser om bidrag från EU för bekämpande av djursjukdomar finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 652/2014 av den 15 maj 2014 om fastställande av bestämmelser för förvaltningen av utgifter för

livsmedelskedjan, djurhälsa, djurskydd, växtskydd och växtförökningsmaterial, och om ändring av rådets direktiv 98/56/EG, 2000/29/EG och 2008/90/EG, Europaparlamentets och rådets förordningar (EG) nr 178/2002, (EG) nr 882/2004 och (EG) nr 396/2005, Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1107/2009, och om upphävande av rådets beslut 66/399/EEG, 76/894/EEG och 2009/470/EG.

1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 128 000 000 kronor för 2016 till anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.

Anslaget får användas för utgifter för offentlig lagring, övrig intervention, stöd i form av produktions-, konsumtions- och marknadsföringsbidrag, fiberberedning samt exportbidrag.

Bestämmelser om offentlig lagring, intervention och övriga stöd finns i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 av den 17 december 2013 om upprättande av en samlad marknadsordning för jordbruksprodukter och om upphävande av rådets förordningar (EEG) nr 922/72, (EEG) nr 234/79, (EG) nr 1037/2001 och (EG) nr 1234/2007.

Ett av de områden som anslaget används till är stöd till producentorganisationer inom frukt- och gröntsektorn. Stöden ges inom fleråriga verksamhetsprogram. Efter beslut om stöd betalas pengarna ut till stödmottagarna under påföljande år. Denna stödform innebär att beslut om stödutbetalningar för kommande år behöver kunna fattas. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 58 224 000 kronor 2017 och 42 776 000 kronor 2018.

1:12 Finansiella korrigeringar m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 75 472 000 kronor för 2016 till anslaget 1:12 Finansiella korrigeringar m.m.

Anslaget får användas för utgifter för eventuella finansiella korrigeringar och straffavgifter som Europeiska kommissionen kan komma att ålägga Sverige efter granskning av Sveriges utnyttjande av EU:s jordbruksfonder och EU:s fiskerifond. Vidare får anslaget användas för eventuella ränteutgifter, rättegångsutgifter samt revisions- och kontrollutgifter förknippade med Jordbruksverkets inbetalningar till den europeiska unionen. Anslaget får även användas till utgifter för skadestånd. Dessutom får anslaget belastas med

tekniska utgifter för offentlig lagring i den mån som ersättning inte fås från EU-budgeten.

Medelsbehovet på anslaget kan variera mycket mellan olika år. Det beror huvudsakligen på de eventuella finansiella korrigeringar som beslutas av Europeiska kommissionen.

Motionen

I motion 2015/16:2608 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 30 000 000 kronor.

1:13 Strukturstöd till fisket m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 24 250 000 kronor för 2016 till anslaget 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.

Anslaget får användas för utgifter för nationellt stöd till åtgärder som medfinansieras av EU inom ramen för strukturåtgärder inom fiskerinäringen och Europeiska havs- och fiskerifonden. Anslaget får även användas för finansiering av andra projekt som ligger i linje med programmen.

För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:13 Strukturstöd till fisket m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 170 000 000 kronor 2017–2023.

Programperioden för Europeiska havs- och fiskerifonden inleddes 2014. Det svenska havs- och fiskeriprogrammet för perioden 2014–2020 började genomföras under 2015. Finansieringen från Europeiska havs- och fiskerifonden uppgår till närmare 1 003 000 000 kronor, och för att få Sveriges tilldelning måste nationell medfinansiering tillföras.

Motionen

I motion 2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 i denna del yrkas att anslaget förstärks med 25 000 000 kronor. Förutom att fisk är ett bra livsmedel och en viktig komponent i den svenska livsmedelsproduktionen genererar denna näring arbetstillfällen både till sjöss och till lands. Strukturstöd till fisket handlar om att ha medfinansiering till projekt i EU:s regi. Sverigedemokraterna tar höjd för fler sådana projekt och möjlighet att söka mer medel.

Kompletterande upplysningar

Överkapacitet i fiskeflottan, såväl i EU som globalt, bedöms vara en av de viktigaste orsakerna till bristande måluppfyllelse av den gemensamma

fiskeripolitiken. I det svenska pelagiska fisket har ett system med överförbara fiskerättigheter funnits under ett antal år. Havs- och vattenmyndigheten, i samråd med Jordbruksverket, fick under 2014 i uppdrag att bedöma effekterna av systemet. Analysen inkluderar effekterna på kapacitetsreduktion, lönsamhet, småskaligt kustnära fiske samt olika regioners utveckling. I rapporten framkommer det att införandet av överlåtbara fiskerättigheter inom det pelagiska systemet har lett till en strukturomvandling i det pelagiska fisket. Flottkapaciteten har minskat, med en ökad lönsamhet som följd för de största fartygen.

I samband med att havs- och fiskeriprogrammet (2014–2020) arbetades fram genomfördes under 2014 en analys av balansen i det svenska fisket mellan tillgängliga resurser och fiskeflottans kapacitet. Analysen visar att det råder en obalans i form av överetablering i förhållande till tillgängliga fiskemöjligheter för de större fartygen inom räk-, torsk- och kräftfisket.

Utvecklingen visar att antalet bestånd inom biologiskt säkra gränser ökar. För torsken i Östersjön är utvecklingen emellertid fortfarande oroande, vilket innebär att kvoter måste anpassas till dessa förhållanden, liksom fortsatta förvaltningsåtgärder måste vidtas för att förbättra förutsättningarna för torskens beståndsutveckling. Den nya fiskeripolitiken innebär en utveckling mot ett mer hållbart fiske, inte bara ur biologisk synpunkt utan också ur ett näringslivsperspektiv. Den flexibilitet inom fisket som uppstod genom införandet av det pelagiska systemet anses vara en av förklaringarna till en ökad lönsamhet hos de stora fiskeföretagen. Fortsatta insatser inom ramen för kontrollen kommer att behövas.

Regeringens ambition är att främja ett hållbart fiske, såväl i Sverige som globalt. De beslut som fattas ska baseras på vetenskapligt underlag för att säkra en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. I detta sammanhang ska Sverige vara pådrivande för att de beslut som fattas inom EU leder till en god förvaltning av fiskbestånden. En bärkraftig fiskeriförvaltning är en förutsättning för att stärka sysselsättningsmöjligheterna inom fisket och bidrar till att trygga livsmedelsförsörjningen samt även till att uppnå en god miljöstatus enligt EU:s havsmiljödirektiv. Genomförandet av EU:s reformerade gemensamma fiskeripolitik förväntas även bidra till att uppfylla det nationella miljö kvalitetsmålet om hav i balans. I samband med att regeringen har tagit fram en maritim strategi för att stärka den maritima sektorns konkurrenskraft håller Jordbruksverket tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten och näringslivet på att ta fram en strategi för yrkesfisket som beräknas vara klar 2016. För att nå ett hållbart fiske krävs innovativa satsningar för att lösa utmaningarna på området. Utvecklingen av selektiva redskap för att minska oönskade fångster är fortfarande viktig för att underlätta landningsskyldigheten. Genomförandet av den reformerade gemensamma fiskeripolitiken som trädde i kraft den 1 januari 2014 har påbörjats, vilket redan har skapat en rad förbättringar för en hållbar förvaltning av fiskbestånden. Det är viktigt att de nya åtagandena förverkligas, såsom en ekosystembaserad förvaltning och målsättningen om beståndsstorlek över den

som ger maximal hållbar avkastning. Det är även viktigt att skyldigheten att landa alla fångster av arter som omfattas av fångstbegränsningar (landningsskyldigheten) efterlevs och att fleråriga förvaltningsplaner antas, samt att Sverige tar till vara de nya möjligheter till hållbar förvaltning som reformen ger medlemsländerna. På grund av det arbete som krävs för att genomföra landningsskyldigheten avser regeringen förstärka fiskerikontrollen och föreslår därför att nya medel tillförs Havs- och vattenmyndigheten 2016–2019 för detta ändamål. I arbetet med genomförandet av den reformerade fiskeripolitiken finns stora möjligheter till förenklingar i regelverket för fiskerinäringen, vilka ska tas till vara. I och med att den nya gemensamma fiskeripolitiken har fått en extern dimension som anger ramarna för EU:s förhållande med tredjeländer, skapas möjligheter till ett hållbart fiske, stärkta rättigheter för tredjeländer och ökad handel på global nivå.

Havs- och fiskeriprogrammet 2014–2020 innehåller möjligheter till finansiering av åtgärder som kan främja såväl långsiktigt hållbara fiskbestånd och ett friskare hav som ökad konkurrenskraft för företag med koppling till fiske- och vattenbrukssektorn. Havs- och fiskeriprogrammet är det viktigaste finansiella verktyget för genomförandet av EU:s nya gemensamma fiskeripolitik samtidigt som det också innehåller åtgärder som bidrar till målen inom den integrerade havspolitik. Genomförandet av programmet förväntas bidra till tillväxt och sysselsättning inom näringar knutna till fiskeri- och vattenbrukssektorn och kommer särskilt att beakta behoven hos det kustnära och småskaliga fisket. Såväl programmet som fiskeripolitiken i stort bidrar till och möjliggör även utvecklingen av verksamheter kopplade till fritidsfiske och fisketurism, i vilka det kulturella och traditionsenliga fisket ingår.

1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 137 000 000 kronor för 2016 till anslaget 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.

Anslaget får användas för utgifter för att finansiera det belopp som motsvarar EU:s medfinansiering av strukturstöd till fisket och Europeiska havs- och fiskerifonden som redovisas under anslaget 1:13 Strukturstöd till fisket m.m. Nationell medfinansiering sker under anslaget 1:13 Strukturstöd till fisket m.m.

För att skapa goda förutsättningar för fleråriga projekt och ett effektivt genomförande av havs- och fiskeriprogrammet behöver ekonomiska åtaganden kunna ingås som medför utgifter under kommande år. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 830 000 000 kronor 2017–2023.

Programperioden för Europeiska havs- och fiskerifonden inleddes 2014. Det svenska havs- och fiskeriprogrammet för perioden 2014–2020 började

genomföras under 2015. Sverige har tilldelats närmare 1 003 000 000 kronor från Europeiska havs- och fiskerifonden under programperioden 2014–2020.

1:15 Livsmedelsverket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 314 814 000 kronor för 2016 till anslaget 1:15 Livsmedelsverket.

Anslaget får användas för Livsmedelsverkets förvaltningsutgifter. Anslaget får även användas för utgifter för den offentliga kontroll som görs vid slakterier i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 854/2004 om fastställande av särskilda bestämmelser för genomförandet av offentlig kontroll av produkter av animaliskt ursprung avsedda att användas som livsmedel. Avgiftsintäkterna får disponeras av Livsmedelsverket.

Regeringen anser att anslaget bör ökas med 5 000 000 kronor årligen 2016–2019 för arbete med att främja livsmedelsexport.

Motionerna

Enligt motion 2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 19 i denna del bör anslaget minska med 5 000 000 kronor.

I motion 2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget ökar med 20 000 000 kronor. Konsumenterna måste kunna lita på innehållet i livsmedlen. Därför bör man enligt motionärerna förstärka och intensifiera arbetet med kontroller, vilket måste finansieras.

Motionärerna i motion 2015/16:2608 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del föreslår att anslaget minskas med 11 000 000 kronor.

Även enligt motion 2015/16:3145 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 7 000 000 kronor. Folkpartiet liberalerna avvisar regeringens ökning av anslaget 2016.

Kompletterande uppgifter

År 2014 gav regeringen Livsmedelsverket särskilda medel för att förstärka insatserna för att så effektivt som möjligt motverka livsmedelsfusk, bl.a. i syfte att öka konsumenternas förtroende för redligheten i livsmedelsproduktionen. Under 2014 etablerade Livsmedelsverket en särskild arbetsgrupp som samordnar allt arbete med livsmedelsfusk och andra oegentligheter och som utgör en stödfunktion till kontrollmyndigheterna. Under året har Livsmedelsverket prioriterat insatser för att utbilda och öka kunskapen om dessa frågor hos inspektörer, utveckla nya arbetssätt samt driva kontrollprojekt tillsammans med kommunala och regionala kontrollmyndigheter. Sedan oktober 2014 finns även en ny funktion vid Livsmedelsverket, Livsmedelsombudsmannen, för att bl.a. ta emot tips om misstänkta oegentligheter. Vidare har Livsmedelsverket samverkat med centrala myndigheter, t.ex. polisen, tullen och Skatteverket i dessa frågor. Verket

medverkar även i flera europeiska samarbeten och deltar aktivt i europiska och nordiska möten på området.

Även om förbättringar kan ses visar resultaten från 2014 års revisioner att det krävs fortsatta insatser för att nå de nationella målen för livsmedelskontrollen. Viktigt i sammanhanget är att det finns kommuner som i allt väsentligt uppfyller kraven, samtidigt som det finns kommuner som uppvisar allvarliga brister i sin kontroll. Fortsatta ansträngningar för att skapa en effektiv och likvärdig kontroll i hela landet är därför nödvändiga. Likaså är det fortsatt angeläget med ett aktivt arbete för att öka konsumenternas förtroende för redligheten i livsmedelsproduktionen och stärka samordningen mellan kontrollmyndigheterna för att likrikta och ytterligare riskbasera kontrollen. Det finns skäl att förvänta sig fortsatta förbättringar på området. Ett gemensamt strategiskt arbete pågår vid berörda myndigheter för att utveckla kontrollen i livsmedelskedjan. Livsmedelsverket har genom särskilda satsningar under ett flertal år utvecklat ledningen och samordningen av livsmedelskontrollen. Regeringen har vidtagit ett antal åtgärder och följer utvecklingen. Sammantaget finns förutsättningar för att kontrollen på några års sikt i högre grad ska motsvara de krav som ställs. Framtagna vägledningarna och kontrollhandböcker, de exportfrämjande insatserna, de bedömda branschriktlinjerna och annan rådgivning torde förenkla för företagen. Livsmedel på den svenska marknaden är med dagens kunskap generellt sett säkra, men det är fortsatt angeläget att vara uppmärksam på förekomst av eventuella farliga ämnen i livsmedel.

Regeringens mål är att öka svensk matproduktion samt skapa jobb och tillväxt i hela landet. Livsmedelsindustrins geografiska spridning, framgångar på exportmarknaden samt nära koppling till det svenska jordbrukets råvaruproduktion gör livsmedelsföretagen till viktiga aktörer för att uppnå dessa mål.

Livsmedelsindustrins ekonomiska styrka bygger på att företagen är effektiva och innovativa samt säljer högförädlade produkter på såväl svenska som utländska marknader. Grundläggande för detta är en hög kunskapsnivå och ett gynnsamt innovationsklimat. För att säkra jobb och lönsamhet behöver en större andel av produktionen utgöras av varor högre upp i värdekedjan. Regeringen bedömer att innovation och en fördjupad samverkan mellan industri och akademi är av stor betydelse för sektorns utveckling, vilket kommer att belysas ytterligare inom ramen för arbetet med livsmedelsstrategin.

Sveriges export av livsmedel är en viktig motor för att öka matproduktionen och skapa de nya jobben. Ett särskilt fokus kommer att läggas på att fler företag ska kunna bidra till exporttillväxten. Rådgivning, information och ökad samverkan mellan företag, myndigheter och akademi är exempel på åtgärder som kan bidra till sektorns internationalisering. För att möjliggöra export till nya marknader utanför EU tillför regeringen medel till Livsmedelsverket och Jordbruksverket för dessa myndigheters arbete med exportgodkännanden.

Svensk livsmedelsproduktion har förutsättningar att bidra till ökad sysselsättning och tillväxt och samtidigt stärka den hållbara utvecklingen i

Sverige och i världen. Därför inledde regeringen 2014 arbetet med att ta fram en livsmedelsstrategi. Målen för arbetet med en livsmedelsstrategi är att öka sysselsättningen, produktionen, exporten, innovationskraften och lönsamheten i livsmedelsproduktionen, samtidigt som de relevanta nationella miljömålen nås. Regeringen avser återkomma till riksdagen under 2016 med förslag om en långsiktigt hållbar och brett förankrad livsmedelsstrategi i enlighet med dessa mål.

Konsumenterna ska kunna lita på att maten är säker och att informationen om de livsmedel de köper är korrekt. Det ska vara enkelt att göra medvetna val. Företagen har ansvar för att livsmedel på marknaden är säkra och märkta på rätt sätt. Den offentliga livsmedelskontrollen har en viktig roll för såväl producenter som konsumenter och ska vara ändamålsenlig, effektiv och likvärdig i hela landet. Det är vidare mycket angeläget att den offentliga kontrollen även i fortsättningen inkluderar att förhindra livsmedelsfusk och annat oegentligt förfarande.

Ingen ska behöva bli sjuk för att maten innehåller skadliga ämnen eller sjukdomsframkallande mikroorganismer. Det är därför angeläget att fortsätta arbetet för att nå miljökvalitetsmålet Giftfri miljö så att skadliga ämnen inte sprids i miljön för att senare förorena våra livsmedel, liksom att fortsätta arbeta för åtgärder som minskar antalet livsmedelsburna smittor i befolkningen. Det svenska arbetet mot antibiotikaresistens ska präglas av bred samverkan över sektorer samt långsiktighet, och den svenska strategin ska vara tydlig med mål och prioriterade insatser på såväl nationell nivå och EU-nivå som på internationell nivå. Sverige ska bidra till att regelutvecklingen inom EU säkerställer en hög skyddsnivå för människors hälsa. Vid krissituationer är det viktigt att kunna upprätthålla tillgången till dricksvatten och livsmedel. Regeringen anser att det är viktigt att ansvariga aktörer säkerställer detta. Matvanor och måltider är grundläggande för att förebygga ohälsa. Ohälsa medför lidande för individen och kan sammantaget leda till höga kostnader för samhället. Ur ett folkhälsoperspektiv är det därför viktigt att fortsatt främja bra matvanor bl.a. inom offentlig sektor och att jämställdhetsperspektivet beaktas i arbetet.

1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor

Regeringen föreslår att 76 160 000 kronor anvisas under anslaget 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor för 2016.

Anslaget får användas för utgifter för åtgärder för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn, för att främja exporten av svenska livsmedel och för utveckling av livsmedelsförädling. Anslaget får användas för utgifter till stöd för marknadsföring och deltagande i mässor samt stöd till projektverksamhet med syfte att öka kompetens och utveckla produkter, processer, teknik och logistiklösningar med anknytning till livsmedelsförädling enligt förordningen (2011:93) om stöd till insatser på

livsmedelsområdet. Anslaget får även användas för att finansiera statens förväntade kostnader för statliga kreditgarantier till mjölkföretag.

Regeringen anser att anslaget bör ökas med 26 000 000 kronor 2016, 75 000 000 kronor 2017 och 78 000 000 kronor årligen 2018 och 2019 för genomförande av livsmedelsstrategin.

Den globala efterfrågan på mjölk har ökat starkt och förväntas fortsätta stiga kraftigt. Det finns en hög underliggande potential för den svenska mjölksektorn. En snabb strukturomvandling har dock i kombination med en djup nedgång i världsmarknadspriserna för mjölk lett till en likviditetskris för svenska mjölkföretag. Sedan 2005 har cirka vart tredje mjölkföretag i Sverige investerat i ökad mjölkproduktion. Dessa företag utgör stommen i den framtida svenska mjölkproduktionen. En utslagning av sunda företag till följd av en tillfällig och mycket kraftig nedgång i världsmarknadspriset skulle kunna leda till en oåterkallelig minskning av två av de ekonomiskt viktigaste sektorerna i svenskt jordbruk (mjölk och nötkött). Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier som uppgår till högst 500 000 000 kronor för mjölkföretag i Sverige som under senare år har gjort väsentliga investeringar i ökad mjölkproduktion.

Motionerna

I motion 2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 19 i denna del föreslås att anslaget minskas med 26 000 000 kronor.

Enligt motion 2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 i denna del bör anslaget ökas med 20 000 000 kronor. Satsningen på projektet Matlandet hade flera positiva aspekter som ledde till fler nystartade livsmedelsförädlingsföretag på landsbygden. Sverigedemokraterna ser positivt på en uppföljande satsning och tillför därför medel för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel.

I motion 2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 5 anförs att arbetet med de statliga kreditgarantierna för den svenska mjölkproduktionen bör skyndas på.

Enligt motion 2015/16:2608 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 10 000 000 kronor.

Motionärerna i motion 2015/16:3145 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del yrkar att anslaget minskas med 26 000 000 kronor. Det behövs tydligare fokus på landskapsvård, miljöskydd och bevarad biologisk mångfald. Enligt motionens yrkande 2 bör riksdagen avslå regeringens förslag att bemyndiga regeringen att under 2016 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 500 000 000 kronor för mjölkföretag i Sverige som under senare år har gjort väsentliga investeringar i ökad mjölkproduktion. Folkpartiet liberalerna avvisar bemyndigandet om statliga kreditgarantier på 500 000 000 kronor för mjölkföretag.

Enligt motion 2015/16:3152 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 1 i denna del bör anslaget ökas med 76 000 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

De gröna näringarna har goda förutsättningar att skapa jobb och tillväxt men möter precis som andra branscher en rad utmaningar. I Konkurrenskraftsutredningens betänkande Attraktiv, innovativ och hållbar – strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring (SOU 2015:15) lyfts en rad utmaningar för jordbruket fram. Det är regeringens avsikt att hantera flera av dessa i arbetet med den kommande livsmedelsstrategin.

Enligt Jordbruksverket är produktionskostnaderna inom jordbrukssektorn högre i Sverige än i många konkurrentländer. Orsaker till skillnaderna är bl.a. klimat, geografi, byggtaradition, lagstiftning och skatter.

Regeringen vill stärka konkurrenskraften för jord- och skogsbruket och se en ökad produktion av livsmedel i Sverige. De svenska jordbruksföretagen möter en allt hårdare internationell konkurrens och behöver kontinuerligt hantera detta genom att utvecklas, både genom att konkurrera med mervärden som konsumenterna efterfrågar och genom att öka produktiviteten. Detta är särskilt märkbart för mjölkföretagen. Regeringen ser allvarligt på den situation som den svenska mjölknäringen befinner sig i och följer noggrant utvecklingen i mjölknäringen samt överväger ytterligare åtgärder inom ramen för den kommande livsmedelsstrategin.

Landsbygdsminister Sven Erik Bucht anförde den 4 november 2015 i svaret på interpellation 2015/16:42 om svenska bönders likviditetsproblem att regeringen är medveten om att situationen för mjölkbönderna är mycket akut och allvarlig. EU-kommissionen har beslutat om ett krispaket till djurproducenter för att stötta sektorer i kris. Jordbruksverket avser i månadsskiftet november/december betala ut ett särskilt stöd till mjölkproducenter. Det innebär drygt 150 000 000 kronor till svenska mjölkproducenter.

Landsbygdsministern anförde vidare att en rad åtgärder redan har vidtagits av regeringen för att stärka mjölkföretagens konkurrenskraft. Bland dessa återfinns en s.k. nötpeng inom gårdsstödet, ersättning för utökad klövhälsovård i landsbygdsprogrammet, exportfrämjande åtgärder för mejerisektorn samt villkorad läkemedelsanvändning. Jordbruket kompenseras också fullt ut för de höjningar av dieselskatten som görs från 2016. Därutöver görs en temporär nedsättning av skatten för jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner som motsvarar en minskad kostnad för lantbruket med 100 000 000 kronor per år.

Regeringen har även, tillsammans med de banker som är största kreditgivare till mjölkföretag, undersökt möjligheten att lämna statliga kreditgarantier till mjölkföretag i kris. Det är en åtgärd som är tillåten enligt EU:s statsstödsregelverk, som annars är mycket restriktivt vad gäller åtgärder riktade till enskilda företag, eftersom de kan snedvräta konkurrensen.

Dessvärre har bankerna kommit fram till att kreditgarantier riskerar att minska flexibiliteten i hanteringen av företag med ekonomiska bekymmer och att de riskerar att stjälpas i stället för att hjälpa företagen. Arbetet har därför avbrutits i samförstånd med branschen och bankerna.

Regeringen har vidare arbetat fram Handlingsplan mjölk tillsammans med aktörer från hela värdekedjan. Det är ett viktigt verktyg med åtgärder för att stärka konkurrenskraften för mjölkföretagen. Regeringen har en tydlig politisk ambition att svensk livsmedelsproduktion ska öka. Det kommer väl till uttryck i arbetet med livsmedelsstrategin. Regeringen arbetar vidare med satsningar på forskning och utbildning liksom förenkling av befintliga regelverk i kombination med fortsatt översyn av gällande villkor och styrmedel, där svenska mervärden i form av säkra livsmedel, friska djur och låg miljöpåverkan värnas.

I sitt svar på fråga 2015/16:25 om de svenska mjölkböndernas situation anförde landsbygdsminister Sven-Erik Bucht den 29 september 2015 att det är centralt att målmedvetet arbeta med att långsiktigt stärka konkurrenskraften i sektorn. I det arbetet har politiken en viktig roll. Mot denna bakgrund arbetar regeringen intensivt med att ta fram en livsmedelsstrategi. Både handlingsplanen för mjölksektorn och den nyligen presenterade Konkurrenskraftsutredningen är betydelsefulla underlag i det arbetet.

I sitt svar på fråga 2015/16:169 om kreditgarantier till lantbruket anförde landsbygdsminister Sven-Erik Bucht den 27 oktober 2015 att mjölkböndernas organisationer har bett om statliga kreditgarantier för att överbrygga den nuvarande krisen. Den gemensamma slutsatsen är i dag att den statliga garantin riskerar att försätta lantbrukaren i ett sämre läge om denna hamnar på obestånd. Därför har arbetet avbrutits i samråd med branschen och bankerna. Inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, avsattes dock medel för att subventionera garantiavgiften. Denna budgetpost används nu i stället för att tilläggsfinansiera det särskilda stöd som inom EU lämnas till mjölkproducenter med anledning av krisen.

Landsbygdsministern anförde vidare den 3 november 2015 i sitt svar på fråga 2015/16:172 om krisstöd till nytillkomna mjölkbönder att avsikten är att Jordbruksverket i månadsskiftet november/december ska betala ut särskilt stöd på 96 000 000 kronor varav 76 000 000 kronor från EU och 20 000 000 kronor av nationella medel. För att ytterligare stärka mjölkföretagen i den akuta krisen planeras även för en ytterligare utbetalning av nationella medel om 56 000 000 kronor under våren 2016. Direktstödet kommer att gå till alla mjölkproducenter och baseras på hur mycket mjölk som har producerats under perioden den 1 april 2014 till 31 mars 2015, förutsatt att mjölkproduktion fortfarande bedrivs i företaget. Referensperioden är det senaste mjölkkvotsåret. Information om hur mycket mjölk som företagen producerat under den perioden finns redan tillgänglig hos myndigheterna, vilket är en förutsättning för att snabbt kunna betala ut stödet.

Direktstöd kommer även att betalas ut till producenter som har tagit över mjölkproduktionen någon gång mellan den 31 mars 2015 och 31 augusti 2015

genom generationsskifte, arv, byte av bolagsform eller köp/arrende av fastighet. För att dessa producenter ska kunna ta del av stödet gäller dock att de måste ta kontakt med Jordbruksverket och lämna de uppgifter som behövs för att visa att de har rätt till stöd – detta till skillnad från övriga producenter som får utbetalningen automatiskt. Jordbruksverket har gått ut med information om att de företag som är berörda ska ta kontakt med myndigheten.

1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 42 913 000 kronor för 2016 till anslaget 1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.

Anslaget får användas för utgifter för medlemsavgifter i internationella organisationer inom utgiftsområdets ansvar. Anslaget får användas för internationella skogsfrågor. Anslaget får även användas för andra bidrag relaterade till utgiftsområdets internationella arbete.

1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 007 866 000 kronor för 2016 till anslaget 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.

Anslaget får användas för utgifter för nationell medfinansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för perioderna 2007–2013 och 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för delar av det attesterande organets (Ekonomistyrningsverket) utgifter för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget får användas för utgifter för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Anslaget får även användas för utgifter för medfinansiering av EU:s program för stöd till biodling för perioden 2014–2016. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020.

I rådets förordning (EG) nr 1698/2005 finns bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för perioden 2007–2013. I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 finns bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för perioden 2014–2020.

I förordning (1996:93) finns bestämmelser om nationellt stöd till jordbruket i norra Sverige. I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 finns bestämmelser om stöd till biodling. I Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1301/2013, 1303/2013 samt 1304/2013 finns bestämmelser om stöd för lokalt ledd utveckling med stöd från Europeiska regionala utvecklingsfonden och Europeiska socialfonden för perioden 2014–2020.

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 205 000 000 kronor 2017–2023.

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 763 000 000 euro för perioden 2014–2020. Landsbygdsprogrammet medfinansieras nationellt inom ramar som anges i EU:s landsbygdsförordning nr 1305/2013. Den nationella medfinansieringen uppgår till ca 20 430 000 000 kronor och redovisas på detta anslag.

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden tilldelats totalt ca 970 000 euro för stöd för biodling för perioden 2014–2016. Programmet medfinansieras till hälften nationellt.

Regeringen föreslår att medel omfördelas inom landsbygdsprogrammets totala ram på grund av försenad programstart. Anslaget bör därför ökas med 1 184 000 000 kronor 2016 och med 472 000 000 kronor 2017. För att finansiera andra satsningar som regeringen prioriterar anser den att anslaget bör minskas med 25 000 000 kronor årligen 2017 och 2018.

Regeringen anser vidare att anslaget bör minskas med 13 500 000 kronor årligen 2016–2018. Medlen avses användas för delar av Ekonomistyrningsverkets kostnader för revision av jordbruksfonderna för programperioden 2014–2020. Anslaget 1:8 Ekonomistyrningsverket inom utgiftsområde 2 ökas med motsvarande belopp.

För att möjliggöra att de finansiella medlen i det nationella stödet till norra Sverige utnyttjas fullt ut anser regeringen att anslaget bör tillföras 14 000 000 kronor årligen 2016–2019.

Motionerna

Enligt motion 2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 19 i denna del bör anslaget minskas med 100 000 000 kronor.

I motion 2015/16:3152 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget ökar med 25 000 000 kronor.

Enligt motion 2015/16:2990 av Helena Lindahl och Anders Ahlgren (båda C) bör man se över möjligheten att tillskjuta medel för att alla Leaderområden ska få finansiering till lokalt ledd utveckling 2014–2020. Tidigare i år fattade Jordbruksverket beslut om vilka områden som skulle premieras för att få del av medlen för lokalt ledd utveckling (Leader) under åren 2014–2020. Av totalt 53 områden beviljades alla utom fem, vilket i praktiken betyder att dessa fem områden blir utan möjligheter att bedriva lokalt ledd utveckling de kommande fem åren. Beslutet från Jordbruksverket minskar till stor del möjligheterna att bedriva landsbygdsutvecklingsarbete i de berörda bygderna. För att alla Leaderområden ska få möjlighet att arbeta

med landsbygdsutveckling på lokal nivå bör regeringen se över möjligheterna att bistå med den summa som fattas.

Kompletterande uppgifter

Mot bakgrund av det arbete som fondsamordningsgruppen inom ramen för partnerskapsöverenskommelsen hittills utfört är regeringens bedömning att ökad samordning kommit till stånd under programstarten, vilket skapar förutsättningar för ett effektivt och samordnat genomförande av fonderna. Ökad samordning gör bl.a. att det blir lättare för projektägare att hitta rätt fond och program samt att synliggöra hur fonderna kompletterar varandra. Ökad samverkan och samordning skapar också förutsättningar för synergier mellan de olika fonderna, vilket bidrar till ökat mervärde. Arbetet med lokalt ledd utveckling med stöd av flera fonder har startat men är än så länge i inledningsfasen.

Enligt budgetpropositionen saknas i dag en sammanhållen politik för en långsiktigt hållbar utveckling i Sveriges landsbygder. För att lägga grunden för en sådan politik har en parlamentarisk kommitté tillsatts (dir. 2015:73) som ska lämna förslag till inriktning och utformning av en sammanhållen politik för en långsiktigt hållbar utveckling i Sveriges landsbygder. Politiken ska bidra till att landsbygdens företag är livskraftiga och innovativa, att attraktiva livs- och boendemiljöer kan erbjudas och att naturresurserna används hållbart. Landsbygdens möjligheter ska tas till vara och en miljömässigt hållbar utveckling ska förenas med ekonomisk tillväxt – en grön tillväxt – som ger förutsättningar för sysselsättning och framtidstro i hela landet. Viktiga utgångspunkter för kommitténs arbete är målsättningen att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020 och de nationella miljö kvalitetsmål som är mest relevanta. Kommittén ska bl.a. belysa utvecklingen och framtida utmaningar och möjligheter för olika typer av landsbygder och lämna förslag till en politik som skapar förutsättningar för tillväxt, företagande, sysselsättning, attraktivitet och boende på landsbygden. Ett jämställdhetsperspektiv ska anläggas i analysarbetet. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2017. En delredovisning ska lämnas senast den 31 mars 2016.

Landsbygdsminister Sven-Erik Bucht anförde den 2 oktober 2015 i svaret på interpellation 2015/16:11 om hur hela Sverige ska leva att landsbygden står inför stora utmaningar men rymmer också goda möjligheter. Ett av regeringens övergripande mål är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet 2020. För detta behövs en livskraftig och aktiv landsbygd. Turismen är viktig för Sverige och inte minst för landsbygden. Besöksnäringen skapar allt fler jobb runt om i Sverige. I budgetpropositionen föreslår regeringen investeringar i besöksnäringen med fokus på natur- och ekoturism, investeringar i utvecklingen av hållbara exportmogna tillväxtdestinationer samt marknadsföring av Sverige utomlands. Regeringen har också nyligen lanserat en maritim strategi där turismen är en viktig del.

De gröna näringarna ska vidare vara livskraftiga, driva innovation och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart. Viktiga verktyg är t.ex. arbetet med den nationella livsmedelsstrategin och det nationella skogsprogrammet. Båda dessa arbeten har potential att generera fler jobb och levande landsbygd. Politiken inom landsbygdsområdet består bl.a. av åtgärder i det svenska landsbygdsprogrammet. Programmet innehåller åtgärder för att stärka jordbruksföretag och andra företag på landsbygden, miljö- och klimatåtgärder samt åtgärder för förbättrad livskvalitet på landsbygden. Regeringen bedriver även en modern och aktiv regional tillväxtpolitik som inriktas på att regionerna ska ges möjligheter att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar. Det bidrar till jobb och hållbar tillväxt i alla delar av landet, i såväl städer som landsbygder. Här finns bl.a. tillgång till resurser inom de regionala strukturfondsprogrammen, insatser inom kommersiell service och regionala företagsstöd.

Genom ett beslut den 27 februari 2014 gav regeringen Statens jordbruksverk i uppdrag att vidta åtgärder för att kunna uppfylla de krav på hantering av stöd till lokalt ledd utveckling som anges i EU-regelverket. Jordbruksverket beslutade den 20 april 2015 att fördela budgeten utifrån hur högt rankade strategierna är och att alla prioriterade grupper får en budget av viss storlek. En viktig förutsättning för att bilda ett Leaderområde är att gruppen får en totalbudget av sådan storlek att den medger en driftsbudget som säkerställer en hög administrativ kapacitet för ett effektivt och säkert genomförande. Mot bakgrund av Jordbruksverkets erfarenheter och det stöd för krav på hög administrativ kapacitet som finns i genomförda utvärderingar och granskningar har Jordbruksverket fattat beslut om att tillräcklig administrativ kapacitet ska påverka urvalet av strategier. Fem grupper får en så liten budget att de inte kommer upp till gränsen för minsta driftsbudget och totalbudget. Enligt Jordbruksverkets beslut får dessa således inte möjlighet att bilda Leaderområden.

Den 29 maj 2015 anförde landsbygdsministern i svaret på interpellation 2014/15:590 om prioritering av utvecklingsstrategier att Statens jordbruksverk i april beslutade att prioritera 48 av de 53 förslag till lokala utvecklingsstrategier som kommit in till verket. Fem områden blev alltså inte prioriterade i det fortsatta arbetet. Regeringen har gett Statens jordbruksverk i uppdrag att ansvara för urvalsprocessen och prioritera strategier som i hög grad bidrar till att uppfylla målen i de berörda EU-programmen och som bedöms ha en tillräcklig administrativ kapacitet. När det gäller frågan hur landsbygdsutveckling ska vara möjlig i alla delar av landet är det viktigt att komma ihåg att arbetet med lokalt ledd utveckling är en av de politiska insatser som riktar sig till landsbygden. Även om det är mycket pengar som går till arbetet med lokalt ledd utveckling är det en liten del av de EU-finansierade programmen och den nationella politiken som syftar till att skapa förutsättningar för att kvinnor och män ska kunna bo och jobba i hela landet. Landsbygdsministern anser att det är viktigt att se vilka andra medel som finns för landsbygdsutveckling på den lokala nivån.

För att lyfta fram några andra finansieringsmöjligheter pekar landsbygdsministern på landsbygdsprogrammet, där budgeten på 36 miljarder kronor helt syftar till att utveckla den svenska landsbygden inom ett flertal områden. Även utanför de medel som är knutna till lokalt ledd utveckling finns det mycket pengar som kan användas för lokalt utvecklingsarbete, t.ex. stöd till lokal serviceutveckling, till projekt inom exempelvis turism, idrotts- och fritidsanläggningar och utveckling av småskalig infrastruktur. Det finns också goda möjligheter att arbeta med bl.a. miljöinsatser, konkurrenskraft och företagande. Satsningarna inom landsbygdsprogrammet samverkar också med andra nationella satsningar och sådant som görs inom exempelvis den regionala tillväxtpolitiken.

Den 26 maj 2015 besvarade landsbygdsministern fråga 2014/15:534 om lokalt ledd utveckling i hela landet och anförde att även om det är mycket pengar som går till arbetet med lokalt ledd utveckling, är det en liten del av de EU-finansierade programmen och den nationella politiken som syftar till att skapa förutsättningar för att kvinnor och män ska kunna bo och jobba i hela landet. Det är viktigt att se vilka andra medel som finns för landsbygdsutveckling på den lokala nivån.

1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 2 230 764 000 kronor 2016 till anslaget 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur.

Anslaget får användas för utgifter motsvarande EU:s finansiering av åtgärder i enlighet med landsbygdsprogrammet för Sverige för perioderna 2007–2013 och 2014–2020. Anslaget får även användas för utgifter för EU:s program för stöd till biodling för perioden 2014–2016. Anslaget får även användas för utgifter för program för lokalt ledd utveckling under programperioden 2014–2020.

I rådets förordning (EG) nr 1698/2005 finns bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för perioden 2007–2013. I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013 finns bestämmelser om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling för perioden 2014–2020.

I Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2013 finns bestämmelser om stöd till biodling. I Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) nr 1301/2013, 1303/2013 samt 1304/2013 finns bestämmelser om stöd för lokalt ledd utveckling med stöd från Europeiska regionalfonden och Europeiska socialfonden för perioden 2014–2020.

Huvuddelen av åtgärderna som finansieras under anslaget är ersättningsformer som bygger på fleråriga åtaganden om utbetalningar.

Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 000 kronor 2017–2023.

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 1 763 000 000 euro för perioden 2014–2020.

Regeringen föreslår att medel omfördelas inom landsbygdsprogrammets totala ram på grund av försenad programstart. Anslaget bör därför ökas med ca 396 000 000 kronor 2016 och med 225 000 000 kronor 2017.

Regeringen anser att anslaget bör tillföras medel för programmet för lokalt ledd utveckling med stöd från Europeiska regionalfonden motsvarande 1 780 000 kronor 2016, 3 720 000 kronor 2017, 7 776 000 kronor 2018 och 9 500 000 kronor 2019. Anslaget 1:4 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 inom utgiftsområde 19 minskas med motsvarande belopp.

Regeringen anser vidare att anslaget bör tillföras medel för programmet för lokalt ledd utveckling med stöd från Europeiska socialfonden motsvarande 2 400 000 kronor 2016, 3 700 000 kronor 2017, 7 700 000 kronor 2018 och 9 200 000 kronor 2019. Anslaget 1:6 Europeiska socialfonden m.m. inom utgiftsområde 14 bör för perioden 2014–2020 minskas med motsvarande belopp.

Sverige har från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling tilldelats totalt ca 970 000 euro för stöd till biodling för perioden 2014–2016.

1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 72 830 000 kronor för 2016 till anslaget 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket.

Anslaget får användas för utgifter för försöks- och utvecklingsverksamhet och andra insatser i syfte att styra utvecklingen inom jordbruket och trädgårdsnäringen mot minskat växtnärläckage, minskad ammoniakavgång, säkrare och minskad användning av växtskyddsmedel, bevarande av biologisk mångfald och tillvaratagande av kulturvärden, för ekologisk produktion samt för klimat- och energiinsatser inom de areella näringarna. Anslaget får även användas för stöd till metangasreducering.

Anslaget får även användas för utgifter för uppföljning och utvärdering av den gemensamma jordbrukspolitiken liksom för effekterna av de verksamheter som finansieras under anslaget.

För att öka möjligheten till stöd för metangasreducering bör anslaget ökas med 30 000 000 kronor årligen under 2016–2019.

I budgetpropositionen för 2014 tillfördes anslaget medel till stöd för dubbel miljönytta (prop. 2013/14:1 utg.omr. 23, bet. 2013/14:MJU2, rskr. 2013/14:123). Införandet av stödet syftar till att minska metangasutsläpp från gödsel samtidigt som behovet av fossila energikällor minskar. Stödet uppgick

enligt propositionen till 240 000 000 kronor 2014–2023. I denna proposition föreslår regeringen att anslaget ökas med 30 000 000 kronor årligen under 2016–2019.

För att ha möjlighet att hantera stödet på ett effektivt sätt och fatta beslut om stöd till stödmottagare längre fram under den aktuella perioden behöver Jordbruksverket ha ett bemyndigande. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 180 000 000 kronor 2017–2019.

Motionerna

Enligt motion 2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 i denna del bör anslaget minska med 30 000 000 kronor. Regeringen tillför 30 000 000 kronor till anslaget för att användas som stöd till metangasreducering. Sverigedemokraterna motsätter sig inte avvägda satsningar på biogas men anser att ett väl utformat investeringsstöd är en bättre form av stödjande åtgärd. Sverigedemokraterna minskar anslaget Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket med 30 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag och för över dessa medel till utgiftsområde 22 anslaget 2:2 Investeringsstöd biogas.

Även i motion 2015/16:2608 (M) yrkande 1 i denna del föreslås att anslaget minskas med 30 000 000 kronor.

Motionärerna i motion 2015/16:3145 (FP) yrkande 1 i denna del föreslår att anslaget minskas med 20 000 000 kronor.

Enligt motion 2015/16:3152 (C) yrkande 1 i denna del bör anslaget ökas med 20 000 000 kronor.

Kompletterande uppgifter

Regeringen anför i budgetpropositionen att jordbrukslandskapet bidrar till såväl rekreation som en god livsmiljö och ekosystemtjänster. Ekosystemtjänsterna är fundament för en hållbar svensk landsbygd. En förutsättning för att kunna upprätthålla och utveckla dessa är att jordbruket är både konkurrenskraftigt och långsiktigt hållbart. De åtgärder som regeringen föreslår har som syfte att bidra till såväl konkurrenskraft som en grön omställning och att de nationella miljö kvalitetsmålen kan nås.

I Sverige har vi goda förutsättningar för jord- och skogsbruksproduktion. Det gäller de naturgivna produktionsförutsättningarna men även den höga kompetens och utvecklingsförmåga som finns i näringslivet. Regeringens politik syftar till att underlätta för företagarna att nyttja denna potential samt att ge förutsättningar till att ytterligare utveckla verksamheter och produkter för att bidra till en konkurrenskraftig sektor.

Globalt krävs stora förbättringar inom jordbruks- och livsmedelsområdet samt inom skogsbruket för att öka produktiviteten och effektiviteten och åstadkomma en hållbar utveckling. Det svenska jord- och skogsbruket bör vara en förebild och bidra med klimatsmarta produkter som förnybar energi och trä

för hållbart byggande men också med kunskaper och stöd i arbetet med att anpassa näringarna för att möta de utmaningar som världen står inför.

Metan och lustgas släpps ut från jordbrukets djurhållning och användning av mineralgödsel, medan skogs- och jordbruk är både källor och sänkor för växthusgaser. Vid Europeiska rådet i oktober 2014 fattades beslut om ramarna för klimat- och energipolitiken inom EU fram till 2030. I centrum för överenskommelsen står målet om att minska växthusgasutsläppen med minst 40 procent men även målet om minst 27 procent förnybar energi. Regeringen avser att verka för att EU:s regelverk på området inte missgynnar användningen av skog vare sig till träprodukter eller biobränslen.

De klimatförändringar vi står inför kommer även att påverka förutsättningarna för de gröna näringarna. Beroende på hur temperatur- och nederbördsmonster förändras kommer bl.a. tillgången på vatten att påverkas. För att möta förändringarna behövs mer kunskap. Regeringen tillför medel till Jordbruksverket för att öka takten i arbetet med att nå miljökvalitetsmålen.

De gröna näringarna har en nyckelroll i arbetet för klimatomställningen, ett hållbart samhälle och en god miljö genom att även kunna producera förnybara industri- och energiråvaror och reducera användningen av fossila råvaror. För att i högre grad ta till vara potentialen för produktion av förnybar energi behövs miljö- och klimatfrämjande insatser samt effektiva och träffsäkra styrmedel. Det kan t.ex. vara att skapa bättre förutsättningar för biogasproduktion ur produkter från de gröna näringarna. Regeringen föreslår därför att budgeten för metanreduceringsersättningen ökas med 30 000 000 kronor 2016 och beräknar att stödet ökas med motsvarande belopp 2017–2019. Syftet är att öka produktionen av biogas ur stallgödsel och på så vis minska utsläppen av växthusgaser samtidigt som förnybar energi produceras.

Den 3 mars 2015 anförde landsbygdsministern i svaret på interpellation 2014/15:312 om skatte- och kostnadshöjningar för svenskt lantbruk att växtkraften i entreprenörskap och småföretagande på landsbygden är avgörande för att hela Sverige ska leva. Inom de gröna näringarna finns en stor potential att skapa jobb och tillväxt som bidrar till regeringens övergripande målsättning att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Det är viktigt att värna om de gröna näringarnas konkurrenskraft. Det finns dock utmaningar i att balansera de gröna näringarnas miljöpåverkan och deras centrala roll som livsmedels- och skogsråvaruproducenter. En grundläggande princip i miljöpolitiken är principen att förorenaren ska betala. Användningen av handelsgödsel bidrar t.ex. till övergödning av våra vattendrag, sjöar och hav samt till ökade halter av tungmetallen kadmium i åkermarken. Det är därför angeläget att användningen av handelsgödsel är resurseffektiv och att de gödselmedel som används har låg miljöpåverkan. Det krävs att åtgärder vidtas som kan bidra till att uppnå miljökvalitetsmålen Ingen övergödning och Giftfri miljö.

När det gäller de gröna näringarnas konkurrenskraft anser landsbygdsministern att det är viktigt att ha ett helhetsperspektiv och inte enbart fokusera på enskilda styrmedel. Regeringen har därför tagit initiativ till en långsiktig

livsmedelsstrategi för att skapa förutsättningar för tillväxt i hela livsmedelskedjan och därmed stödja en ökad svensk matproduktion.

Regeringen strävar också efter att det ska vara enkelt att starta, driva och äga företag i Sverige. Att förenkla för företagen är en viktig åtgärd för att skapa fler jobb, sysselsättning och välfärd. För att lyckas med att skapa jobb och tillväxt inom primärproduktionen krävs en innovativ och exportinriktad svensk livsmedelsindustri. De svenska primärnäringarnas ekonomiska styrka kommer av att vi förmår att vara innovativa samt producera och sälja högkvalitativa varor till olika marknader. Innovation och export är därför nyckelfrågor för regeringen i arbetet med att stärka de gröna näringarnas konkurrenskraft.

1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 4 116 000 kronor för 2016 till anslaget 1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till jordbrukets yttre och inre rationalisering. Från och med 2006 disponeras anslaget helt för vissa omarronderingsprojekt i Dalarnas, Västra Götalands och delar av Värmlands län.

I förordning (1978:250) finns bestämmelser om statligt stöd till jordbrukets rationalisering (omtryckt 1988:999).

1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att riksdagen anvisar 1 029 000 kronor för 2016 till anslaget 1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till underhåll, upprustning och investeringar i byggnader och andra fasta anläggningar på fjällägenheter. Anslaget får även användas för utgifter för att täcka avvecklingsbidrag och avträdesersättning till arrendatorer.

1:23 Främjande av rennäringen m.m.

Propositionen

Regeringen föreslår att 107 915 000 kronor anvisas för 2016 under anslaget 1:23 Främjande av rennäringen m.m.

Anslaget får användas för utgifter för statsbidrag till åtgärder för att främja rennäringen i form av

- underhåll eller rivning av vissa riksgränsstängsel och renskötsel­anläggningar som staten har underhållsansvar för

- statens del av kostnaderna för redovisning av markanvändningen, riksintressen och marker som är värdefulla för renskötseln och natur- och kulturmiljövården
- utveckling av företagsregistret för rennäringen
- bidrag enligt 35 b § rennäringförordningen (1993:384)
- prisstöd till rennäringen enligt förordningen (1986:255) om pristillägg på renkött
- ersättning till följd av Tjernobylyolyckan enligt förordningen (1994:246) om ersättning för vissa merkostnader och förluster med anledning av Tjernobylyolyckan
- kostnader för medling m.m. i tvister mellan samebyar och jordbrukare när det gäller konflikter på grund av renbetning på åkermark
- katastrofskadeskydd enligt 35 a § rennäringförordningen
- ersättning till följd av skador orsakade av rovdjur på ren enligt 4 och 5 §§ viltskadeförordningen (2001:724) och
- åtgärder för anpassning till ändrade klimatförhållanden samt övriga åtgärder för främjande av rennäringen.

1:24 Sveriges lantbruksuniversitet

Propositionen

Regeringen föreslår att 1 801 598 000 kronor anvisas för 2016 under anslaget 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet.

Anslaget får användas för utgifter för högskoleutbildning på grundnivå och avancerad nivå samt för forskning och utbildning på forskarnivå inom livsmedelsproduktion, djurhållning, djurhälsa och djurskydd, skog, skogsbruk och förädling av skogsråvara, landsbygdsutveckling, rekreation och fritid samt landskapsplanering och markanvändning i tätorter och tätortsnära miljöer. Anslaget får även användas för ersättning för behörighetsgivande och högskoleintroducerande utbildning inom samma områden samt för fortlöpande miljöanalys.

Regeringen anser att anslaget bör ökas med 6 000 000 kronor 2016, med ytterligare 1 000 000 kronor 2017, och med ytterligare 22 000 000 kronor fr.o.m. 2018 för byggande av ett nytt svenskt undersöknings- och forskningsfartyg. Ökningen finansieras genom en minskning på anslag inom utgiftsområde 20 samt inom utgiftsområde 23 fr.o.m. 2019 även på anslaget 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning. Anslaget 1:24 bör vidare ökas med 15 000 000 kronor för Svenska artprojektet samt de biologiska samlingarna vid svenska museer och institutioner i enlighet med 2015 års ekonomiska vårproposition (prop. 2014/15:100). Regeringen anser vidare att anslaget bör ökas med 3 000 000 kronor årligen 2016–2019 för inrättandet av en riskvärderingsfunktion för växtskadegörare. Vidare anser regeringen att anslaget bör ökas med 5 000 000 kronor till följd av fördelning och omfördelning av anslag till forskning och utbildning på forskarnivå.

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 19 i denna del föreslås en minskning av anslaget med 18 000 000 kronor. Till skillnad mot vad regeringen föreslår bör det enligt motionärerna inte anvisas några medel för Svenska artprojektet och en riskvärderingsfunktion för växtskadegörare.

I kommittémotion 2015/16:3152 av Kristina Yngwe m.fl. (C) yrkande 1 i denna del begärs en minskning av anslaget med 18 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2015/16:2608 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 1 i denna del bör anslaget minskas med 15 000 000 kronor.

I kommittémotion 2015/16:3145 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del föreslås en minskning av anslaget med 5 000 000 kronor.

I kommittémotion 2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 1 i denna del begärs en ökning av anslaget med 70 000 000 kronor. Finansieringen för Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) bör stärkas främst för forskningen om skogsnäringen så att både miljö- och produktionsmål kan uppnås.

I motion 2015/16:908 av Betty Malmberg (M) yrkande 1 föreslås att agronomutbildningen delas upp i grundnivå respektive avancerad nivå. Ett flertal europeiska länder har sedan flera år harmoniserat sina högskoleutbildningar genom den s.k. Bolognaprocessen. Flera av utbildningarna vid SLU ingår i systemet, dock inte agronomprogrammet.

Kompletterande uppgifter

I propositionen redovisas att de klimatförändringar vi står inför kommer att påverka förutsättningarna för de gröna näringarna. Beroende på hur temperatur- och nederbördsmonster förändras kommer bl.a. tillgången på vatten att påverkas. För att möta förändringarna behövs mer kunskap. Svenska artprojektet, som omfattar Nationalnyckeln, och de biologiska samlingarna ges ökade resurser för kartläggning av arter, taxonomisk forskning och informationsspridning med såväl forskare som den intresserade allmänheten som målgrupp.

På grund av den ökade risk som klimatförändring i kombination med ökad global handel innebär för att nya allvarliga växtskadegörare etablerar sig i Sverige avser regeringen att inrätta en funktion för riskvärdering vid SLU som stöd till den riskhanterande myndigheten Jordbruksverket. Regeringen anser att en sådan funktion är viktig i arbetet med att motverka allvarliga konsekvenser av växtskadegörare för bl.a. jord- och skogsbruk, trädgårdsnäring och biologisk mångfald.

SLU fortsätter enligt propositionen att utveckla forskningen inom de prioriterade områdena biobaserad ekonomi och miljö, hälsa och välbefinnande. De samlade offentliga och privata satsningarna för forskning i Sverige och inom EU har under det senaste decenniet ökat för att utveckla användningen och förädlingen av biomassa från jord- och skogsbruk samt

omvandling av akvatiska organismer till nya material. Sådana produkter är betydelsefulla för att uppsatta klimat- och energimål ska uppnås. Utvecklingen av en biobaserad samhällsekonomi, som förs fram i bl.a. Europa 2020-strategin, kräver ökat fokus på ett hållbart nyttjande av naturresurserna. Sverige har tack vare bl.a. god tillgång på skogsråvara och hög kunskapsnivå goda förutsättningar för att ta steget mot en bioekonomi.

SLU har sedan högskolereformen 2007 i enlighet med Bolognaprocessen begärt en förlängning av agronomexamen till att omfatta fem år, som civilingenjörsexamen. Det stora flertalet agronomstudenter läser enligt Näringsdepartementet redan för närvarande en extra termin och får därefter ut en generell masterexamen. Enligt Näringsdepartementet är motiveringen till att en förlängning inte kommit till stånd bl.a. att agronomerna får jobb efter avlagd examen, både de som valt att ta ut agronomexamen efter fyra och ett halvt år och de som har läst i fem år och som dessutom har en generell masterexamen.

1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning

Propositionen

Regeringen föreslår att 564 354 000 kronor anvisas för 2016 under anslaget 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:25 Forskningsrådet för miljö- areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 400 000 000 kronor 2017–2022.

Anslaget får användas för utgifter för stöd till grundforskning och behovsmotiverad forskning för de areella näringarna. Anslaget får även användas till projektrelaterade utgifter för utvärderingar, beredningsarbete, konferenser, resor och seminarier samt informationsinsatser inom området. Förvaltningsanslaget redovisas inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård under anslaget 2:1 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Förvaltningskostnader, och anslaget för forskning inom områdena miljö och samhällsbyggande redovisas under anslaget 2:2 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning inom samma utgiftsområde.

Fleråriga åtaganden behöver ingås för att underlätta planering, utlysning och genomförande av långsiktiga forskningsprojekt. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2016 för anslaget 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför behov av framtida anslag 2017–2022.

I enlighet med proposition 2012/13:30 Forskning och innovation föreslår regeringen att anslaget ökar med 50 000 000 kronor 2016 för en satsning på forskning om skogsråvara och biomassa.

Motionerna

I kommittémotion 2015/16:3145 av Lars Tysklind m.fl. (FP) yrkande 1 i denna del begärs en minskning av anslaget med 50 000 000 kronor.

Enligt kommittémotion 2015/16:2603 av Ulf Berg m.fl. (M) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om forskning inom livsmedelsområdet. I Konkurrenskraftsutredningens slutbetänkande presenteras olika förslag på inriktning i jordbruks- och livsmedelsforskningen, vilka bör tas till vara. Mer behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn behövs enligt motionärerna. Regeringen bör beakta behovet av stärkt forskning inom livsmedelsproduktionen i den kommande forsknings- och innovationspropositionen.

Enligt kommittémotion 2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 15 bör mer offentliga medel riktas till behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn. Ytterligare medel för forskning och utveckling behövs inom vissa strategiska områden för att förbättra produktionsprocesserna, stärka den inre effektiviteten och öka marknadskunskandet. Regeringen bör enligt motionärerna beakta detta i arbetet med sin nästa forsknings- och innovationsproposition.

Kompletterande uppgifter

Frågan om forskning för stärkt konkurrenskraft inom jordbruks- och trädgårdssektorn har väckts av Konkurrenskraftsutredningen i dess slutbetänkande Attraktiv, innovativ och hållbar – strategi för en konkurrenskraftig jordbruks- och trädgårdsnäring (SOU 2015:15). De förslag som utredningen lade fram bereds för närvarande inom Näringsdepartementet. Frågan diskuteras i samband med dels beredningen av en kommande proposition om en livsmedelsstrategi, dels beredningen av forsknings- och innovationspropositionen.

1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien

Propositionen

Regeringen föreslår att 1 177 000 kronor anvisas för 2016 under anslaget 1:26 Bidrag till Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA).

Anslaget får användas för att finansiera verksamheten vid KSLA som fungerar som diskussionsplattform för ledande företrädare inom den gröna sektorn. Under året har KSLA bedrivit en omfattande konferens- och seminarieverksamhet inom områden som är angelägna för de areella näringarna. Akademien fyller en viktig funktion som länk mellan forskning, näringsliv, övriga samhällsorgan och ideella organisationer.

Nya anslag

Kostnadsersättning för mjölkbönder m.m.

I kommittémotion 2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 19 i denna del föreslås att 335 000 000 kronor anslås inom ett nytt anslag: Kostnadsersättning för mjölkbönder. I yrkande 9 begärs en kostnadsersättning per djur för att väga upp för de fördyrande regler som finns i Sverige. Som ett led i arbetet för bättre konkurrensvillkor för svenska mjölkbönder föreslås ett förstärkt stöd för ökad konkurrenskraft i mjölksektorn. Med förslaget får mjölkbönderna 1 000 kronor per ko i kostnadsersättning för de merkostnader som kommer med svensk mjölkproduktion i jämförelse med de europeiska länderna.

I kommittémotion 2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del yrkas att 340 000 000 kronor anslås inom ett nytt anslag: Djurvälståndersättning. Motionärerna anser att det är i harmoni med våra ambitioner om djurvälstånd att kor ska beta utomhus sommartid. Med detta tillkommer arbete och kostnader, vilket innebär en konkurrensnackdel för bönderna. Sverigedemokraterna vill därför införa en betesersättning på 1 000 kronor per mjölkko och år. Även enligt kommittémotion 2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 7 bör de svenska mjölkbönderna kompenseras för merkostnader på grund av högre krav i djurskyddet.

Enligt kommittémotion 2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del bör vidare ett nytt anslag med benämningen Höjd återbetalning av drivmedelsskatt införas. Inom detta anslag bör 990 000 000 kronor avsättas. Återbetalningen av koldioxidskatt bör öka eftersom lantbruks- och skogsbruksföretag i Sverige fortfarande betalar mer skatt på drivmedel än i grannländerna. Sverigedemokraterna föreslår vidare en satsning om 60 000 000 kronor på ett nytt anslag: Höjd återbetalning koldioxidskatt. Riksdagen beslutade fr.o.m. den 1 januari 2015 att sänka skattebefrielsen från 70 procent till 40 procent av koldioxidskatten för uppvärmningsbränslen i växthus- och jordbruksnäringen. Sverigedemokraterna vill i stället förstärka den konkurrenskraften och föreslår därför en återställd högre återbetalning av koldioxidskatten till 70 procent för uppvärmning i växthus- och jordbruksnäringen.

I kommittémotion 2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD) i denna del yrkas att 25 000 000 kronor anslås inom ett nytt anslag: Vattenbruk och fiskodling. Det finns en betydande potential att odla fisk i svenska sjöar men också utmed kusterna. Initiativ bör tas på kommersiell basis, men staten kan stödja t.ex. utvecklande av fisksorter och på andra sätt stödja branschens utveckling.

Kompletterande uppgifter

Kostnadsersättning för mjölkbönder

Landsbygdsministern anförde den 3 november 2015 i en interpellationsdebatt om svenska bönders likviditetsproblem bl.a. följande (ip. 2015/16:42, prot. 2015/16:20).

Regeringen är medveten om att situationen för mjölkbönderna är mycket akut och allvarig. EU-kommissionen har beslutat om ett krispaket till djurproducenter i syfte att stötta sektorer i kris. Min avsikt är att Jordbruksverket i månadsskiftet november/december ska betala ut ett särskilt stöd till mjölkproducenter på 96 miljoner kronor, varav 76 miljoner från EU och 20 miljoner av nationella medel. För att ytterligare stärka mjölkföretagen i den akuta krisen planeras även för en ytterligare utbetalning av nationella medel om 56 miljoner under våren 2016. Det innebär drygt 150 miljoner till svenska mjölkproducenter.

En rad åtgärder har redan vidtagits av regeringen för att stärka mjölkföretagens konkurrenskraft. Bland dessa återfinns en nötpeng inom gårdsstödet, ersättning för utökad klövhälsovård i landsbygdsprogrammet, exportfrämjande åtgärder för mejerisektorn samt villkorad läkemedelsanvändning. Jordbruket kompenseras också fullt ut för de höjningar av dieselskatten som görs från 2016. Därutöver görs en temporär nedsättning av skatten för jord- och skogsbrukets arbetsmaskiner med ytterligare 27 öre per liter under åren 2016–2018. Den temporära nedsättningen motsvarar en minskad kostnad för lantbruket med 100 miljoner kronor per år.

Regeringen har även, tillsammans med de banker som är största kreditgivare till mjölkföretag, undersökt möjligheten att lämna statliga kreditgarantier till mjölkföretag i kris. Det är en åtgärd som är tillåten enligt EU:s statsstödsregelverk, som annars är mycket restriktivt vad gäller åtgärder riktade till enskilda företag, eftersom de kan snedvrida konkurrensen. Dessvärre har bankerna kommit fram till att kreditgarantier riskerar att minska flexibiliteten i hanteringen av företag med ekonomiska bekymmer och att de riskerar att stjälpas i stället för att hjälpa företagen. Arbetet har därför avbrutits i samförstånd med branschen och bankerna.

Jag vill också nämna Handlingsplan mjölk, som regeringen tagit fram tillsammans med aktörer från hela värdekedjan. Det är ett viktigt verktyg med åtgärder för att stärka konkurrenskraften för mjölkföretagen.

Till sist vill jag understryka att regeringen har en tydlig politisk ambition att svensk livsmedelsproduktion ska öka. Det kommer väl till uttryck i arbetet med livsmedelsstrategin. Det är min fasta övertygelse att politiken kan göra skillnad i ett längre tidsperspektiv och då framför allt genom prioritering av åtgärder som syftar till ökad konkurrenskraft. Jag vill särskilt ta upp satsningar på forskning och utbildning liksom förenkling av befintliga regelverk i kombination med fortsatt översyn av gällande villkor och styrmedel, där svenska mervärden i form av säkra livsmedel, friska djur och låg miljöpåverkan värnas.

Om ett sådant stöd som kostnadsersättning för mjölkbönder, exempelvis för utevistelse för kor, skulle hanteras som ett årligt stöd inom landsbygdsprogrammet är enligt Näringsdepartementet den enda möjligheten någon form av djurvälståndersättning. Sådan ersättning kan endast betalas för något som leder till ökad välfärd för djuren. Det är inte möjligt att betala för något som redan är lagstiftat eller som redan utförs av djurhållarna som en följd av t.ex. branschöverenskommelser. Vid utformningen av ersättningsnivåer är det den svenska lagstiftnings- och praxisnivån som är utgångspunkten, inte EU-nivån, och ersättningen ska enligt

Näringsdepartementet kunna styrkas med en kalkyl som visar på merkostnader och/eller intäktsbortfall som de ökade kraven medför.

Djurvålfärdsersättning

Utskottet anförde i betänkande 2014/15:MJU2 bl.a. följande med anledning av begäran om nytt anslag om djurvålfärdsersättning (s. 38).

Enligt Regeringskansliet ingår en stor satsning på djurvålfärd på 1 279 miljoner kronor i det nya landsbygdsprogrammet. Satsningen är till för den djurägare som går längre i sitt djuromsorgsarbete än den svenska lagstiftningen kräver. Tidigare har lantbrukare med suggor kunnat få stöd och denna möjlighet finns kvar i det nya programmet. Nu utökas stödet till att även omfatta ökad djuromsorg för får i avel samt ett nytt klövvårdsprogram för mjölkkor. Inom ramen för satsningen ryms också investeringar som syftar till att främja djurvålfärd.

Förslaget till landsbygdsprogram för perioden 2014–2020 överlämnades den 10 juni 2014 till EU-kommissionen för godkännande. Detta förslag var inte helt komplett eftersom vissa av de EU-regelverk som styr utformningen av landsbygdsprogrammen inte var beslutade vid den tidpunkt då programförslaget överlämnades till kommissionen. Efter att de aktuella EU-regelverken beslutats, och utifrån kommissionens frågor, kunde Sverige komplettera programförslaget (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23 s. 24). Det svenska landsbygdsprogrammet godkändes av EU-kommissionen den 26 maj 2015.

Enligt Näringsdepartementet ligger nu totalt 1 062 000 000 kronor på djurvålfärdsersättningar i landsbygdsprogrammet. En planerad djurvålfärdsersättning på drygt 200 000 000 kronor som var tänkt för s.k. icke-produktiva investeringar gjordes, med hänsyn till EU-reglerna, i stället på stöd till ekologisk produktion. Den planerade satsningen gällde sådant som båsallmattor för nötkreatur, gummibeläggning av golv i mjölkko-stallar etc.

Höjd återbetalning av drivmedelsskatt

Enligt 6 a kap. 2 a § lagen (1994:1776) om skatt på energi, förkortad LSE, gäller nedsatt koldioxidskatt för dieselbränsle som används i arbetsmaskiner i yrkesmässig jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Nedsättningen motsvarar en återbetalning med 0,90 kronor per liter. Normen utgörs av full koldioxidskattesats. För perioden den 1 januari 2016 t.o.m. 31 december 2018 har riksdagen beslutat att koldioxidskattenedsättningen ska vara 1,70 kronor per liter.

Höjd återbetalning av koldioxidskatt

Enligt 6 a kap. 1 § 10 och 11 LSE gäller koldioxidskattebefrielse med 40 procent för användning av fossila bränslen för annat ändamål än drift av motordrivna fordon vid yrkesmässig växthusodling eller i annan jordbruks-, skogsbruks- eller vattenbruksverksamhet. Normen utgörs av full koldioxidskattesats. Riksdagen har beslutat att sänka skattebefrielsen till 20 procent fr.o.m. den 1 januari 2016 och att skattebefrielsen helt slopas den 1 januari 2018.

Vattenbruk och fiskodling

Under de senaste åren har ett flertal initiativ och åtgärder vidtagits för att stärka samordningen av vattenbrukets utveckling i Sverige. Regeringen framhåller i budgetpropositionen att förutom en gemensam myndighetsingång på Jordbruksverket har en nationell vattenbruksstrategi tagits fram: Svenskt vattenbruk – en grön näring på blå åkrar, Strategi 2012–2020, i samarbete med bransch, forskare, intresseorganisationer och myndigheter (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23 s. 48). Strategin har konkretiserats i en handlingsplan som blev klar våren 2015: Handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk – Konkretisering av Strategi 2012–2020. Handlingsplanen är inte kopplad till någon särskild ekonomisk satsning, utan åtgärderna finansieras på annat sätt. Exempel på åtgärder i handlingsplanen är: utveckling av miljö- och klimatsmarta produkter, näringslivsutveckling, marknadsåtgärder, utveckling av avel och sättfiskproduktion för svenskt vattenbruk, utveckling av produktionsformer som är nya för Sverige, samordning av forskning och utveckling samt regional och lokal vattenbruksplanering.

I april 2013 presenterade Havs- och vattenmyndigheten, tillsammans med Jordbruksverket, en strategi för svenskt fritidsfiske och fisketurism t.o.m. 2020. Strategin har tagits fram i samråd med andra berörda myndigheter, intresseorganisationer och branscher. Jordbruksverket har kartlagt hur myndigheter och intresseorganisationer på fritidsfiskets och fisketurismens område arbetar och på vilket sätt detta arbete bidrar till uppfyllnad av de centrala målen i strategin Svenskt fritidsfiske och fisketurism 2020. Kartläggningen kommer att ligga till grund för en serie av årsrapporter (2014–2020) i vilka Jordbruksverket ska presentera hur utvecklingen fortskrider (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23 s. 50).

Regeringen överlämnade ett förslag till havs- och fiskeriprogram till Europeiska kommissionen den 1 april 2015. Förslaget innebär att programmet ska finansiera åtgärder som kan främja såväl långsiktigt hållbara fiskbestånd som ökad konkurrenskraft för företag med koppling till fiske- och vattenbrukssektorn (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23 s. 47). Förslaget har direkta kopplingar till genomförandet av EU:s nya gemensamma fiskeripolitik och inkluderar finansiering av åtgärder som exempelvis underlättar det successiva införandet av landningsskyldigheten.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har genom sitt yttrande till finansutskottet (bet. 2015/16: MJU1y) ställt sig bakom regeringens förslag till ram för utgiftsområde 23. Genom riksdagens beslut av den 25 november 2015 om ramar för budgetens utgiftsområden är dessa ramar styrande för riksdagens fortsatta behandling av anslagen (prop. 2015/16:1 utg.omr. 23, bet. 2015/16: FiU1, rskr. 2015/16:51). I den tidigare redovisningen i detta betänkande har utskottet under de berörda anslagen lämnat vissa kompletterande uppgifter, till vilka utskottet hänvisar.

Med det anförda tillstyrker utskottet de anslag som regeringen föreslagit för budgetåret 2016 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel (se bil. 3). Vidare tillstyrks de övriga här aktuella förslagen till riksdagsbeslut som lagts fram i budgetpropositionen. Utskottet ställer sig i övrigt bakom de bedömningar som regeringen har redovisat. Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Övriga motioner

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utbetalning av stöd (SD, KD), om att inrätta ett departement för landsbygdsfrågor (KD) och om utlysning av offentligt finansierad forskning (M).

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (KD).

Motionerna

Utbetalning av stöd

Enligt motion 2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 13 bör medel för projektstöd och företagsstöd inom landsbygdsprogrammet 2014–2019 skyndsamt betalas ut till de lantbrukare som lämnat en godkänd ansökan. En bidragande faktor till många svenska mjölkbönders likviditetskris är de försenade utbetalningarna från landsbygdsprogrammet. Under rådande mjölkkris är det många bönder som inte har ekonomisk kapacitet att ligga ute med pengar under så lång tid.

Även enligt motion 2015/16:2078 (SD) yrkande 6 bör Jordbruksverket arbeta för tidigarelagda och snabbare utbetalningar av direktstöd och miljöersättningar.

Departementsindelningen

Enligt motion 2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 1 bör regeringen återinföra ett departement som är dedicerat för landsbygdsfrågor. En tredjedel av landets befolkning bor och lever sina liv i glesbygd och landsbygd. Jordbruket, skogsbruket och fiskerinäringen är förutsättningar för att hela Sverige ska leva, men landsbygdspolitiken är betydligt mer än bara näringspolitik.

Utllysning av offentligt finansierad forskning

I motion 2015/16:912 av Betty Malmberg (M) yrkas att utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU ska utlysas och bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder. Utllysningar av forskningsmedel från offentliga forskningsfinansiärer

ska förorda teknikneutralitet, och bedömningen ska sedan göras utifrån strikt vetenskapliga och teknikneutrala grunder. Forskningsansökningar bör inte avslås därför att begrepp som genteknik eller genmodifierade växter förekommer i ansökan.

Kompletterande uppgifter

Utbetalning av stöd

Av propositionen framgår att Jordbruksverket under 2014 betalade ut 98,4 procent av gårdsstödet den 1 december, vilket var första möjliga dag för utbetalning. Före årsskiftet hade ytterligare utbetalningar gjorts och totalt 99,5 procent av gårdsstödet hade betalats ut. Jordbruksverket har i flera år ökat andelen tidigt utbetalda stöd, och 2014 var andelen den högsta hittills.

Enligt uppgift från Jordbruksverket kommer mjölkstödet att betalas ut i två omgångar, nämligen i månadsskiftet november/december och under våren 2016, preliminärt i maj/juni. Årets utbetalningar blir något senare än de senaste åren, vilket är en följd av att det är stora förändringar i regelverken och att helt nya it-system har tagits fram. Jordbruksverket följer den tidsplan som verket sedan länge har för årets utbetalningar och är inte försenade i förhållande till den. Cirka 5 miljarder kronor förväntas kunna betalas ut i gårdsstöd, nötkreatursstöd, stöd till unga jordbrukare och förgröningsstöd under december 2015 och ca 1,3 miljarder kronor fr.o.m. januari 2016 och under våren.

Gårdsstöd, nötkreatursstöd, stöd till unga jordbrukare och förgröningsstöd kommer att betalas ut två gånger, preliminärt den 17 december och den 29 december. Då får ungefär 80 procent av lantbrukarna sina pengar. Många företag som är uttagna för fysiska fältkontroller och som har små eller inga arealavvikelser kan också få utbetalning i december. Övriga stöd betalas ut under våren.

När det gäller nya åtaganden för miljöersättningar för vallodling och för betesmarker och slåtterängar kommer Jordbruksverket att i slutet av december göra en delutbetalning på ca 85 procent av det belopp som lantbrukaren har sökt miljöersättningar för. Utbetalningen är beräknad till totalt nästan 0,6 miljarder kronor. De allra flesta lantbrukare får en delutbetalning, men de lantbrukare som har ansökningar med större avvikelser kommer inte att kunna få en delutbetalning vid det tillfället. Slututbetalningen kan göras under sommaren 2016.

Att delutbetalningen för de nya miljöersättningarna ligger i december beror på att det svenska landsbygdsprogrammet godkändes sent och att myndigheterna efter godkännandet ska hinna bygga ett nytt it-system för att hantera ansökningar och utbetalningar.

När det gäller de nya ersättningarna för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion planeras en delutbetalning på 85 procent av det belopp som lantbrukaren har sökt ersättning för tidigt nästa år. Slututbetalningen planeras under sommaren 2016.

När det gäller nya åtaganden för miljöersättningar för restaurering av betesmarker och slåtterängar, fäbodrar och skötsel av våtmarker och dammar är preliminärt datum för utbetalning den 21 januari 2016. För dessa ersättningar görs ingen delutbetalning.

Departementsindelningen

Landsbygdsministern anförde den 21 oktober 2014 i en interpellationsdebatt (ip. 2015/15:3, prot. 2014/15:11) om åtgärder för att kunna lyfta fram landsbygden utan ett eget departement bl.a. följande.

Genom att sammanföra Landsbygdsdepartementet med Näringsdepartementet skapar vi förutsättningar för en mer kraftfull och sammanhållen politik för landsbygdens utveckling. Många av de frågor och utmaningar som är viktiga för landsbygdens framtid kommer därför att knytas närmare varandra. Växtkraften i entreprenörskap och småföretagande på landsbygden är avgörande för hela Sverige.

Mitt arbete som landsbygdsminister har just börjat. Utmaningarna är stora, men regeringen har också höga ambitioner, och vi kommer att kunna göra skillnad. Det ska vi göra genom en aktiv landsbygdpolitik. Där marknaden inte förmår leverera lösningar ska samhället gå in och skapa förutsättningar för att hela landet ska leva, och vi ska göra det på ett välorganiserat och effektivt sätt.

Utlysning av offentligt finansierad forskning

Ett krav för att få forskningsmedel är enligt Näringsdepartementet att en ansökan håller hög vetenskaplig kvalitet och att ansökan görs i konkurrens i den öppna utlysningen. När det gäller Formas bedömningar är det, förutom hög vetenskaplig kvalitet, även en bedömning av frågans relevans som avgör vilka forskningsbidrag som beviljas, och någon princip som exkluderar ansökningar med ett visst innehåll finns inte.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar med den lämnade redovisningen att den största delen av stöden kommer att betalas ut under december månad. Utskottet finner att syftet med motionerna 2015/16:1934 (KD) yrkande 13 och 2015/16:2078 (SD) yrkande 6 om tidpunkt för utbetalning av stöd i allt väsentligt har tillgodosetts. Motionsyrkandena bör lämnas utan vidare åtgärd.

Enligt 7 kap. 1 § regeringsformen ska det finnas ett regeringskansli för att bereda regeringsärenden och för att biträda regeringen och statsråden i deras verksamhet i övrigt. I detta ingår departement för olika verksamhetsgrenar. Regeringen fördelar ärendena mellan departementen. Statsministern utser bland statsråden chefer för departementen. Enligt utskottets mening bör riksdagen inte göra uttalanden om regeringens interna arbetsfördelning. Utskottet avstyrker motion 2015/16:1934 (KD) yrkande 1.

Enligt utskottet bör inte något initiativ tas med anledning av motion 2015/16:912 (M). Motionen lämnas utan åtgärd.

Reservationer

1. Utbetalning av direktstöd m.m., punkt 3 (SD)

av Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD) yrkande 6.

Ställningstagande

Jordbruksverket bör arbeta för tidigarelagda och snabbare utbetalningar av direktstöd och miljöersättningar. Detta bör ges regeringen till känna.

2. Utbetalning från landsbygdsprogrammet, punkt 4 (KD)

av Magnus Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 13.

Ställningstagande

En bidragande faktor till många svenska mjölkbönders likviditetskris är de försenade utbetalningarna från landsbygdsprogrammet. Under rådande mjölkkras är det många bönder som inte har ekonomisk kapacitet att ligga ute med pengar under så lång tid. Nu när programmet godkänts av EU-kommissionen behöver utbetalningarna till lantbrukare som ansökt genomföras skyndsamt.

Detta bör ges regeringen till känna.

Särskilda yttranden

1. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (M)

Ulf Berg (M), Åsa Coenraads (M), Gunilla Nordgren (M) och Cecilie Tenfjord-Toftby (M) anför:

Riksdagen beslutade den 25 november 2015 om ramar för statsbudgetens utgiftsområden och om en beräkning av statens inkomster. I motionen Sverige kan mer – Politik som bryter det nya utanförskapet (2015/16:3043) presenteras Moderaternas budgetförslag och riktlinjer för den ekonomiska politiken.

Sverige beskrivs ofta som ett av världens bästa länder att leva och växa upp i. Men Sverige står inför flera stora utmaningar framöver. Trots att fler vill arbeta är trösklarna in i arbete fortfarande höga för dem med låga inkomster. Vi ser ett nytt utanförskap växa fram som genom långvarig strukturell arbetslöshet drabbar unga människor och utrikes födda särskilt hårt. Dessutom ställer en allt tuffare internationell konkurrens höga krav på våra företag och deras jobbskapande. Det här är avgörande framtidsfrågor för Sverige.

Budgetpropositionen visar på en regering som står handfallen inför de viktiga utmaningar Sverige står inför och som inte förmår ta vara på de goda förutsättningar vi har. Regeringens politik med stora skattehöjningar på jobb och företagande riskerar att leda till att Sveriges jobbtillväxt bromsas, och försämrar också möjligheterna till en god integration genom att höja trösklarna in till arbetsmarknaden. Det här är fel väg för Sverige.

Vi moderater står för en annan väg. Vårt mål är att öka välståndet och tryggheten för alla medborgare i Sverige. De reformförslag vi presenterar är därför fokuserade på hur jobben ska bli fler. Vi vill minska utanförskapet och stärka incitamenten till att arbeta genom att stå upp för rimliga skattenivåer, stärka investeringar i utbildning och infrastruktur och värna företagsklimatet. Fler i arbete är avgörande för att få mer kunskap i skolan, högre kvalitet i välfärden och ett starkare Sverige.

Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. Moderaternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och eftersom riksdagen i steg ett, rambeslutet, har ställt sig bakom regeringens förslag på ekonomiska ramar för statsbudgeten och inriktning på budgetpolitiken, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 23. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar den anslagsfördelning och de förslag som Moderaterna föreslår i motion 2015/16:2608.

Moderaterna vill ta vara på hela Sveriges potential. Vi vill att konkurrenskraften hos landsbygdens företag ska stärkas. Mjölkböndernas svåra situation behöver lösas. På kort sikt bidrar vi med minskade kostnader för jordbruksdiesel, och på längre sikt vill vi förenkla regler som hämmar

mjölkböndernas konkurrenskraft. Rovdjuren blir fler, vilket orsakar ökad risk för att tamdjur dödas. Därför ökar vi anslaget för ersättningar för viltskador. Vi vill se mer viltkött i de offentliga köken.

Hela Sveriges utvecklingskraft, tillväxtpotential och sysselsättningsmöjligheter ska tas till vara. Människor och företag över hela vårt land ska ges möjligheter att växa och utvecklas. Den svenska ekonomin är till stor del beroende av landsbygdens produktion – staden och landsbygden behöver varandra. För att den svenska konkurrenskraften ska vara stark måste hela landet leva. Jordbruket, livsmedelsindustrin och skogsindustrin lägger grunden för en livskraftig landsbygd. Det är för oss självklart att stärka förutsättningarna för företagande, handel och konkurrenskraft så att fler jobb skapas i hela landet. Vår politiska inriktning för att stärka landsbygden handlar främst om reformer och regelförenklingar, vilket presenteras mer ingående i våra kommittémotioner.

Mjölkbönderna har under en längre tid drabbats av låg lönsamhet, med låga världsmarknadspriser på mjölk och samtidigt med höga produktionskostnader. Samtidigt höjer regeringen skatten på drivmedel. Regeringens ytterligare skatterabatt på diesel som används i jordbruket blir en klen tröst, eftersom den inte tar hänsyn till ökade transportkostnader. Vi avvisar därför regeringens höjning av drivmedelsskatter. För att lätta mjölkböndernas kostnadsbörda gör vi i stället en temporär satsning 2016–2018 och avsätter 170 000 000 kronor per år för att stärka avdraget för diesel som används i jordbruket, vilket motsvarar en nedsättning av dieselskatten från 90 öre/liter till 140 öre/liter. Beteskravet anses också av många mjölkbönder vara hämmande och fördyrande. Vi vill se över reglerna i beteskravet för att öka flexibiliteten och ge möjligheter till stärkt produktion, med fortsatt starkt djurskydd. Vi är också beredda att se över andra modeller, bl.a. med ekonomiska incitament, för beteskravets framtida utveckling.

För att Sverige ska ligga i framkant när det gäller livsmedel och för att svenska företag ska kunna nischa sig på den globala marknaden behövs mer forskning för ännu bättre mat, ökat förädlingsvärde och stärkt konkurrenskraft, från primärproduktion till högförädlade produkter. I Konkurrenskraftsutredningens slutbetänkande presenteras olika förslag för inriktning i jordbruks- och livsmedelsforskningen, vilka bör tas till vara. Mer behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn behövs. Några av framtidens viktigaste utmaningar berör hälsa och en hållbar livsmedelsproduktion, vilka är områden där Sverige ligger i framkant. Det är därför på flera plan viktigt att vi värnar och utvecklar livsmedelsforskningen i Sverige. Vi anser att regeringen bör beakta behovet av stärkt forskning inom jordbruks- och livsmedelsproduktionen i den kommande forsknings- och innovationspropositionen.

Tack vare en framgångsrik rovdjurspolitik har våra stora rovdjur gynnsam bevarandestatus. En ökad närvaro av stora rovdjur som varg och björn medför att risken för attacker mot tamboskap blir större. Därför är det viktigt att ändamålsenlig licensjakt och skyddsjakt ska kunna genomföras, liksom att den

som förlorar tamdjur kan få skäligen ersättning. Vi höjer anslaget 1:7 Ersättningar för viltskador i linje med förslaget i vårpropositionen om 20 000 000 kronor per år.

Viltkött är klimatsmart och helt ekologiskt. En ökad konsumtion av viltkött, bl.a. i de offentliga storköken, kan bidra till minskad klimatpåverkan från köttproduktion, samtidigt som det kan bidra till att minska viltskador från framför allt vildsvin. Vildsvinsstammen i södra Sverige har vuxit mycket snabbt under en relativt kort period, vilket har medfört skador i odlingar och trafikolyckor. För att begränsa vildsvinsstammens utbredning och snabba tillväxt behöver jaktrycket ökas och möjligheterna att ta vara på skjutna djur förbättras. Vi vill att Livsmedelsverket gör ett tidsbegränsat pilotprojekt i samråd med Jordbruksverket, Naturvårdsverket och lämpliga jägarorganisationer för att öka tillgång och efterfrågan på viltkött, däribland vildsvinskött, bl.a. till offentliga upphandlingar. Vi avsätter årligen 6 000 000 kronor för detta syfte under fyra år.

För att finansiera prioriterade satsningar görs från 2017 en justering av de anslag som berörs av PLO-uppräknings. Effekten blir att uppräknings av vissa anslag blir något lägre än i regeringens förslag.

2. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (SD)

Anders Forsberg (SD) och Runar Filper (SD) anför:

I Sverigedemokraternas budget för 2016 stakar vi ut våra viktigaste visioner för de kommande åren. Vi visar att det inte måste finnas någon motsättning mellan ekonomisk tillväxt och sysselsättning å den ena sidan och allmän välfärd, trygghet och socialt ansvarstagande å den andra. Sverigedemokraternas förslag till statsbudget och riktlinjer för den ekonomiska politiken finns i partimotion 2015/16:761. Riksdagen har ställt sig bakom regeringens förslag till utgiftsramar, beräkning av statens inkomster och inriktning på budgetpolitiken. Sverigedemokraternas budgetförslag är en sammanhållen helhet, och vi bryter endast i särskilda fall ut utgiftsområden ur denna. Med anledning av detta, samt att våra föreslagna anslag för detta utgiftsområde överstiger den redan fastslagna ramen, deltar vi inte i det nu aktuella beslutet om anslagens fördelning inom utgiftsområde 23. I stället framför vi i detta särskilda yttrande synpunkter på regeringens förslag och redovisar anslagsfördelningen enligt Sverigedemokraternas utgiftsområdesmotion 2015/16:2354. Dessutom ställer vi oss bakom motion 2015/16:2078 yrkandena 5–7 och 15.

Sverigedemokraterna är hela Sveriges parti. Norr och söder, landsbygd och stad, hela landet är viktigt för oss. Många kan eller vill inte bo och verka i våra större städer. En mycket stor del av Sveriges yta består av landsbygd, ett fantastiskt landskap fyllt av djupa skogar, forsande bäckar, grönskande hagar, böljande åkrar, höga berg och djupa dalar. Att dessa delar av Sverige fortsätter att leva står och faller med dem som bor och verkar där.

Areella näringar, landsbygd och livsmedel utgör en del av kärnan för vår Sverigevänliga politik. Vad gäller lantbruk och livsmedelsproduktion generellt har Sverigedemokraterna den uttalade ambitionen att svensk livsmedelsproduktion ska överleva och utvecklas. Något annat vore, enligt vårt synsätt, orimligt. Som värdeskapande verksamheter genererar lantbruken arbetstillfällen inte bara primärt inom näringen utan även åt transportföretag, underleverantörer och inte minst för den svenska livsmedelsindustrin. Det är också en fråga om att upprätthålla en svensk livsmedelsproduktion och den kunskap och den infrastruktur som den är kringgärdad av.

Förhoppningsvis behöver man inte föreställa sig att Sverige kommer att hotas av svält, men vi i Sverigedemokraterna anser att det är en i grunden sund tanke att vi bevarar kunskapen och traditionen att producera våra egna livsmedel. Det är inte bara en ekonomisk fråga, utan handlar också om vår miljö, vår djurvälstånd, vårt kulturarv och vår kulturgeografi.

Skogen är en nationell angelägenhet och vi kan inte nog understryka dess betydelse för t.ex. vårt kulturarv – och vår ekonomi. Enligt forskare på Sveriges lantbruksuniversitet finns en potential för ökat utnyttjande av skogens möjligheter, vilket kan generera tiotusentals nya jobb, exportintäkter och dessutom energi. Då ska vi komma ihåg att det svenska skogsbruket håller världsklass i ett miljöperspektiv.

Skogsstyrelsen hanterar anslag för stöd till natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Medlen går även till att täcka utgifter för biotopskydd, naturvårdsavtal, upprättandet av renbruksplaner och till att medfinansiera skogsträdsförädling. Sverigedemokraterna vill skjuta till ytterligare resurser för att kunna bistå med rådgivning kring natur- och kulturmiljövårdsåtgärder inom skogsbruket och åtgärder för att anlägga och vårda ädellövskog. Bland annat vill vi stödja arbetet med att registrera hittills okända forn- och kulturlämningar. Vi vill därför stärka anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket med 50 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Missförhållanden i landets djurparker har uppmärksammats de senaste åren. För att säkerställa att man lever upp till fastställda regelverk vill Sverigedemokraterna ge Jordbruksverket i uppdrag att genomföra en rikstäckande översyn. Sammanlagt vill Sverigedemokraterna öka anslaget 1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder med 5 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Fisket är en betydelsefull svensk näring med gamla anor. Sverigedemokraterna framhåller fiskets kulturella aspekt liksom dess ekonomiska betydelse. Förutom att fisk är ett bra livsmedel och utgör en viktig komponent i den svenska livsmedelsproduktionen, genererar denna näring arbetstillfällen både till sjöss och på land. Strukturstöd till fisket handlar om att ha medfinansiering till projekt i EU:s regi. Sverigedemokraterna öppnar för fler sådana projekt och möjlighet att söka mer medel. För detta ändamål förstärker Sverigedemokraterna anslaget 1:13 Strukturstöd till fisket m.m. med 25 000 000 kronor utöver den finansiering regeringen föreslår.

Vi nås ibland av nya rapporter om livsmedelsbedrägerier, både avseende innehåll, djurslag eller direkt olämpliga tillsatser. Ett lika vanligt som oacceptabelt exempel på fusk är att märka om utländskt kött till svenskt. Många fler exempel finns, både nationellt i Sverige och i Europa. Attityderna på kontinenten är ofta annorlunda än i Sverige när det gäller t.ex. antibiotikaanvändning, tillväxthormoner, djurtransporter och brutala djurhållningsformer samt slaktmetoder. Konsumenterna måste kunna lita på innehållet i livsmedlen. Därför bör man förstärka och intensifiera arbetet med kontroller. Sammanlagt vill Sverigedemokraterna öka anslaget 1:15 Livsmedelsverket med 20 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Satsningen på projektet Matlandet hade flera positiva aspekter och ledde till fler nystartade livsmedelsförädlingsföretag på landsbygden. Vi i Sverigedemokraterna ser positivt på en uppföljande satsning och tillför därför medel för att stärka konkurrenskraften i livsmedelssektorn och för att främja exporten av svenska livsmedel. Utveckling av livsmedelsförädling är i sig positivt för en levande och livskraftig landsbygd. Sammanlagt vill Sverigedemokraterna öka anslaget 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor med 20 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Regeringen tillför 30 000 000 kronor till anslaget 1:20 Miljöförbättrande åtgärder för att användas som stöd till metangasreducering. Sverigedemokraterna motsätter sig inte avvägda satsningar på biogas, men vi anser att ett väl utformat investeringsstöd är en bättre form av stödjande åtgärd. Sammanlagt vill Sverigedemokraterna minska anslaget 1:20 Miljöförbättrande åtgärder med 30 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Sverigedemokraterna stärker finansieringen för Sveriges Lantbruksuniversitet, främst med syfte att stärka forskningen kring skogsnäringen så att både miljö- och produktionsmål kan uppnås. Därför föreslår Sverigedemokraterna en förstärkt finansiering för anslaget 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet med 70 000 000 kronor.

Sverigedemokraterna föreslår att 340 000 000 kronor avsätts på ett nytt anslag, Djurvälståndssättning. Sverige är det enda landet i EU med lagstadgat beteskra, vilket innebär att korna måste beta utomhus mellan två och fyra månader, beroende på var i Sverige gården ligger. Bete ger korna bättre hälsa och möjlighet till naturligt beteende. Betande djur bidrar också till andra värden som exempelvis öppna landskap och biologisk mångfald. Vi anser att det är i harmoni med våra ambitioner gällande djurvälstånd att kor ska beta utomhus sommartid, men det kan också innebära en konkurrensnackdel för bönderna i och med att arbete och kostnader tillkommer. Vi i Sverigedemokraterna vill därför införa en betesersättning på 1 000 kronor per mjölkko och år. För den enskilde näringsidkaren skulle det innebära en ekonomisk lättnad och en viktig åtgärd för att värdesätta vår svenska mjölkproduktion.

Regeringen föreslår i sin budget att höja återbetalningen av koldioxidskatten för jord- och skogsbruksmaskiner till 1,70 kronor per liter.

Vi i Sverigedemokraterna vill under 2016 sänka skatten på diesel med 2,06 kronor per liter för lant- och skogsbruket och ytterligare med 0,69 kronor per liter år 2017 för att nå den nivå som råder i Danmark, alltså 0,60 kronor per liter. Svenska bönder konkurrerar helt enkelt på samma marknad som danska bönder och vi anser därför att det är rimligt att skattenivån är densamma. Detta är en relativt billig reform, men som definitivt innebär en lättnad för de enskilda lantbrukarna. I slutändan kommer vi också att tjäna på att fler lantbruk kommer att kunna vara verksamma i Sverige. På ett nytt anslag, Höjd återbetalning av drivmedelsskatt jord- och skogsbruk, bör 990 000 000 kronor avsättas för detta ändamål.

Vi föreslår vidare att 25 000 000 kronor avsätts för ett nytt Vattenbruk och fiskodling. Uttaget av fisk till havs är begränsat och måste av lätt insedda skäl regleras. Det finns emellertid en betydande potential att odla fisk i svenska sjöar, också utmed kusterna. Mycket tyder också på att fiskodling har betydligt högre potential än dagens produktion. Initiativ bör ske på kommersiell basis, men staten kan stödja t.ex. utvecklande av fisksorter och på andra sätt stödja branschens utveckling. Sverigedemokraterna vill utreda vilka insjöar som kan lämpa sig för fiskodling. Vi vill också utreda hur kostnaderna för näringsidkare i branschen kan sänkas och på så vis bana väg för en varaktig och ekonomiskt bärkraftig industri. Vi vill bl.a. stödja vattenbruket i enlighet med den handlingsplan för utveckling av svenskt vattenbruk som tagits fram av näringen gemensamt med myndigheterna. Det handlar om åtgärder som förenklade regelverk, enklare miljötillståndshantering, stöd till forsknings- och avelsprogram och utveckling av vattenbruket.

Vidare föreslås ett nytt anslag, Höjd återbetalning av koldioxidskatt för uppvärmning i växthus- och jordbruksnäringen. Vi avsätter 60 000 000 kronor för detta ändamål. Medlemskapet i EU 1995 innebar en ny konkurrenssituation för jordbrukssektorn, och skillnader i villkor och regler i olika medlemsländer fick större betydelse. De senaste åren har vi sett höjda skatter på uppvärmningsbränslen och diesel liksom minskade nedsättningsmöjligheter för koldioxid- och energiskatter. Beskattningen av olika produktionsmedel är en faktor som i hög grad påverkar jordbruks- och trädgårdsnäringens konkurrenskraft. Riksdagen beslutade att sänka skattebefrielsen från 70 procent till 40 procent av koldioxidskatten för uppvärmningsbränslen inom växthus- och jordbruksnäringen fr.o.m. den 1 januari 2015. Sverigedemokraterna vill i stället förstärka den näringens konkurrenskraft och föreslår därför en återställd högre återbetalning av koldioxidskatten till 70 procent för uppvärmning i växthus- och jordbruksnäringen.

3. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (C)

Eskil Erlandsson (C) anför:

Centerpartiets vision är att Sverige ska bli ett av världens mest framgångsrika länder ekonomiskt, med möjligheter för alla att arbeta och utvecklas. Förutsättningarna för detta är ett näringsliv i frontlinjen för internationell

konkurrenskraft och innovation och en bred bas av småföretag som tillåts utvecklas och växa i hela landet. Jag och Centerpartiet vill att Sverige ska vara ett föredöme på miljöområdet och genom konkreta styrmedel visa att ekonomisk tillväxt, innovation och entreprenörskap går hand i hand med minskade utsläpp och gifter samt med ekologisk balans. Genom vår politik vill vi skapa välfärd och trygghet för alla i hela landet, dels genom ett ökat välbefinnande som medger mer resurser till skola, vård och omsorg, dels genom att dessa resurser används bättre.

Under åren med alliansregeringen lades grunden till stabila statsfinanser. Viktiga steg togs för att lätta skattebördan och minska regleringarna. Över 300 000 nya arbetstillfällen skapades, och utanförskapet minskade med drygt 200 000 personer, samtidigt som den gröna omställningen accelererade. När den nu sju år långa internationella krisen äntligen är till ända måste Sverige ta nästa steg för att skapa maximalt med jobb under den globala återhämtningen.

Tyvärr är den svenska regeringen på väg i motsatt riktning. Stora skattehöjningar på jobb och regleringar av växande företag riskerar att bryta återhämtningen och kommer att drabba tiotusentals arbetstillfällen. De mest utsatta grupperna på arbetsmarknaden är de som drabbas hårdast. Sverige behöver en förnyad ekonomisk politik.

Centerpartiet har i budgetmotion 2015/16:3223 föreslagit ett alternativ till regeringens budgetproposition. I motionen föreslås stora och viktiga strukturreformer på arbetsmarknaden och bostadsmarknaden, omläggningar av skatten på arbete och företagets villkor samt en kraftfull grön skatteväxling där sänkt skatt på arbete finansieras genom att förorenaren betalar för utsläpp. Målet är att frigöra alla de krafter som finns runt omkring i vårt land, så att nya initiativ och idéer belönas i stället för att bestraffas.

Riksdagen har i första steget av budgetprocessen emellertid ställt sig bakom regeringens budgetproposition och de utgiftsramar och beräkningar av inkomster som föreslås där. Eftersom riksdagen har gett budgetpolitiken en helt annan inriktning än den jag och Centerpartiet önskar avstår jag från att delta i beslutet om anslagets fördelning. Centerpartiets budgetförslag måste betraktas som en helhet där delar inte kan brytas ut och behandlas isolerat. I stället framför jag i detta särskilda yttrande den fördelning av anslagen inom utgiftsområde 23 som förordas i Centerpartiets anslagsmotion 2015/16:3152.

Anslaget 1:1 Skogsstyrelsen bör minskas med 7 000 000 kronor i förhållande till regeringens förslag. Centerpartiet avvisar regeringens förslag till anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket. Vi vill minska anslaget med 100 000 000 kronor. Vidare föreslår vi att anslaget 1:8 Statens jordbruksverk minskas med 8 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

Centerpartiet avvisar regeringens förslag till anslaget 1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor. Vi föreslår att anslaget ökas med 76 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vidare bör anslaget 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur ökas med 25 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag. Vi anser vidare att anslaget 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket bör ökas med 20 000 000 kronor

jämfört med regeringens förslag. Anslaget 1:24 Sveriges lantbruksuniversitet bör minskas med 18 000 000 kronor jämfört med regeringens förslag.

4. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (L)

Lars Tysklind (L) anför:

Sverige står starkt efter åtta år med ett styre av Alliansen och Folkpartiet (nu Liberalerna). De offentliga finanserna är i ordning, sysselsättningen växer och vi står inför en stundande högkonjunktur. Samtidigt präglas omvärlden av stora nedåtrisker. Kriget i Syrien och Ukraina och en osäker makroekonomisk miljö skapar otrygghet för både människor och den framtida ekonomiska utvecklingen. Vi ser ökade kostnader för sjukskrivningar och, i ännu högre grad nu än när budgetpropositionen presenterades, för migrationsströmmarna till Sverige. Att vi är fast förvissade om att visa solidaritet i den största flyktinkatastrofen sedan andra världskriget understryker bara behovet av att vårda de offentliga finanserna.

Vår budgetmotion är därför stram. Vi föreslår ett lägre utgiftstak och har ett högre finansiellt sparande än regeringen. På flera utgiftsområden är kostnaderna lägre än de regeringen föreslår. Genom att vi särskilt avvisar stora utgiftsökningar inom arbetsmarknadspolitiken och bostadspolitiken, samtidigt som vi höjer miljöskatterna, skapar vi utrymme för en budget som prioriterar jobben, kunskapen i skolan och försvaret av Sverige.

Riksdagen har genom rambeslutet avvisat vårt förslag till inkomstberäkning och fördelning av utgifter per anslagsområde. Därmed tar Sverige nu en annan väg än den Liberalerna vill se. Sverige kommer att tappa i jobb, kunskap och försvarsförmåga. Vårt budgetförslag är att betrakta som en helhet. På majoriteten av utgiftsområdena överensstämmer inte riksdagens beslut med det förslag till ram som vi förespråkade. Liberalerna ser ett värde i att budgeten och budgetprocessen hålls samman. Även enskilda och på kort sikt motiverade utbrytningar riskerar att på lång sikt försvaga budgetprocessen och effektiviteten i finanspolitiken. Vi väljer därför att inte delta i beslutet om fördelningen till anslag inom utgiftsområde 23. I det följande redovisas i sammanfattning innehållet i vårt budgetförslag för utgiftsområde 23.

Areella näringar, landsbygd och livsmedel omfattar verksamhet inom områdena jordbruks- och trädgårdsnäring, fiskerinäring, livsmedel, skog, djur, landsbygd och jakt samt rennäring och samefrågor. Vidare omfattar utgiftsområdet även verksamhet inom utbildning och forskning.

Liberalerna driver på för att jordbruks- och livsmedelspolitiken ska ha ett tydligt konsument- och hållbarhetsperspektiv. Jordbruket ska i likhet med andra sektorer bära sina egna miljö- och klimatkostnader, men också ersättas för kollektiva nyttigheter som naturvård samt bevarande av den biologiska mångfalden. Därigenom förstärks drivkrafterna för effektivisering och klimatsmart teknik.

Det är positivt att världsmarknaden för jordbruksprodukter är alltmer avreglerad, men det innebär också nya villkor för svenskt jordbruk. För

svenskt jordbruk är det viktigt att svenska bönder tillåts konkurrera med utländska på mer lika villkor. Det behövs en generell och företagervänlig politik som inte tynger företag med onödig byråkrati och höga skatter. Den kommande livsmedelsstrategin måste utifrån ett marknadsliberalt och konsumenträttsligt perspektiv innehålla åtgärder för att lyfta svensk jordbruksproduktion.

Att öppna marknader för handel stimulerar livsmedelsproduktion och effektiv användning av åkermark. EU:s jordbrukspolitik behöver reformeras i grunden. Jordbruksstödet, utom landsbygdsstödet, bör avvecklas så snart som möjligt liksom EU:s handelshinder mot omvärlden. Samtliga direktstöd och marknadsregleringar ska fasas ut så snart som möjligt. Det behövs tydligare fokus på landskapsvård, miljöskydd och bevarad biologisk mångfald. Inom anslaget 1:16 avvisar vi bemyndigandet om statliga kreditgarantier på 500 000 000 kronor för mjölkföretag.

Ett hållbart jord- och skogsbruk är en del av lösningen på dagens miljöutmaningar. Redan med nuvarande teknik skulle jord- och skogsbruket kunna vara självförsörjande på hållbar energi. Det finns goda möjligheter att förbättra avkastningen på ett miljövänligt sätt genom att anpassa växtsorter, brukningsmetoder och näringsämnen efter lokala förhållanden. Rätt använd kan bioteknik bidra till att få fram bättre skördar och näringsinnehåll.

Ett kretslopp där näringen går från jord till bord och sedan tillbaka till jorden är avgörande för en hållbar livsmedelsförsörjning. Läckaget av näringsämnen från odlingsmark och hushåll ut i sjöar, vattendrag och hav behöver bromsas och hållbar återvinning av biologiskt avfall introduceras i stor skala. Särskilt viktigt är detta i ljuset av att fosfor är på väg att bli en bristvara.

Användningen av handelsgödsel bidrar till övergödning av vattenområden. Även förekomsten av kadmium i handelsgödsel är ett oroande miljöproblem. Det är därför angeläget att användningen av sådan gödsel minskar och att jordbrukets allmänna miljöpåverkan sjunker.

För att uppnå detta bör en ny läckageskatt för jordbruket införas fr.o.m. den 1 januari 2017. Den skatt på handelsgödsel som avskaffades den 1 januari 2010 skulle kunna tjäna som en utgångspunkt för en ny miljöstyrande skatt. Vårt förslag till läckageskatt redogörs för i vår utgiftsområdesmotion som behandlar skatter. Samtidigt noterar vi att regeringen överväger andra konstruktioner av skatten och kommer att noga följa det arbete på området som nu sker.

Vi anser att Sverige ska driva på för att stärka djurskyddet i hela Europa. Hur vi hanterar våra djur är ett mått på vår civilisation och en förutsättning för en god folkhälsa. All djurhållning måste garantera djuren ett värdigt liv och en anständig död. Kontrollen av att nationella lagar och EU-regler efterlevs måste skärpas.

Utvecklingen av antibiotikaresistens hotar folkhälsan. Sverige ska arbeta i EU och globalt för en ansvarsfull antibiotikaanvändning, både bland människor och på djur, baserad på medicinska bedömningar.

Den svenska skogspolitiken ska vila på två jämställda mål, produktionsmålet och miljömålet. Skogens potential inom förnybara material, kemiska produkter, textilier och energiproduktion ska tillvaratas. Miljöhänsynen inom skogsbruket måste öka genom att t.ex. avverkningsmetoder kan variera. Både staten och skogsnäringen har ett långtgående ansvar att skydda skogens ekosystemtjänster, bevara den biologiska mångfalden och slå vakt om naturvård och miljöhänsyn. De återstående gammelskogarna ska ges starkare skydd.

Vi avvisar regeringens ökning 2016 av anslagen 1:1, 1:2, 1:7, 1:8 och 1:15 liksom 20 000 000 kronor av regeringens höjning av anslaget 1:20. Vi föreslår att PLO-uppräknningen för åren 2016–2018 justeras på samma sätt som för innevarande budgetår. På detta utgiftsområde påverkas ett flertal anslag, exempelvis 1:1, 1:8 och 1:15.

5. Anslag inom utgiftsområde 23, punkt 2 (KD)

Magnus Oscarsson (KD) anför:

För ökad gemenskap och framtidstro vill vi ha en politik som skapar förutsättningar för människor att bygga goda relationer och känna trygghet och som underlättar för människor att gå från utanförskap till arbete. Vi vill skapa förutsättningar för en god tillväxt och ett företagsklimat som står sig väl i den globala konkurrensen. Att stärka familjernas självbestämmande och det civila samhällets ställning skapar en grund för fungerande mellanmänniskliga relationer. Genom en välfungerande ekonomisk politik kan vi också satsa resurser på välfärd, vilket ökar tryggheten. Och med genomtänkta reformer kring arbetsmarknaden och i skattepolitiken kan vi förbättra människors möjlighet att lämna arbetslöshet och utanförskap.

Nya jobb skapas inte av politiska ovanifrånlösningar – de skapas i växande och lönsamma företag. Den rödgröna regeringen tror att de kan nå Europas lägsta arbetslöshet och klara integrationsutmaningen med massiva skattehöjningar på arbete och företagande. Kristdemokraternas inriktning är den motsatta: vi vill sänka trösklarna in på arbetsmarknaden och förbättra förutsättningarna för företagande. Det är också av stor vikt att den ekonomiska politiken utformas på ett sådant sätt att resurserna används effektivt för att skapa trygghet för dem som befinner sig i utsatta situationer. Tillväxten måste komma alla till del. Välfärden måste utvecklas genom fortsatt valfrihet, tydligt kvalitetsarbete och effektivt användande av resurser.

Riksdagen slog genom sitt beslut den 19 november fast att de samlade utgifterna för utgiftsområde 23 inte får överstiga 18 919 553 000 kronor (bet. 2015/16:FiU1). Kristdemokraternas förslag på utgiftsområdet överstiger denna nivå och kan således formellt inte tillstyrkas. Därför väljer vi att avstå från att delta i beslutet och lägger i stället fram ett särskilt yttrande om Kristdemokraternas politik inom utgiftsområde 23. Vårt budgetalternativ bör ses som ett sammanhållet paket där någon eller några delar inte kan brytas ut

och behandlas isolerat. Vid vidhåller vår uppfattning och anser att anslagen inom utgiftsområde 23 borde ha omfattat ytterligare 73 000 000 kronor.

Landets jordbruksföretagare bidrar konkret till det långsiktiga förvaltarskapet som är en central del av Kristdemokraternas ideologi. Jordbruket är inte vilken näring som helst, dess uppdrag går långt utöver livsmedelsproduktion. Det ger ett mervärde till hela vårt land i form av aktivt miljö- och kulturbevarande. De miljö- och landskapsvårdande insatser som sker genom jordbruket är en kollektiv nytta som ger förutsättningar för en levande landsbygd även utanför jordbrukssektorn.

Sveriges mjölksektor upplever en mycket allvarlig kris. Rysslands handelsembargo mot mejeriprodukter från EU har slagit hårt mot Europas livsmedelsproducenter, med pressade priser som följd. En annan anledning till att svenska mjölkbönder har svårt att få lönsamhet i sin verksamhet är att konkurrensen i Europa är grovt snedvriden på grund av ländernas olika förutsättningar att ta del av EU:s stora jordbruksstöd. Kraftfulla politiska åtgärder behöver vidtas om inte mjölkproduktionen i Sverige helt ska försvinna.

Krisen inom mjölksektorn i Sverige är så pass akut att flera åtgärder behöver vidtas. Som ett led i arbetet för bättre konkurrensvillkor för svenska mjölkbönder föreslår vi ett förstärkt stöd för ökad konkurrenskraft i mjölksektorn. Vi föreslår en kostnadsersättning som kan utgå per djur och som kan väga upp för de fördyrande regler som finns i Sverige i jämförelse med grannländerna i Europa. Förslaget finansieras delvis av en omfördelning inom landsbygdsprogrammet och innebär en kostnadsersättning till mjölkbönderna på 340 000 000 kronor årligen under de kommande tre åren. Med förslaget får mjölkbönderna 1 000 kronor per ko i kostnadsersättning för de merkostnader som kommer med svensk mjölkproduktion i jämförelse med de europeiska länderna.

Rovdjursangrepp på tamboskap och husdjur kan orsaka stor ekonomisk skada för lantbrukare och leder till stor otrygghet bland många som lever i rovdjurstäta områden. Vi vill att det ska gå att bedriva en ändamålsenlig skyddsjakt kombinerat med ersättningar till dem som får sina tamdjur rivna och dödade av rovdjur. Inga av våra svenska rovdjursarter är i dagsläget utrotningshotade. Vi anser att en fortsatt riktad och selektiv jakt på varg behövs och är möjlig utan att påverka vargens gynnsamma bevarandestatus. Dagens ersättningsnivåer till dem som får sina tamdjur rivna och dödade av rovdjur behöver ses över. Rennäringen ska värnas eftersom den är en betydelsefull del av samisk kultur och viktig för sysselsättning och boende i Sveriges norra inland och fjällvärld.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2015/16:1 Budgetproposition för 2016 utgiftsområde 23:

1. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:2 Insatser för skogsbruket besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 37 000 000 kronor 2017, 37 000 000 kronor 2018 och 46 000 000 kronor 2019–2022.
2. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 58 224 000 kronor 2017 och 42 776 000 kronor 2018.
3. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:13 Strukturstöd till fisket m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 170 000 000 kronor 2017–2023.
4. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m. besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 830 000 000 kronor 2017–2023.
5. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 500 000 000 kronor för mjölkföretag i Sverige som under senare år har gjort väsentliga investeringar i ökad mjölkproduktion.
6. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 14 205 000 000 kronor 2017–2023.
7. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 10 000 000 000 kronor 2017–2023.
8. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 180 000 000 kronor 2017–2019.
9. Riksdagen bemyndigar regeringen att under 2016 för anslaget 1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande:

Forskning och samfinansierad forskning besluta om bidrag som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 1 400 000 000 kronor 2017–2022.

10. Riksdagen anvisar för budgetåret 2016 ramanslagen under utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt uppställning i propositionen.

Motioner från allmänna motionstiden 2015/16

2015/16:908 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att agronomutbildningen ska delas upp i grund- respektive avancerad nivå och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:912 av Betty Malmberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utlysningar av offentligt finansierad forskning som rör modern växtförädling i Sverige liksom i övriga EU ska utlysas och bedömas på vetenskapliga och teknikneutrala grunder och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:1934 av Magnus Oscarsson m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra ett departement som är dedikerat för landsbygdsfrågor, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en kostnadsersättning per djur för att väga upp för de fördrivande regler som finns i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medel för projektstöd och företagsstöd inom Landsbygdsprogrammet 2014–2019 skyndsamt ska betalas ut till de lantbrukare som lämnat en godkänd ansökan, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över dagens ersättningsnivåer till dem som får sina tamdjur rivna och dödade av rovdjur, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:2078 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att snarast skynda på arbetet när det gäller de statliga kreditgarantierna för den svenska mjölkproduktionen och tillkännager detta för regeringen

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Jordbruksverket bör arbeta för tidigarelagda och snabbare utbetalningar av direktstöd och miljöersättningar och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kompensera de svenska mjölkbönderna för merkostnader på grund av högre krav i djurskyddet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mer offentliga medel bör riktas till behovsdriven forskning som stärker konkurrenskraften inom jordbruks- och trädgårdssektorn, och riksdagen tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2354 av Anders Forsberg m.fl. (SD):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

2015/16:2603 av Ulf Berg m.fl. (M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om forskning inom livsmedelsområdet och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2608 av Ulf Berg m.fl. (M):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökat anslag till ersättningar för viltskador och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:2990 av Helena Lindahl och Anders Ahlgren (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att se över möjligheten att tillskjuta medel för att alla Leaderområden ska få finansiering till Lokalt ledd utveckling 2014–2020 och tillkännager detta för regeringen.

2015/16:3145 av Lars Tysklind m.fl. (FP):

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen avslår regeringens förslag att bemyndiga regeringen att under 2016 ikläda staten betalningsansvar för kreditgarantier som inklusive tidigare utnyttjad kredit uppgår till högst 500 000 000 kronor för mjölkföretag i Sverige som under senare år har gjort väsentliga investeringar i ökad mjölkproduktion (avsnitt 3.1.16).

2015/16:3152 av Kristina Yngwe m.fl. (C):

Riksdagen anvisar anslagen för 2016 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

BILAGA 2

Regeringens och oppositionens anslagsförslag

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Anslag		Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
			M	SD	C	FP	KD
1:1	Skogsstyrelsen	413 452	-7 000		-7 000	-32 000	
1:2	Insatser för skogsbruket	328 206	-100 000	+50 000	-100 000	-102 000	-100 000
1:3	Statens veterinärmedicinska anstalt	118 572					
1:4	Bidrag till veterinär fältverksamhet	104 305					
1:5	Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	14 933		+5 000			
1:6	Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	124 349					
1:7	Ersättningar för viltskador m.m.	57 778				-20 000	
1:8	Statens jordbruksverk	530 700	-13 000		-8 000	-36 000	-13 000
1:9	Bekämpande av växtskadegörare	5 000					
1:10	Gärdsstöd m.m.	7 632 000					

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen				
		M	SD	C	FP	KD
1:11	Intervention för jordbruksprodukter m.m.	128 000				
1:12	Finansiella korrigeringar m.m.	75 472	-30 000			
1:13	Strukturstöd till fisket m.m.	24 250		+25 000		
1:14	Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	137 000				
1:15	Livsmedelsverket	314 814	-11 000	+20 000		-7 000 -5 000
1:16	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	76 160	-10 000	+20 000	+76 000	-26 000 -26 000
1:17	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42 913				
1:18	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	4 007 866			+25 000	-100 000
1:19	Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	2 230 764				
1:20	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	72 830	-30 000	-30 000	+20 000	-20 000
1:21	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	4 116				

Anslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen					
		M	SD	C	FP	KD	
1:22	Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	1 029					
1:23	Främjande av rennäringen m.m.	107 915					
1:24	Sveriges lantbruksuniversitet	1 801 598	-15 000	+70 000	-18 000	-5 000	-18 000
1:25	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och sambällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	564 354				-50 000	
1:26	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien Nya anslag	1 177					
99:1	Djurvårdsersättning			+340 000			
99:2	Höjd återbetalning av drivmedelsskatt			+990 000			
99:3	Vattenbruk och fiskeodling			+25 000			
99:4	Höjd återbetalning koldioxidskatt			+60 000			
99:5	Kostnadsersättning för mjölkbönder						+335 000
Summa för utgiftsområdet		18 919 553	-216 000	+1 575 000	-12 000	-298 000	+73 000

BILAGA 3

Utskottets anslagsförslag

Förslag till beslut om anslag för 2016 inom
utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och
livsmedel

Tusental kronor

Anslag	Avvikelse från regeringen	Utskottets förslag
1:1 Skogsstyrelsen	±0	413 452
1:2 Insatser för skogsbruket	±0	328 206
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	±0	118 572
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	±0	104 305
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	±0	14 933
1:6 Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar	±0	124 349
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	±0	57 778
1:8 Statens jordbruksverk	±0	530 700
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	±0	5 000
1:10 Gärdsstöd m.m.	±0	7 632 000
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	±0	128 000
1:12 Finansiella korrigeringar m.m.	±0	75 472
1:13 Strukturstöd till fisket m.m.	±0	24 250
1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	±0	137 000
1:15 Livsmedelsverket	±0	314 814
1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	±0	76 160
1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	±0	42 913
1:18 Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	±0	4 007 866
1:19 Från EU-budgeten finansierade åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	±0	2 230 764
1:20 Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	±0	72 830
1:21 Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	±0	4 116
1:22 Stöd till innehavare av fjällägenheter m.m.	±0	1 029
1:23 Främjande av rennäringen m.m.	±0	107 915
1:24 Sveriges lantbruksuniversitet	±0	1 801 598
1:25 Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	±0	564 354
1:26 Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	±0	1 177
Summa för utgiftsområdet	±0	18 919 553

BILAGA 4

Uppföljning av regeringens resultatredovisning för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Förord

Miljö- och jordbruksutskottet beslutade den 12 mars 2015 att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2016 inom de båda utgiftsområden som utskottet bereder.

Syftet med uppföljningen har varit att ta fram underlag inför beredningen av budgetpropositionen för 2016 samt att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen.

Uppföljningen har genomförts av utskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp. Underlagen till uppföljningen har på gruppens uppdrag tagits fram inom Riksdagsförvaltningen av utvärderaren Joakim Skotheim vid utskottsavdelningens utvärderings- och forskningssekretariat i samarbete med uppföljnings- och utvärderingsgruppens sekreterare, föredraganden Christina Malmros vid miljö- och jordbruksutskottets kansli. Uppföljnings- och utvärderingsgruppen överlämnar härmed sin uppföljningsrapport till miljö- och jordbruksutskottet.

Stockholm i november 2015

Jens Holm (V), ordförande

Jan-Olof Larsson (S)

Runar Filper (SD)

Gunilla Nordgren (M)

Magnus Oscarsson (KD)

Emma Nohrén (MP)

Kristina Yngwe (C)

Lars Tysklind (FP)

Sammanfattning

Uppföljnings- och utvärderingsgruppens bedömning i korthet: Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp har följt upp delar av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2016 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. Gruppen anser bl.a. följande:

- En viktig utgångspunkt för utskottets uppföljning och utvärdering är att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser och uppnådda resultat. I förra årets budgetproposition föreslog regeringen ett nytt övergripande mål för utgiftsområdet, vilket antogs av riksdagen. Det framgår inte vilket mål de olika indikatorer som presenteras under ett tjugotal rubriker avser, eller hur de förhåller sig till det nya övergripande målet för utgiftsområdet. Gruppen anser därför att det inte går att utläsa av regeringens resultatredovisning i vilken grad som genomförda insatser har bidragit till att nå det fastställda målet.
- Gruppen anser att en prioriterad fråga för det fortsatta utvecklingsarbetet när det gäller mål- och resultatredovisningen för utgiftsområdet är att den tydligt anknyter till det nya övergripande målet och till de övriga mål som finns på området samt att konkreta uppföljningsbara delmål fastställs för de olika resultatområdena.
- Gruppen konstaterar att resultatindikatorer redovisas för flertalet resultatområden, samt att indikatorer som har använts återkommer i årets resultatredovisning. Detta är enligt gruppens positivt eftersom det ökar transparensen och gör det möjligt att följa resultatutvecklingen över tid för enskilda resultatområden, trots att ett nytt mål gäller för utgiftsområdet. Gruppen anser att regeringen kan överväga vissa mindre förändringar och kompletteringar av de valda resultatindikatorerna, bl.a. saknas det indikatorer för vissa resultatområden.
- Gruppen upplever att dialogen om utvecklingen av resultatredovisningen i budgetpropositionen för utgiftsområde 23 mellan regeringen och miljö- och jordbruksutskottet har varit till nytta för bägge parter och att resultatredovisningen har utvecklats och förbättrats i flera avseenden som ett resultat av denna dialog. Gruppen vill poängtera att det är önskvärt att dialogen mellan regeringen och utskottet fortsätter även i framtiden.
- Gruppen välkomnar handlingsplanerna för att hantera obalansen på marknaden för svenskt griskött och krisen i mjölknäringen och ser fram emot en redovisning i nästa års budgetproposition av vilka effekter som de olika åtgärderna har haft för att vända den negativa utvecklingen på marknaden för svenskt griskött och svensk mjölkproduktion.
- Livsmedelsverket har tidigare anvisats medel för att motverka livsmedelsfusk. Förra året framförde gruppen att det vore värdefullt om regeringen kunde återkomma och redogöra för vilka resultat som resursförstärkningen ledde till. Gruppen anser att det alljämt vore

angeläget med en sådan redovisning av uppnådda resultat. Regeringen bör därför återkomma med en sådan redogörelse.

- Det är enligt regeringen fortsatt angeläget med ett aktivt arbete för att öka konsumenternas förtroende för redligheten i livsmedelsproduktionen och stärka samordningen mellan kontrollmyndigheterna för att likrikta och ytterligare riskbaserade kontrollerna. Gruppen ser fram emot en redovisning i nästa års budgetproposition av hur kontrollen i livsmedelskedjan har utvecklats. Regeringen skulle kunna överväga om en särskild resultatskrivelse skulle vara lämplig när det gäller redovisningen av denna fråga.
- Gruppen noterar att regeringens resultatredovisning i utgiftsområde 20 och 23 ger delvis olika bilder av resultat och behov av åtgärder när det gäller övergödning. En möjlighet att göra resultatredovisningen till riksdagen tydligare är att redovisa tidsserier med resultat för olika områden. Gruppen ser fram emot att ta del av en tydligare resultatredovisning.

1 Inledning

1.1 Riksdagens arbete med uppföljning och utvärdering

I utskottens beredning av ärenden ingår uppgiften att följa upp och utvärdera riksdagsbeslut.¹ Som en del i utskottens löpande uppföljning ingår att behandla den resultatinformation som regeringen presenterar.

Riksdagen har vid två tillfällen under senare år, 2001 och 2006, fastställt riktlinjer för riksdagens arbete med bl.a. behandlingen av regeringens resultatredovisning.² Av riktlinjerna framgår att riksdagen är en central länk i styrkedjan, både när det gäller ekonomisk styrning och regelstyrning. För att styrningen ska fungera måste riksdagen få information om resultaten, bl.a. om huruvida resurserna har fördelats enligt de politiska prioriteringarna, om avsedda resultat har uppnåtts och om de lagar som riksdagen har antagit har fått avsedda effekter. Utskottens arbete med uppföljning och utvärdering är ett sätt att få en sådan resultatinformation och stärka kopplingen till beslut om lagstiftning och budget. Av riktlinjerna framgår vidare att uppföljningar och utvärderingar inom riksdagen bör ha en framåtblickande inriktning och användas till att ge underlag för väl underbyggda ställningstaganden i utskottens beredningsarbete. Utskottens uppföljning och utvärdering bör enligt riktlinjerna användas som ett instrument för att bedöma vilka eventuella justeringar i budgeten eller lagstiftningen som kan behövas.

Utskottens budgetbetänkanden är centrala dokument i mål- och resultatdialogen mellan riksdagen och regeringen. I dessa har utskotten möjlighet att ta ställning till de resultat som regeringen redovisar i förhållande till de mål som riksdagen har antagit och de medel som riksdagen har anslagit. Regeringen måste enligt riktlinjerna på ett bättre sätt leva upp till riksdagens önskemål om fördjupad resultatredovisning. Detta är enligt riksdagens riktlinjer nödvändigt för att dialogen mellan riksdagen och regeringen ska kunna fortsätta.

1.2 Miljö- och jordbruksutskottets arbete med uppföljning och utvärdering

Miljö- och jordbruksutskottet har under de senaste åren följt upp regeringens resultatredovisningar till riksdagen inom utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, vilka utskottet har behandlat i budgetbetänkandena. Uppföljningsarbetet inom utgiftsområde 23 inleddes 2005 med att följa upp och analysera regeringens redovisning av resultaten av livsmedelspolitiken i budgetpropositionen. Utskottet har därefter årligen gjort uppföljningar som har omfattat både

¹ 4 kap. 8 § regeringsformen.

² Försl. 2000/01:RS1, bet. 2000/01:KU23, framst. 2005/06:RS3, bet. 2005/06:KU21.

resultatredovisningarnas innehåll och struktur och utformning. Utskottet har utifrån uppföljningarna gjort ett antal ställningstaganden, bl.a. om behovet av fortsatt utveckling av indikatorer och vikten av att utskottets ställningstaganden vad gäller ekonomisk styrning uppmärksammas i det fortsatta utvecklingsarbetet. Riksdagen har godkänt det som utskottet har anfört i dessa frågor. Utskottet har dessutom gjort en fördjupad uppföljning av skrotning av fiskefartyg som det lämnade synpunkter på hösten 2011.³

Under senare år har utskottet behandlat följande frågor i särskilda uppföljningar med koppling till utgiftsområde 23:

- Förutsättningar för småskalig livsmedelsproduktion (2005/06:RFR3, bet. 2005/06:MJU8, 2009/10:RFR1, bet. 2009/10:MJU2)
- Fiskepolitiska insatser resultat och konsekvenser för företag inom fiskeområdet (2007/08:RFR3, bet. 2007/08:MJU2)
- Ekologisk produktion och offentlig konsumtion (2010/11:RFR1, bet. 2010/11:MJU2)
- Uppföljning av vissa frågor inom landsbygdsprogrammet (2012/13:RFR4, bet. 2012/13:MJU2).

1.3 Syfte och frågeställningar

I mars 2015 beslutade miljö- och jordbruksutskottet att följa upp regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen för 2016 för utgiftsområdena 20 Allmän miljö- och naturvård och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.⁴ Syftet har varit att ta fram ett beslutsunderlag inför behandlingen av budgetpropositionen för 2016. Uppföljningen har vidare syftat till att ge utskottet ett underlag för den fortsatta dialogen med regeringen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen inom miljö- och jordbruksutskottets beredningsområde.

Uppföljningen har liksom tidigare år avsett jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdena. Detta innebär att det inte har ingått att närmare studera resultaten av de insatser som görs för skogen, djurhälsan, landsbygdsprogrammet eller inom samepolitik eller utbildning och forskning. De indikatorer som rör dessa områden redovisas därför inte i uppföljningen. Uppföljningen har inriktats på att följa upp de synpunkter som utskottet har haft tidigare år på dels redovisade resultat, dels resultatredovisningens struktur. I detta har det även ingått att översiktligt följa redovisningen för de områden som utskottet har följt upp under senare år, bl.a. småskalig livsmedelsproduktion, fiske, ekologiskt jordbruk och vissa frågor inom landsbygdsprogrammet.

Uppföljnings- och utvärderingsgruppen har i sin analys av materialet utgått från bl.a. de synpunkter som utskottet har lämnat i samband med tidigare uppföljningar. En utgångspunkt för gruppens arbete har varit att det ska vara

³ Bet. 2011/12:MJU2.

⁴ Prot. 2014/15:25 miljö- och jordbruksutskottet den 12 mars 2015.

möjligt för utskottet att följa kopplingen mellan mål, insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag för att kunna göra prioriteringar i beredningen av regeringens budgetförslag och genomföra arbetet med uppföljning och utvärdering i enlighet med regeringsformen.

2 Ekonomisk styrning och regeringens resultatredovisning

2.1 Regeringens och riksdagens utvecklingsarbete

Enligt 10 kap. 3 § budgetlagen (2011:203) ska regeringen i budgetpropositionen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen har antagit. Redovisningen ska vara anpassad till utgiftsområdena. Formerna för denna resultatredovisning har varit och är föremål för utvecklingsarbete, inom både riksdagen och regeringen. Utvecklingsarbetets syfte är att ge riksdagen och regeringen bättre underlag för prioriteringsdiskussioner och göra det lättare att bedöma värdet av insatta resurser i förhållande till politiskt beslutade mål. Inom riksdagen har utvecklingen av mål- och resultatstyrningen bl.a. behandlats av Riksdagskommittén och varit föremål för insatser inom olika utskott.

Regeringen har i årets budgetproposition (del 1) informerat riksdagen om utvecklingen av den ekonomiska styrningen i staten. En del av den ekonomiska styrningen är resultatstyrningen som ska bidra till att förverkliga de politiska målen och ge underlag för att bedöma hur utvecklingen ser ut på olika områden i förhållande till dessa mål. Den andra delen, den finansiella styrningen, ska säkerställa att det finns tydliga regler för redovisningen och användningen av statens medel samt skapa en effektiv resursanvändning. Sammantaget ska resultatstyrningen och den finansiella styrningen bidra till att beslut baseras på vad som uppnåtts, och vad detta har kostat, för att på så sätt se till att statens medel används på ett effektivt sätt givet de politiska prioriteringarna.

I budgetpropositionen framför regeringen att det pågår ett arbete inom Regeringskansliet som syftar till att skapa en god ordning i användningen av statens medel samt att tillgängliggöra, använda och analysera den information som tas fram. Vidare anges att Regeringskansliet kontinuerligt arbetar med att synliggöra resultat och utveckla resultatanalyserna. Under våren 2015 har bl.a. ett utvecklingssamarbete och erfarenhetsutbyte pågått mellan Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen i syfte att utveckla resultatredovisningen till riksdagen i budgetpropositionen. Ambitionen har varit att skapa en tydligare uppföljning och analys av måluppfyllelsen som grund för de politiska prioriteringarna och budgetförslaget.

2.2 Resultatredovisningens utformning

I årets budgetproposition har den föregående regeringens vision Bruka utan att förbruka, de övergripande målen för denna samt tillhörande indikatorer ersatts av ett nytt mål och en ny resultatstruktur. Till skillnad från föregående års budgetproposition finns inga mål på resultatområdesnivå.

För att mäta resultaten i förhållande till det nya målet använder regeringen de resultatindikatorer som anges nedan. I sammanställningen anges endast de indikatorer som har använts för de delar av resultatredovisningen som har ingått i denna uppföljning, dvs. jordbruk, fiske och livsmedel. Indikatorerna anges under de rubriker som regeringen valt för olika områden, eftersom det saknas delmål i resultatredovisningen.

Hållbar landsbygd

Konkurrenskraftig livsmedelssektor

- Antal livsmedelsföretag
- Värdet av svensk livsmedellexport
- Antal land- och anläggningsgodkännanden
- Konsumtion inkommande besökare (restaurang och livsmedel)
- Antal kommuner som har kostpolicy
- Mediavärde av internationell press.

Jordbruks- och livsmedelsproduktion

Konkurrenskraft i jordbruksföretagen

- Prisutveckling
- Strukturutveckling
- Andel utbetalda stöd under innevarande stödår.

Regeringen redovisar därutöver statistik, vilken tidigare har redovisats som indikatorer, för att ge en beskrivning av utvecklingen i sektorn. Därutöver har en del statistik bytts ut mot sådan som lämnas varje år. Detta gör det möjligt att få tidsserier i redovisningen. Den indikator som mäter de administrativa kostnadernas utveckling för jordbruks-, skogsbruks-, fiske- och livsmedelsområdet redovisas inte längre, eftersom det inte har gjorts några nya mätningar sedan 2012. Fokus i regelförenklingsarbetet har därtill flyttats från administrativa kostnader till upplevd administrativ börda.

Stödet till jordbruket i norra Sverige

- Förändringar i antalet mjölkföretag i norra Sverige, uppdelat på olika storleksklasser.

Ekologisk produktion och konsumtion

- Utvecklingen av den ekologiska odlingen: Sveriges certifierade areal jordbruksmark som är omställd eller under omställning till ekologisk produktion.
- Utvecklingen av marknaden för ekologiska produkter: Försäljningsökning och andel ekologiska livsmedel.

Miljö, klimat och energi

Miljö

- Förändringar i kväve och fosforutnyttjandet i den svenska jordbrukssektorn.
- Utsläpp av ammoniak från jordbrukssektorn.
- Förändringar i hälso- och miljöriskerna vid användning av växtskyddsmedel.

Klimat och energi

- Totalt tillförd mängd bioenergi
- Utsläpp av växthusgaser från jordbrukssektorn.

Den gemensamma fiskeripolitiken och fiskerinäringen

Ett hållbart fiske

- Biologisk status för fiskbestånd
- Antal bestånd under förvaltningsplaner
- Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde
- Överskridande av fiskekvoter och kvotutnyttjande.

Fiskeriprogrammet/Havs- och fiskeriprogrammet

- Budgetutnyttjande.

Vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism

- Produktion i vattenbruk
- Försäljningsvärde för vattenbruksprodukter
- Antal odlingar
- Antal sysselsatta i vattenbruk.

Livsmedel*Offentlig kontroll och redlighet i livsmedelskedjan⁵*

- Andelen riskbaserade kontroller
- Andelen rapporteringspunkter utan noterad avvikelse i den offentliga kontrollen avseende säker mat och redlig hantering.

Säkra livsmedel och goda matvanor

- Det saknas indikatorer för goda matvanor avseende de delar av resultatredovisningen som har ingått i denna uppföljning.

Offentliga måltider och upphandling

- Indikatorer saknas. Indikatorn antal kommuner som har kostpolicy kan inte längre redovisas eftersom datainsamling inte längre görs.

Internationellt arbete

Regeringen skriver att eftersom de globala målsättningarna är övergripande är det svårt att påvisa konkreta effekter av budgetmedel och/eller svenska insatser. Av den anledningen redovisas inte några indikatorer för avsnittet.

Tryggad livsmedelsförsörjning

- Inga indikatorer anges.

Det globala miljö- och klimatarbetet

- Inga indikatorer anges.

Internationell handel

- För internationell handel hänvisas till indikatorn export- och anläggningsgodkännanden under rubriken en konkurrenskraftig livsmedelssektor.

2.3 Utskottets tidigare ställningstaganden

I förra årets uppföljning konstaterade miljö- och jordbruksutskottet att det pågår ett utvecklingsarbete om den ekonomiska styrningen. Detta arbete gäller både generellt inom Regeringskansliet och specifikt inom Landsbygddepartementet. Målsättningen med arbetet är att utveckla regeringens resultatredovisning till riksdagen. Utskottet ansåg att det var

⁵ Livsmedelsverket har utvecklat de indikatorer som rapporterades tidigare år och de rapporteras därför nu på ett annat sätt än tidigare.

angeläget att dialogen mellan departementet och utskottet vidmakthålls och utvecklas även efter den aviserade departementsförändringen.

Det hade enligt utskottets önskemål tillkommit ett flertal resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder för flera områden, liksom förändringar av vilka resultat som redovisas. Utskottet ansåg att dessa förändringar totalt sett gör det enklare att följa resultatutvecklingen och målpuppfyllelsen för utgiftsområde 23.

Utskottet betonade att det är viktigt att relevanta indikatorer tas fram för det nya mål som ska gälla för utgiftsområdet. Indikatorer bör i första hand mäta resultat och inte insatser eller omvärldsförändringar. Utskottet välkomnade att regeringen hade bytt ut en del statistik mot sådan som gör det möjligt att redovisa längre tidsserier. Slutligen menade utskottet att arbetet med att tydliggöra sambandet mellan mål, statliga insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag bör fortsätta.

2.4 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

En viktig utgångspunkt för utskottets uppföljning och utvärdering är att det ska vara möjligt att följa kopplingen mellan mål, gjorda insatser och uppnådda resultat. Regeringen ska också enligt budgetlagen lämna en redovisning av de resultat som har uppnåtts i verksamheten i förhållande till de mål som riksdagen antagit. I förra årets budgetproposition föreslog regeringen ett nytt övergripande mål för utgiftsområdet, vilket antogs av riksdagen. Utskottet betonade då att det är viktigt att regeringen tar fram relevanta indikatorer för det nya målet. Under avsnittet för resultatredovisning nämns emellertid varken det nya målet eller något annat mål, med undantag för skogspolitikens två jämförbara mål. Det framgår därför inte vilket mål de olika indikatorer som presenteras under ett tjugotal rubriker avser, eller hur de förhåller sig till det nya övergripande målet för utgiftsområdet. Gruppen anser därför att det inte går att utläsa av regeringens resultatredovisning i vilken grad som genomförda insatser har bidragit till att nå det fastställda målet.

Enligt gruppens mening är det önskvärt att regeringens resultatredovisning tydligt anknyter till det nya övergripande målet samt till de övriga mål som finns på området samt att konkreta uppföljningsbara delmål fastställs för de olika resultatområdena. Gruppen anser att detta bör vara en prioriterad fråga för det fortsatta utvecklingsarbetet med mål- och resultatredovisningen för utgiftsområdet eftersom detta skulle skapa bättre förutsättningar för riksdagen att följa kopplingen mellan mål, statliga insatser, uppnådda resultat och regeringens anslagsförslag.

Strukturen har ändrats i och med att den föregående regeringens fyra övergripande mål nu har upphört (strukturen följde tidigare dessa mål). Den nuvarande strukturen är emellertid frikopplad från det nya målet för utgiftsområdet. Regeringen kommenterar inte i vilken utsträckning

genomförda insatser har bidragit till att uppfylla det övergripande målet för utgiftsområdet.

Strukturen har även ändrats när det gäller under vilket resultatområde indikatorer redovisas. Till exempel redovisas livsmedelssektorns konkurrenskraft och tillhörande indikatorer i samband med resultatområdet hållbar landsbygd. Föregående år redovisades dessa indikatorer tillsammans med andra indikatorer som mätte jordbrukssektorns konkurrenskraft.

I förra årets uppföljning av regeringens resultatredovisning menade gruppen att det var positivt att det redovisades statistik om småskalig livsmedelsproduktion. Denna statistik redovisas i årets redovisning i samband med resultatområdet hållbar landsbygd. Gruppen anser att regeringen skulle kunna överväga att besluta om resultatindikatorer för småskalig livsmedelsproduktion eftersom gruppen tidigare har konstaterat att det alltjämt är viktigt att uppmärksamma de frågor som utskottet har lyft fram i tidigare uppföljningar för att förbättra förutsättningarna för den småskaliga livsmedelsproduktionen.

Gruppen pekade i förra årets uppföljning på vikten av långsiktighet i användningen av indikatorer och att relevanta indikatorer redovisas även fortsättningsvis för det föreslagna nya målet. I årets budgetproposition konstaterar gruppen att resultatindikatorer redovisas för flertalet resultatområden, samt att tidigare använda indikatorer återkommer i årets resultatredovisning. Detta är enligt gruppen positivt eftersom det ökar transparensen och gör det möjligt att följa resultatutvecklingen över tid för enskilda resultatområden, trots att ett nytt mål gäller för utgiftsområdet.

Genomgående redovisas statistik som gör det möjligt att redovisa längre tidsserier. Detta är enligt gruppen positivt eftersom det gör det enklare för riksdagen att följa utvecklingen för specifika indikatorer. Problemet kvarstår att resultatindikatorerna i några fall snarare beskriver ett tillstånd eller en utveckling än ett resultat. Detta gör det svårt att direkt kunna påvisa vilka effekter olika insatser har.

Gruppen har tidigare poängterat att det t.ex. är otydligt på vilket sätt som indikatorer för prisutvecklingen och strukturutvecklingen inom jordbruksområdet kan knytas till uppnådda resultat av statliga insatser. Gruppen har förståelse för att det ibland kan vara svårt att direkt påvisa effekterna av insatserna och att resultatindikatorerna av den anledningen ibland beskriver ett tillstånd eller en utveckling snarare än ett resultat. Det vore emellertid önskvärt om regeringen i kommande års resultatredovisningar tydligare anger för vilka resultatområden det saknas lämpliga indikatorer. Det är också viktigt att i möjligaste mån försöka renodla resultatredovisningen till att avse resultat och inte till att redogöra för insatser.

Gruppen noterar att det i årets budgetproposition redovisas indikatorer för utgiftsområdet för flertalet resultatområden. Det saknas dock indikatorer för t.ex. goda matvanor samt offentliga kontroller och upphandling för resultatområdet livsmedel. Avsaknaden av delmål och indikatorer innebär att det inte går att följa mål- och resultatutvecklingen. När det gäller offentliga

måltider och upphandling skriver regeringen att indikatorn antal kommuner som har kostpolicy inte längre kan redovisas eftersom det inte längre görs någon datainsamling. Gruppen anser därför att regeringen bör återkomma i nästa års budgetproposition med förslag på förtydligande av ett uppföljningsbart delmål, samt lämpliga indikatorer för dessa områden.

Inga indikatorer redovisas för resultatområdet internationellt arbete. Gruppen har tidigare år konstaterat att den delar regeringens bedömning att eftersom de globala målsättningarna är övergripande är det svårt att påvisa konkreta effekter av budgetmedel och/eller svenska insatser. Gruppen vill dock samtidigt understryka vikten av att det går att mäta resultaten av de mål som används. Nyttan av att redovisa resultatutvecklingen i avsaknad av ett uppföljningsbart delmål kan diskuteras.

Gruppen vill återigen peka på vikten av att regeringen analyserar frågan om hur resultatet av statens insatser ska redovisas och analyseras när en så stor andel finansieras av EU och när statens rådighet är begränsad. Gruppen ser fram emot att regeringen redovisar sina överväganden i denna fråga i nästa års budgetproposition.

I förra årets betänkande om regeringens förslag i budgetpropositionen för 2015 framförde utskottet att det var angeläget att dialogen vidmakthålls och utvecklas även efter den aviserade departementsförändring som trädde i kraft den 1 januari 2015. Miljö- och jordbruksutskottets uppföljnings- och utvärderingsgrupp noterar att regeringen i årets budgetproposition inte kommenterar det faktum att det under ett antal år har förts en årligt återkommande dialog om utvecklingen av resultatredovisningen i budgetpropositionen för utgiftsområde 23 mellan regeringen och miljö- och jordbruksutskottet.

Gruppen upplever att denna dialog har varit till nytta för bägge parter och att resultatredovisningen har utvecklats och förbättrats i flera avseenden som ett resultat av denna dialog. Dessutom pågår det ett utvecklingsarbete och erfarenhetsutbyte mellan Regeringskansliet och Riksdagsförvaltningen i syfte att utveckla resultatredovisningen till riksdagen i budgetpropositionen. Gruppen vill poängtera att det är önskvärt att mål- och resultatdialogen mellan regeringen och utskottet fortsätter även i framtiden.

Gruppen noterar att regeringens resultatredovisning i utgiftsområde 20 och 23 ger delvis olika bilder av resultat och behov av åtgärder när det gäller övergödning. En möjlighet att göra resultatredovisningen till riksdagen tydligare är att redovisa tidsserier med resultat för olika områden. Gruppen ser fram emot att ta del av en tydligare resultatredovisning.

3 Redovisade resultat inom utgiftsområde 23

3.1 Mål och anslag

Målet för utgiftsområde 23 är att insatserna ska bidra till goda förutsättningar för arbete, tillväxt och välfärd i alla delar av landet. De gröna näringarna ska vara livskraftiga och bidra till klimatomställningen och att naturresurserna används hållbart.

Inom utgiftsområde 23 finns 26 anslag. I tabellen nedan redovisas utgiftsutvecklingen för de anslag som har ingått i denna uppföljning, dvs. anslagen inom jordbruks-, fiske- och livsmedelsområdena.

Tabell 1 Utgiftsutveckling inom jordbruk, fiske och livsmedel (mnkr)

<i>Anslag</i>	<i>Utfall 2014</i>	<i>Budget 2015</i>	<i>Förslag 2016</i>	<i>Beräknat 2017</i>	<i>Beräknat 2018</i>	<i>Beräknat 2019</i>
Jordbruk						
1:8 Statens jordbruksverk	535	501	531	524	533	546
1:9 Bekämpande av växtskadegörare	5	5	5	5	5	5
1:10 Gärdsstöd m.m.	6 149	6 097	7 632	6 387	6 304	6 300
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	131	129	128	127	126	126
1:12 Finansiella korrigeringar m.m.	27	75	75	75	75	75
Fiske						
1:13 Strukturstöd till fisket m.m.	22	46	24	24	24	24
1:14 Från EU-budgeten finansierade strukturstöd till fisket m.m.	66	143	137	147	123	112
Livsmedel						
1:15 Livsmedelsverket	304	303	315	317	320	325
1:16 Konkurrenskraftig livsmedelssektor	85	50	76	125	128	128
1:17 Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	42	43	43	43	43	43

Källa Prop. 2015/16:1 utg. Omr. 23.

3.2 Resultat hållbar landsbygd

Inom utgiftsområde 23 redovisas ett antal indikatorer för konkurrenskraftig livsmedelssektor i samband med resultatområdet hållbar landsbygd.

Tabell 2 Resultatmått som redovisas för området hållbar landsbygd

	<i>Redovisat resultat</i>
- Antal livsmedelsföretag	Statistik redovisas för åren 2008, 2011 och 2014. Under perioden 2008–2014 ökade antalet livsmedelsföretag med 19 %.
- Värdet av svensk livsmedelsexport	Statistik redovisas för åren 2008, 2011 och 2014. Under perioden 2008–2014 ökade livsmedelsexporten med 46 %.
- Antal land- och anläggningsgodkännanden	Statistik redovisas för 2008, 2011 och 2014. Antal godkännanden av Sverige som land eller enskilda anläggningar i Sverige för export av en viss vara till ett visst mottagarland ökade från 6 år 2008 till 32 år 2014.
- Andel kommuner med kostpolicy (grundskola)	Statistik redovisas för 2011 och 2014. Andelen kommuner med en kostpolicy ökade från 45 % till 62 % mellan 2011 och 2014.
- Mediavärde av internationell press	Statistik redovisas för 2011 och 2014. Mediavärdet av internationell press mer än fyrdubblades mellan 2011 och 2014 från 120 mnkr till 506 mnkr.
- Konsumtion inkommande besökare	Statistik redovisas för 2008, 2011 och 2014. Under perioden 2008–2014 ökade inkommande besökares konsumtion med 28 %.

Regeringen redovisar statistik över småskalig livsmedelsproduktion i samband med konkurrenskraftig livsmedelssektor även om måtten inte är uttalade indikatorer. Statistiken redovisades även av den föregående regeringen.

Tabell 3 Resultatmått som redovisas för området småskalig livsmedelsproduktion

	<i>Redovisat resultat</i>
Småslakterier	Statistik redovisas för 2008, 2011 och 2014. Antalet småslakterier ökade med 49 % mellan 2008 och 2014.
Dryckesvaruindustri (<10 anställda)	Statistik redovisas för 2008, 2011 och 2014. Antalet företag ökade med 211 % mellan 2008 och 2014.
Mejeri- och glassindustri (<10 anställda)	Statistik redovisas för 2008, 2011 och 2014. Antalet företag ökade med 56 % mellan 2008 och 2014.
Frukt-, bär- och grönsaksindustri (<10 anställda)	Statistik redovisas för 2008, 2011 och 2014. Antalet företag ökade med 82 % mellan 2008 och 2014.
Industri för bageri- och mjölprodukter (<10 anställda)	Statistik redovisas för 2008, 2011 och 2014. Antalet företag ökade med 2,3 % mellan 2008 och 2014.

Regeringens analys och slutsatser

I analysen betonar regeringen landsbygdsprogrammets betydelse för att uppfylla Sveriges miljömål och mål för den regionala tillväxtpolitiken. Regeringen kommenterar inte i vilken utsträckning livsmedelssektorn har bidragit till att uppfylla t.ex. mål för den regionala tillväxtpolitiken.

3.3 Resultat jordbruks- och livsmedelsproduktion

Konkurrenskraft i jordbruksföretagen

I tabellen nedan görs en kort sammanfattning av regeringens resultatredovisning för resultaten för jordbruks- och livsmedelsproduktion.

Tabell 4 Resultatindikatorer för jordbruks- och livsmedelsproduktion

<i>Redovisat resultat</i>	
<i>Prisutveckling</i>	
– Avräkningsprisindex för jordbruksprodukter, vegetabilier och animalier	Statistik redovisas för 2012–2015. Följande förändring i index kan noteras mellan 2012 och 2015: –4,4 % för jordbruksprodukter, –6,1 % för vegetabilier och –3,1 % för animalieproduktionen.
– Index för produktionsmedelspriser (djurfoder, energi och smörjmedel, gödnings- och jordförbättringsmedel och produktionsmedel totalt)	Statistik redovisas för 2012–2015. Följande förändring i index kan noteras mellan 2012–2015: 1,3 % för jordbrukets produktionsmedel totalt, varav djurfoder –6,2 %, energi- och smörjmedelspriserna –11,1 %, gödnings- och jordförbättringsmedel 1,8 %.
– Genomsnittliga priser på jordbruksmark	Statistik redovisas för 1995 och 2010–2013. Priserna minskade med 2,4 % mellan 2012 och 2013. Priserna har mer än fyrdubblats sedan 1995.
– Index för genomsnittliga arrendepreiser på jordbruksmark	Statistik redovisas för 1995 och 2011–2014. Arrendepreiserna har mer än fördubblats sedan 1995.
<i>Strukturutveckling och företagande</i>	
– Antalet sysselsatta i Sverige inom jordbruket	Statistik redovisas för 2006, 2008, 2010, 2012 och 2013. Statistiken redovisas totalt respektive uppdelat på kvinnor och män. Antalet sysselsatta inom jordbruket minskade med 1,3 % mellan 2012 och 2013. Under perioden 2006–2013 ökade det totala antalet sysselsatta inom jordbruket med nästan 8 %. År 2013 var 24 % kvinnor och 76 % män sysselsatta inom jordbruket.
– Antalet jordbruksföretag	Statistik redovisas för 2003, 2007, 2010, 2013 och 2014. På grund av definition av företag ändrats går det endast att jämföra

- antalet företag fr.o.m. 2010. Antalet jordbruksföretag har minskat med 7,4 % under perioden 2010–2014.
- Driftsresultat för jordbruket Statistik redovisas för 2010–2013. Driftsresultatet minskade med 5,2 % mellan 2010 och 2013.
 - Antalet nya företag inom de gröna näringarna Statistik redovisas för 2010–2014. Antalet företag ökade med 27 % under perioden 2010–2014.
 - Antalet växtodlingsföretag och företag med husdjur, varav företag med mjölkkor och övriga företag Statistik redovisas för 2010, 2013 och 2014. Under perioden 2010–2014 skedde följande utveckling: antalet växtodlingsföretag –5,9 %, antalet företag med husdjur –12,9 %, antalet övriga företag –5,7 %, och antalet företag med mjölkkor –20,1 %.
 - Antalet mjölkkor, slaktsvin och smågrisar Statistik redovisas för 2004, 2005, 2008, 2010, 2012 och 2014. Under perioden 2004–2014 minskade antalet mjölkkor med nära 60 000 djur (–15 %), slaktsvin minskade med ca 238 000 (–22 %) och smågrisar minskade med ca 153 000 (–29 %). Antalet slaktgrisar (ca 5 000) och antalet smågrisar (ca 5 000) ökade emellertid något mellan 2012 och 2014.
 - Areal åkermark, varav spannmålsareal och vallareal Statistik redovisas för 2003, 2007, 2010, 2013 och 2014. Åkerarealen ökade under perioden 2003–2014 med 85 500 ha (+4 %). Arealen spannmålsareal minskade med ca 119 500 ha (–10 %), och arealen vallareal ökade med 205 000 ha (+21 %) under samma period. Spannmålsarealen ökade emellertid med ca 50 000 ha mellan 2013 och 2014, medan vallarealen minskade med ca 8 000 ha under samma period.

Administration

- Andel utbetalt gårdsstöd År 2014 betalades 98,4 % av gårdsstödet ut den 1 december (första möjliga dag för utbetalning). Totalt hade 99,5 % av gårdsstödet utbetalats före årsskiftet. Andelen utbetald stöd under 2014 var den högsta hittills.

Stödet till jordbruket i norra Sverige

Som indikator för att mäta stödet till jordbruk i norra Sverige används förändringen i antalet mjölkföretag uppdelat på olika storleksklasser och Jordbruksverkets årliga utvärdering av det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige.

Indikatorn för antalet mjölkföretag redovisas för åren 2006–2014, uppdelat på storleksklasserna 1–24, 25–75 och över 75 kor. Statistiken visar att antalet mjölkföretag har minskat relativt kraftigt för de två mindre storleksklasserna, medan det har skett en ökning för de större mjölkföretagen. Jordbruksverkets utvärdering visar att antalet företag i norra Sverige med mjölk-, svin- och äggproduktion har minskat kontinuerligt under de senaste fem åren. Den totala produktionen för flertalet av de stödberättigade produktionsgrenarna har emellertid ökat något under de senaste två åren.

Ekologisk produktion och konsumtion

Regeringen redovisar resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder för ekologisk produktion och konsumtion. Andra bedömningsgrunder inkluderar Jordbruksverkets statistik för ekologisk odling och försäljningsstatistik för ekologiska produkter från Ekoweb i samarbete med Statistiska centralbyrån. Regeringen betonar att betydande insatser för ekologisk produktion görs inom flera områden och omfattar hela livsmedelskedjan, t.ex. stöd till ekologisk produktion inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Av redovisningen framgår att den ekologiska odlingen har ökat kontinuerligt i Sverige. Målet i landsbygdsprogrammet för 2007–2013 om 20 procent odlad ekologisk areal har uppnåtts i några regioner. Av Sveriges totala certifierade areal jordbruksmark var 17 procent omställd eller under omställning till ekologisk produktion 2014. Den ekologiska livsmedelsförsäljningen ökade med 4,3 miljarder kronor 2014. Det innebär en ökning i försäljningen med 38 procent mellan 2013 och 2014. Andelen sålda ekologiska livsmedel inom den offentliga marknaden ökade med över 15 procent under 2014. Av alla sålda livsmedel 2014 var 5,6 procent ekologiska, vilket ska jämföras med drygt 4 procent 2013.

Regeringens analys och slutsatser

Regeringen konstaterar att reformerna av den gemensamma jordbrukspolitiken under 1990- och 2000-talen har inneburit att den har blivit alltmer marknadsorienterad samt att jordbrukarna arbetar på en alltmer internationellt konkurrensutsatt marknad. Avräkningspriserna och kostnaderna för insatsvaror har varierat stort under de senaste åren. Av regeringens analys framkommer specifikt att kostnaden för insatsvaror har stigit mer än avräkningspriserna för animalier. Detta har haft en negativ effekt på produktionen av animalier och framför allt mjölk.

När det gäller stödet till jordbruket i norra Sverige noterar regeringen att mjölkproduktionen är den helt dominerande produktionsgrenen. När det gäller antalet mjölkkor uppvisar de olika stödområdena en olikartad utveckling. Det pågår enligt regeringen en storleksrationalisering i kustområdet och i de södra delarna av norra Sverige.

Regeringen konstaterar att satsningarna för att främja ekologisk produktion och konsumtion har bidragit till en ökning av både den ekologiska odlingen och marknaden för ekologiska produkter.

3.4 Resultat miljö, klimat och energi

Miljö

Indikatorer som mäter effektiviteten för kväve och fosfor beräknat från nationell gårdsbalans redovisas för 2005, 2007, 2009 och 2011. Effektiviteten av kväveanvändningen har ökat från 39 procent 2005 till 43 procent 2011 för kväve och från 64 procent 2005 till 88 procent 2011 för fosfor. Utsläppen av

ammoniak från jordbruket har minskat med 400 ton mellan 2011 och 2012. Jordbrukets utsläpp av ammoniak uppgick till 44 000 ton 2012. Hälsoriskerna vid användning av växtskyddsmedel har minskat med ca 75 procent 2012 jämfört med basåret 1988, medan miljöriskerna under samma period har minskat med ca 35 procent. Indexen visar att riskerna har legat på ungefär samma nivå sedan 1995. En viss ökning har skett sedan 2010 när det gäller miljöriskindexet.

Klimat och energi

Indikatorer som visar utsläpp av växthusgaser från jordbruket för 2003–2013 redovisas. Utsläppen från jordbruket motsvarade knappt 7,4 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2003. Motsvarande siffra hade minskat till ca 6,9 miljoner ton koldioxidekvivalenter 2013. Utsläppen av metan och lustgas från jordbruket fortsätter att minska. Utsläppen har minskat med ca 13 procent under perioden 1990–2013. Minskningen beror framför allt på ett minskat antal nötkreatur och svin samt förbättrad gödselhantering.

En indikator för totalt tillförd mängd bioenergi för 2003–2013 redovisas. Den större delen av bioenergin kommer från skogssektorn och till stor del från industrins biprodukter. Samtidigt konstateras att jordbruket bidrar med en liten men ökande del av Sveriges bioenergiproduktion. Biogas från jordbruket fortsätter att öka och produktionen ökade med 64 procent mellan 2012 och 2013.

Regeringens analys och slutsatser

Belastningen av växtnäringsämnen på havet och övergödningen i vattendragen minskar, även om övergödningens problem alltjämt kvarstår i många områden. Regeringen konstaterar att Sveriges beting i fråga om utsläppen av kväve är på god väg att uppfyllas. Insatserna för att minska utsläppen av övergödande ämnen bör därför fokusera på att minska utsläppen av fosfor.

Regeringen konstaterar att jordbrukets utsläpp av växthusgaser långsiktigt har minskat till följd av en minskad användning av mineralgödsel och minskad djurhållning. Samtidigt konstaterar regeringen att livsmedelsproduktionen inte har minskat i samma utsträckning. Det innebär att effektiviteten i produktionen har förbättrats och att klimatpåverkan per producerad enhet är mindre. Produktionen av biogas från jordbruket fortsätter att öka. Regeringen understryker att det bedrivs ett kontinuerligt arbete för att minska beroendet av fossil energi i de gröna näringarna.

3.5 Resultat den gemensamma fiskeripolitiken och fiskerinäringen

Ett hållbart fiske

Tabell 5 Resultatindikatorer för ett hållbart fiske

	Redovisat resultat
Biologisk status för fiskbestånd	Av EU:s gemensamma fiskbestånd har andelen bestånd som är inom biologiskt säkra gränser ökat från 23 % 2003 till 55 % 2015. En osäkerhet kring beståndsuppskattning för torsken i Östersjön innebar att kvoten för det östra torskbeståndet minskades för 2015. Även det västra torskbeståndet minskades, eftersom fisketrycket inte hade sänkts i tillräcklig grad. Utvecklingen för vild lax i Östersjön är fortsatt oroande, vilket fick till följd att kvoten minskade ytterligare inför 2015. Kvoten för sillbeståndet ökades för 2015, medan kvoten minskades för skarpsill. Åtgärder för att minska bifångster och utkast av torsk i Kattegatt vidtogs tillsammans med Danmark.
Svenska yrkesfiskets förädlingsvärde	Förädlingsvärdet för den svenska fiskeflottan har ökat totalt med drygt 15 % mellan 2008 och 2013. Stora skillnader kan observeras för olika typer av fisken och för olika storlekar på fartyg. Det småskaliga fisket, dvs. fartyg under 12 meter med passiva redskap, uppvisar låga förädlingsvärden, medan de stora fartygen över 24 meter med aktiva redskap uppvisar höga och ökande förädlingsvärden.
Antal fiskbestånd under förvaltningsplaner	Samtliga förvaltningsplaner följdes.
Antal överskridna fiskekvoter	0
Kvotutnyttjande	Fisket på sex kvoter stoppades under 2014 efter det att de svenska kvoterna var uppfiskade. Utnyttjandet var generellt högt.

Fiskeriprogrammet/Havs- och fiskeriprogrammet

För att följa fiskeriprogrammets resultatutveckling redovisas programmets budgetutnyttjande. Havs- och fiskeriprogrammet var inte aktuellt under 2014 eftersom programmet då höll på att utarbetas. Andelen beviljade stöd uppgår till 98 procent av den totala programbudgeten för perioden, även om variationer förekommer mellan de fem prioriterade områdena. Målvärdet är 100 procents utnyttjande av medlen över programperioden.

Tabell 6 Budgetutnyttjande för de fem prioriterade områdena (PO) inom fiskeriprogrammet, utfall 2007–2014

PO1 Åtgärder för anpassning av gemenskapens fiskeflotta	99 %
PO2 Vattenbruk, inlandsfiske, beredning och saluföring av fiskeri- och vattenbruksprodukter	97 %
PO3 Åtgärder av gemensamt intresse	99 %
PO4 Hållbar utveckling av fiskeområden	97 %
PO5 Tekniskt stöd	98 %

*Vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism***Tabell 7 Resultatindikatorer som redovisas för området vattenbruk, fritidsfiske och fisketurism**

	Redovisat resultat
Produktion (ton)	Statistik redovisas för perioden 2009–2013 uppdelat på matfisk och sättfisk. Perioden 2009–2013: matfisk +43 % och sättfisk +2 %.
Försäljningsvärde (mnkr)	Statistik redovisas för perioden 2009–2013 uppdelat på matfisk och sättfisk. Perioden 2009–2013: matfisk +69 % och sättfisk +15 %.
Antal odlingar	Statistik redovisas för perioden 2009–2013 uppdelat på matfisk och sättfisk. Perioden 2009–2013: matfisk –23 % och sättfisk –13 %.
Antal sysselsatta	Statistik redovisas för perioden 2009–2013 uppdelat på totalt respektive kvinnor och män. Perioden 2009–2013: totalt –1 %, kvinnor +16 % och män –4 %. Mellan 2012 och 2013 ökade antalet anställda kvinnor med 25 % och antalet män med 12 %.

Regeringens analys och slutsatser

Antalet fiskbestånd inom biologiskt hållbara gränser ökar, även om utvecklingen för torsken i Östersjön alltjämt är oroande. Regeringen anser därför att kvoterna måste anpassas och att förvaltningsåtgärder måste vidtas för att förbättra förutsättningarna för torskens beståndsutveckling.

Av regeringens analys framgår att EU:s reformerade gemensamma fiskeripolitik skapar bättre förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske. Den nya fiskeripolitiken innebär en utveckling mot ett mer hållbart fiske. Det gäller både ur biologisk synpunkt och ur ett näringslivsperspektiv. Regeringen konstaterar att den höga budgetutnyttjandegraden för fiskeriprogrammet 2007–2013 innebär att målet för fiskeriprogrammet utifrån resultatindikatorn är uppnått för budgetperioden.

Avslutningsvis lyfter regeringen fram att det svenska vattenbruket uppvisar en positiv utveckling i form av en ökad omsättning och en relativt stabil sysselsättningsökning. Regeringen konstaterar att det finns utrymme för det

svenska vattenbruket att ta en betydligt större marknadsandel på den nationella marknaden, samtidigt som det är viktigt att vattenbruket är långsiktigt hållbart.

3.6 Resultat livsmedel

Offentlig kontroll och redlighet i livsmedelskedjan

Tabell 8 Resultatindikatorer för offentlig kontroll och redlighet i livsmedelskedjan

	Redovisat resultat
Andelen riskbaserad kontroll, kommunernas kontroll av livsmedelsanläggningar	Statistik redovisas för 2012 och 2013 uppdelat på andel av kontrollerade anläggningar i högsta riskklass. 64 % av myndigheterna har kontrollerat flertalet (91–100 %) av de livsmedelsanläggningar som är placerade i de högsta riskklasserna. Motsvarande siffra för 2012 var 54 %.
Andelen riskbaserad kontroll, kommunernas kontroll av dricksvattenanläggningar	Statistik redovisas för 2012 och 2013 uppdelat på andel av kontrollerade anläggningar i högsta riskklass. 59 % av myndigheterna har kontrollerat flertalet (91–100 %) av de dricksvattenanläggningar som är placerade i de högsta riskklasserna. Motsvarande siffra för 2012 var 62 %.
Säker mat och redlig hantering, resultat vid Livsmedelsverkets kontroll	Statistik redovisas för 2012–2014. Andelen rapporteringspunkter utan avvikelse har ökat med 4 % mellan 2012 och 2014 till 88 %.

Förutom de specificerade indikatorerna redovisas också en sammanställning av några av de aktiviteter som har genomförts när det gäller utbildningar riktade mot kontrollmyndigheter för att öka kompetensen i livsmedelskontrollen, t.ex. antalet vägledningar och kontrollhandböcker och antalet utbildningar/utbildningstillfällen/deltagare.

Säkra livsmedel och goda matvanor

Inga indikatorer redovisas för goda matvanor för att säkerställa att konsumenter har förutsättningar att göra medvetna val vad gäller hälsosam och säker mat. Regeringen redogör bl.a. för symbolen Nyckelhålet och amningen av barn,

Matsvinn

Inga indikatorer redovisas. Det redogörs för olika insatser som görs i syfte att minska matsvinnet.

Offentliga måltider och upphandling

I resultatbeskrivningen redogörs för antalet måltider inom skola, vård och omsorg, samt statens, kommunernas och landstingens kostnader för livsmedel och måltidstjänster. Därutöver redogörs för inrättandet av det nationella kompetenscentrumet för måltider inom vård, skola och omsorg.

Regeringens analys och slutsatser

Inledningsvis konstaterar regeringen att det finns stora variationer mellan hur väl den svenska livsmedelskontrollen fungerar. Regeringen lyfter fram att antalet kontroller på regional och lokal nivå har ökat med 36 procent mellan 2011 och 2013. Det krävs emellertid fortsatta insatser för att man ska nå de nationella målen för livsmedelskontrollen. Stora skillnader kan observeras mellan olika kommuner, dvs. å ena sidan kommuner som i allt väsentligt uppfyller kraven och å andra sidan kommuner som uppvisar allvarliga brister i sin kontroll.

Regeringen betonar därför vikten av ett fortsatt arbete för att skapa en effektiv och likvärdig kontroll i hela landet. Det bedöms också vara fortsatt angeläget att öka konsumenternas förtroende för redligheten i livsmedelsproduktionen och att stärka samordningen mellan kontrollmyndigheter för att likrikta och ytterligare riskbasera kontrollen.

I analysen betonar regeringen att det fortfarande finns ett stort behov av att förbättra matvanorna, särskilt i vissa grupper. Avslutningsvis betonas att den offentliga upphandlingen av livsmedel är betydelsefull för kvaliteten på måltiderna inom den offentliga sektorn. Upphandlande myndigheter behöver även fortsättningsvis stöd, information och vägledning för att kunna genomföra upphandlingar av livsmedel av önskvärd kvalitet.

3.7 Resultat internationellt arbete

Tryggad livsmedelsförsörjning

Regeringen redovisar bl.a. det arbete som görs inom FN:s jordbruks- och livsmedelsorganisation (FAO) för att trygga den globala livsmedelsförsörjningen.

Det globala miljö- och klimatarbetet

Regeringen betonar att klimatet både påverkar och påverkas av jord- och skogsbruk och annan markanvändning i Sverige och andra länder. Det gäller inte minst utvecklingsländer. Regeringen redogör för det klimatarbete som pågår på olika nivåer, t.ex. arbetet under 2014 och 2015 för att få till stånd ett nytt rättsligt bindande globalt klimatavtal. Andra frågor som tas upp rör det nordiska fiskesamarbetet och de utmaningar som fisket står inför samt arbetet med EU:s strategi för Östersjöregionen.

Internationell handel

Ingen indikator redovisas för resultatområdet, men regeringen anger en annan bedömningsgrund, nämligen att Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets arbete har bidragit till att lösa ett tjugotal exportrelaterade ärenden under 2014. Detta arbete har möjliggjort svensk export av framför allt animaliska produkter. I avsnittet redogörs bl.a. för det pågående arbetet med att avsluta Doharundan och andra internationella förhandlingar som bidrar till en mer transparent och öppen världshandel.

Regeringens analys och slutsatser

Regeringen bedömer att det internationella arbetet bidrar till att nå målen för arbetet, t.ex. en öppnare och mer marknadsanpassad handel, klimathänsyn, utvecklingshänsyn, hållbar produktion i jordbruks-, fiske- och skogsnäringen och säkra livsmedel. I analysen konstaterar regeringen att millenniemål 1 är inom räckhåll. Beslutet att anta en FAO-strategi för regeringens arbete visar på den vikt som Sverige lägger vid organisationens arbete och organisationens betydelse för svensk och global utvecklingspolitik.

Myndigheternas konkreta arbete bidrar enligt regeringen till att hjälpa företag in på nya marknader i världen. Vidare anser regeringen att arbetet med att minska hindren för svensk export genom att verka för exportgodkännanden och lösa exportrelaterade problem i tredjeland är viktigt för att svenska företag ska kunna komma in med nya produkter på dessa marknader.

3.8 Utskottets tidigare ställningstaganden

Jordbruksområdet

I förra årets uppföljning konstaterade miljö- och jordbruksutskottet bl.a. att gårdsstödet och vissa stöd inom landsbygdsprogrammet alltjämt har stor betydelse för att upprätthålla inkomsterna inom det svenska jordbruket. Utskottet noterade att antalet mjölkkor, slaktsvin och smågrisar minskade relativt kraftigt under perioden 2005–2013. Vidare menade utskottet att det var viktigt att beakta behovet av att följa upp resultatet av de åtgärder som vidtas inom ramen för Konkurrenskraftsutredningen (L 2013:01).

Utskottet noterade att informationen om ekologiskt jordbruk hade utvecklats i förra årets budgetproposition då ekologisk produktion och konsumtion hade fått en egen rubrik och tillhörande indikatorer. Den ekologiska odlingen och marknaden för ekologiska produkter hade enligt utskottet utvecklats positivt. Det var enligt utskottets mening viktigt att jordbrukets administrativa kostnader begränsas så långt det är möjligt samtidigt som syftet med regelverket inte äventyras. De vidtagna åtgärderna för att minska jordbrukets administrativa kostnader hade enligt utskottet varit framgångsrika i och med att kostnaderna minskade med 42 procent under perioden 2006–2012.

Fiskeområdet

I förra årets uppföljning välkomnade utskottet att havs- och fiskeriprogrammet för budgetperioden 2014–2020 kommer att inkludera finansiering av åtgärder som ska underlätta genomförandet av EU:s nya fiskeripolitik, bl.a. det successiva införandet av ett utkastförbud, och även göra det möjligt att genomföra vissa av EU:s miljödirektiv, t.ex. havsmiljödirektivet. Utskottet ansåg vidare att det var positivt att antalet bestånd inom biologiskt säkra gränser ökar. Slutligen anförde utskottet att det är viktigt att minska företagens administrativa kostnader inom fiskeområdet utan att syftet med regelverket äventyras.

Livsmedelsområdet

Utskottet noterade att resultatredovisningen innehåller resultatindikatorer för offentlig kontroll i livsmedelskedjan, vilket gör det enklare att bedöma resultatutvecklingen inom området. Samtidigt kvarstod vissa brister då det saknades indikatorer som inriktas mot konsumentbeteende.

Utskottet framförde att arbetet med att öka kontrollen av redligheten i livsmedelshanteringen är fortsatt angeläget och att det därför vore värdefullt om regeringen kunde återkomma och redogöra för vilka resultat som Livsmedelsverkets resursförstärkning för att motverka livsmedelsfusk ledde till. Vidare menade utskottet att arbetet med att stärka samordningen av livsmedelskontrollen för att likrikta och ytterligare riskbasera kontrollen bör fortsätta.

Utskottet ansåg att det var positivt att det redovisas statistik om småskalig livsmedelsproduktion. Vidare noterade utskottet att antalet företag inom den småskaliga livsmedelsproduktionen fortsätter att öka. Regeringen borde i budgetpropositionen årligen redovisa vilka åtgärder som vidtagits med anledning av utskottets tidigare uppföljningar.

Landsbygdsprogrammet

Utskottet ansåg att det var glädjande att de iakttagelser som framfördes i miljö- och jordbruksutskottets och näringsutskottets utvärdering av delar av landsbygdsprogrammet hade beaktats vid utformningen av det nya programmet för 2014–2020. Vidare menade utskottet att det var viktigt att de synpunkter som utskottet tidigare har uppmärksammat beaktas både i slutfasen av framtagandet av det nya landsbygdsprogrammet och därefter i det fortlöpande arbetet.

3.9 Uppföljnings- och utvärderingsgruppens iakttagelser och bedömningar

Jordbruksområdet

I förra årets budgetproposition konstaterade regeringen att det behövs en ny samlad strategi för att stärka jordbrukssektorns konkurrenskraft. Konkurrenskraftsutredningen (L 2013:01) har haft i uppdrag att utreda möjligheterna för en framtida livskraftig jordbruks- och trädgårdsproduktion. Utredningen överlämnades till Näringsdepartementet våren 2015. Enligt gruppens bedömning är det viktigt att beakta behovet av att kunna följa upp resultatet av de åtgärder som kommer att vidtas.

Som en följd av den kraftiga obalansen på marknaden för svenskt griskött som uppstod under 2013 och våren 2014 utarbetades en handlingsplan av värdekedjans aktörer. Handlingsplanen innehåller åtgärder på både lång och kort sikt och rör såväl grisföretag som slakterier, dagligvaruhandeln och stat. Regeringen konstaterar att handlingsplanen har fungerat som ett viktigt styrinstrument för åtgärder på branschnivå. Gruppen välkomnar handlingsplanen och emotser en redovisning i nästa års budgetproposition av vilka effekter som de olika åtgärderna har haft för att vända den negativa utvecklingen för marknaden för svenskt griskött.

Krisen i mjölknäringen fördjupades under 2014 och våren 2015. Den djupa nedgången i världsmarknadspriserna för mjölk i kombination med att stora investeringar hade gjorts i nya mjölkstallar under senare år ledde till likviditets- och soliditetsproblem för många svenska mjölkföretag. Regeringen bemyndigades att under 2015 ge staten betalningsansvar för kreditgarantier riktat till mjölkföretag som under senare år gjort väsentliga investeringar i ökad mjölkproduktion. En handlingsplan med 87 åtgärder togs fram av organisationer, företag och myndigheter med koppling till mjölkproduktion för att på kort och lång sikt utveckla branschen. Gruppen välkomnar handlingsplanen och emotser en redovisning i nästa års budgetproposition av vilka effekter de olika åtgärderna har haft för att vända den negativa utvecklingen för svensk mjölkproduktion.

Gruppen har vid tidigare tillfällen lyft fram att det är positivt att regeringen i vissa fall kompletterar resultatredovisningen i budgetpropositionen med särskilda resultatskrivelser. Regeringen kan därför överväga om särskilda resultatskrivelser vore lämpliga när det gäller redovisningen av vilka effekter som åtgärderna för att vända den negativa utvecklingen på marknaden för svenskt griskött och svensk mjölkproduktion har haft.

Regeringen skriver att insatser inom flera områden i livsmedelskedjan har lett till en ökning av både den ekologiska odlingen och marknaden för ekologiska produkter. Gruppen noterar denna utveckling och vill betona det nya landsbygdsprogrammets betydelse för utvecklingen av den ekologiska produktionen och konsumtionen.

Gruppen konstaterar att fokus i regelförenklingsarbetet har flyttats från administrativa kostnader till upplevd administrativ börda. Regeringen skriver

samtidigt att regelverket för den gemensamma jordbrukspolitiken har blivit krångligare som ett resultat av den senaste reformen som beslutades i december 2013. Gruppen anser därför att det vore värdefullt om regeringen kunde förtydliga i vilken utsträckning detta kommer att leda till en ökning av jordbrukets administrativa kostnader, eftersom dessa kostnader minskade med 42 procent under perioden 2006–2012. Det är enligt gruppen fortsatt viktigt att arbetet med att minska företagens administrativa kostnader och upplevda administrativa börda fortsätter.

Fiskeområdet

Statens insatser inom fiskeområdet är i hög grad inriktade på tillämpning av EU:s regleringar och stödsystem. Gruppen ser positivt på att antalet bestånd inom biologiskt säkra gränser ökar, även om utvecklingen för torsken i Östersjön fortfarande är oroande. Regeringen menar att genomförandet av EU:s reformerade gemensamma fiskeripolitik skapar förutsättningar för att nå målen om ett hållbart fiske framöver. Gruppen delar denna uppfattning.

Regeringen bedömer att nuvarande kontrollregler inom EU måste anpassas till de nya regler som är beslutade enligt grundförordningen och att insatser måste göras under innevarande och kommande år för att informera verksamhetsutövarna om de regelförändringar som införs. Gruppen anser att det är viktigt att minska företagens administrativa kostnader inom fiskeområdet utan att syftet med regelverket äventyras.

Regeringens bedömning är att den höga budgetutnyttjandegraden visar att målet för fiskeriprogrammet utifrån den fastställda indikatorn har uppnåtts. Gruppen menar att det är positivt att budgetutnyttjandegraden har ökat, men anser samtidigt att det är tveksamt hur detta bidrar att nå det fastställda målet för utgiftsområdet. Enligt gruppens mening är det framför allt positivt att nyttjandegraden inom prioriterat område 2, vattenbruk, insjöfiske samt beredning och saluföring har ökat relativt kraftigt sedan redovisningen i förra årets budgetproposition.

Livsmedelsområdet

Livsmedelsverket har tidigare anvisats medel för att motverka livsmedelsfusk. Förra året framförde gruppen att det vore värdefullt om regeringen kunde återkomma och redogöra för vilka resultat som resursförstärkningen ledde till. Gruppen anser att det alltjämt vore angeläget med en sådan redovisning av uppnådda resultat. Regeringen bör därför återkomma med en sådan redogörelse.

Det är enligt regeringen fortsatt angeläget med ett aktivt arbete för att öka konsumenternas förtroende för redligheten i livsmedelsproduktionen och stärka samordningen mellan kontrollmyndigheterna för att likrikta och ytterligare riskbasera kontrollerna. Regeringen bedömer att det pågående arbetet vid berörda myndigheter för att utveckla kontrollen i livsmedelskedjan

samt ytterligare åtgärder innebär att det finns förutsättningar för att kontrollen på några års sikt kommer att förbättras. Gruppen emotser en redovisning i nästa års budgetproposition av hur kontrollen i livsmedelskedjan har utvecklats. Regeringen skulle kunna överväga om en särskild resultatskrivelse vore lämplig när det gäller redovisningen av denna fråga.

Regeringen skriver att det finns stora variationer i hur väl den svenska livsmedelskontrollen fungerar. Det är enligt gruppen positivt att antalet kontroller på regional och lokal nivå har ökat relativt kraftig mellan 2011 och 2013. Gruppen konstaterar samtidigt att resultaten från 2014 års revisioner visar att det krävs fortsatta insatser för att nå de nationella målen för livsmedelskontrollen. Gruppen delar regeringens bedömning att skillnaderna mellan kommunerna visar på att det krävs fortsatta ansträngningar för att skapa en effektiv och likvärdig kontroll i hela landet.

Avslutningsvis skriver regeringen att de upphandlande myndigheterna har ett fortsatt behov av stöd, information och vägledning för att kunna genomföra upphandlingar av livsmedel av önskvärd kvalitet. Gruppen anser att det vore intressant om regeringen på ett tydligare sätt kunde beskriva vilka åtgärder som skulle kunna bidra till en sådan utveckling.

Landsbygdsprogrammet

Gruppen anser att det är positivt att landsbygdsprogrammet har kommit på plats och att regeringen har tagit hänsyn till de iakttagelser som framfördes i miljö- och jordbruksutskottets och näringsutskottets uppföljning av delar av landsbygdsprogrammet.